

POD ***Maatschappelijke*** ***integratie*** Evaluatie energiefondsen

Eindrapport

Juni 2017

Inhoudstafel

INLEIDING	8
ANALYSE VAN DE CONTEXT	11
Sociaal Verwarmingsfonds	11
Begunstigden.....	11
Financiering	12
Vzw Sociaal Verwarmingsfonds/Stookoliefonds	14
Rol van de OCMW's	14
Toekenning van de toelagen.....	15
Inspectie	16
Afbetalingsplannen.....	16
Evolutie van de toelagen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds	17
Gas- en Elektriciteitsfonds	19
Begunstigden.....	19
Financiering	20
Rol van de OCMW's	22
Toekenning van de toelagen.....	23
Inspectie	24
Evolutie van de toelagen in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds	25
Sociaal tarief.....	28
Begunstigden.....	28
Toekenning van de toelagen.....	29
Vergelijking van de maatregelen ter bestrijding van de energiearmoede: sociaal tarief en verwarmingstoelage.....	30
RESULTATEN VAN DE CONTACTEN MET DE OCMW'S	37
Samenstelling van de steekproef van deelnemers aan de werkgroepen en van de respondenten op de enquête	37
Evaluatie van het Sociaal Verwarmingsfonds	41
Relevantie van de categorieën van personen die in aanmerking komen voor het fonds.....	41
Rol van de OCMW's	42
Werking van het Fonds.....	45
Bereiken van de doelstellingen van het Fonds	50
Identificatie van de goede praktijken	50
Evaluatie van het Gas- en Elektriciteitsfonds.....	51
Rol van de OCMW's	51

Werking van het Fonds.....	53
Bereiken van de doelstellingen van het Fonds.....	55
Identificatie van de goede praktijken	57
Evaluatie van het Sociaal Tarief	59
Relevantie van de categorieën van personen die in aanmerking komen voor het fonds.....	59
Automatische toekenning van het Sociaal Tarief.....	60
CONCLUSIES	63
AANBEVELINGEN	67
BIJLAGEN	71
Bijlage 1: Betrokken partijen die werden ontmoet in het kader van de opdracht, naast de OCMW's van het land.....	71
Bijlage 2: Vragenlijst van de enquête.....	72
Bijlage 3 : Resultaten van de enquête	82

Lijst van figuren

Figuur 1 : Schematische voorstelling van het Sociaal Verwarmingsfonds	11
Figuur 2 : Financiering van het Sociaal Verwarmingsfonds (miljoen €)	13
Figuur 3 : Evolutie van de toelagen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds en van het aantal begunstigden (2012-2015)	18
Figuur 4 : Schematische voorstelling van het Gas- en Elektriciteitsfonds	19
Figuur 5 : Federale bijdragen Gas en Elektriciteit voor de opdracht begeleiding en financiële maatschappelijke steunverlening inzake energie door de OCMW's	22
Figuur 6 : Verdeling van de uitgaven besteed aan de artikelen 4 en 6 van het Gas- en Elektriciteitsfonds (2015)	25
Figuur 7 : Bedragen die aan de OCMW's werden gestort door het Gas- en Elektriciteitsfonds en aantal behandelde dossiers voor maatregelen in het kader van de artikelen 4 en 6	26
Figuur 8 : Verdeling van de uitgaven en behandelde dossiers op grond van artikel 6	27
Figuur 9 : Eenheids- en jaartoelage voor stookolie en aardgas	33
Figuur 10 : Evolutie van de jaartoelage (€/MWh) en de aardgas- en stookolieprijs, nuttig jaarverbruik = 10 MWh	33
Figuur 11 : Evolutie van de jaartoelage (€/MWh, nuttig jaarverbruik = 10 MWh) en de prijs voor elektriciteit .	34
Figuur 12 : Aantal gerechtigden van het Sociaal Tarief voor elektriciteit en aardgas en van het Sociaal Verwarmingsfonds	35
Figuur 13 : Verdeling van de OCMW's die op de enquête hebben geantwoord per gewest	39
Figuur 14 : Representativiteit van de OCMW's per gewest	39
Figuur 15 : antwoorden op vraag 2 - Acht u de huidige categorieën van begunstigden van het Stookoliefonds relevant ?	41
Figuur 16 : antwoorden op vraag 4 - Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Stookoliefonds?	43
Figuur 17 : Verhouding respondenten op de enquête die suggesties en aanbevelingen hebben gedaan, per gewest en per groottecategorie.	45
Figuur 18 : antwoorden op vraag 10 - Hoe kan de wijze van uitreiking van de verwarmingstoelage doeltreffender worden gemaakt ?	46
Figuur 19 : antwoorden op vraag 12 - Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?	47
Figuur 20 : antwoorden op Vraag 13 voorgesteld per gewest – Wat zijn de voornaamste redenen waarom de begunstigden van een verwarmingstoelage hun betalingen niet spreiden?	49
Figuur 21 : antwoorden op Vraag 13 voorgesteld per groottecategorie - Wat zijn de voornaamste redenen waarom de begunstigden van een verwarmingstoelage hun betalingen niet spreiden?	49
Figuur 22 : antwoorden op vraag 17 - Wat is volgens u de meerwaarde van de maatregelen die het OCMW uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?	51
Figuur 23 : antwoorden op vraag 18 voorgesteld per gewest – Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Energiefonds?	52
Figuur 24 : antwoorden op vraag 18 voorgesteld per groottecategorie – Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Energiefonds?	53
Figuur 25 : antwoorden op vraag 20 - Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om	54

Figuur 26 : antwoorden op vraag 19 – Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?	56
Figuur 27 : antwoorden op vraag 26 – Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal Sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?	60
Figuur 28 : antwoorden op vraag 24 – Voor wat betreft de automatische toekenning van het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas, ondervindt u op het terrein moeilijkheden met het functioneren van deze automatische toekenning ?	60

Lijst van tabellen

Tabel 1 : Bedrag van de verwarmingstoelage per liter naargelang de brandstofprijs.....	16
Tabel 2 : Evolutie van de gemiddelde verwarmingstoelage (2012-2015).....	18
Tabel 3 : Eenheidstoelagen toepasbaar van 01/01/2017 tot 31/12/2017 met betrekking tot de transmissienetbeheerder (elektriciteit en gas)	21
Tabel 4 : Aardgasprijs (2012-2016)	31
Tabel 5 : Elektriciteitsprijs (2012-2016)	32
Tabel 6 : Stookolieprijs en omzetting in c€/kWh (2012-2016)	32
Tabel 7 : Eenheids- en jaartoelage voor gas, elektriciteit en stookolie, voor een nuttig verbruik van 10.000 kWh/jaar (2016)	35
Tabel 8 : OCMW's die aan de gerichte werkgroepen hebben deelgenomen	38
Tabel 9 : Categorieën van OCMW's volgens grootte.....	40
Tabel 10 : antwoorden op vraag 12 - Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?	48

Inleiding

Inleiding

Dit document is een voorstel van een eindverslag van de studie die PwC uitvoerde betreffende de evaluatie van de sociale energietarieven en -fondsen in het kader van de strijd tegen de energiearmoede. De studie werd door de POD Maatschappelijke Integratie aan PwC toevertrouwd in het kader van een overheidsopdracht volgens de voorschriften van het Bestek MIIS-2016-08. Dit rapportvoorstel werd nog niet goedgekeurd door het Stuurcomité, maar volgt de beoordeling van een tussentijds rapport dat op 12 mei 2017 aan het comité werd voorgelegd. Dit document wordt bij het Stuurcomité ingediend op 2 juni 2017 zal op 12 juni 2017 aan het comité worden toegelicht.

De studie wordt uitgevoerd om aan te sluiten op de wens van de Regering om de sociale energiefondsen te evalueren (gas, elektriciteit en stookolie), zoals het Regeringsakkoord bepaalt. Tevens wordt overwogen om desgevallend de fondsen te herstructureren of aan te passen.

Hoe moeilijk een *stricto sensu* definitie van energiearmoede ook is, er valt in dat opzicht toch een ondubbelzinnige vaststelling te maken: het is een groeiend probleem bij de bevolking, die het lastig heeft om haar energiekosten te dragen. Deze vaststelling valt onder meer uit te lichten uit het rapport dat op de website van de POD Maatschappelijke Integratie werd gepubliceerd en waarin gesteld wordt dat er een “balans van stijgende energiearmoede op te maken” is, “een problematiek die de laatste jaren lijkt uit te breiden naar een bredere groep van huishoudens”¹.

Op federaal niveau zijn er in België drie belangrijke hefboomen om energiearmoede te bestrijden en die werden ingevoerd in de context van de vrijmaking van de markt van de gas- en elektriciteitslevering in het begin van de jaren 2000. Deze drie initiatieven zijn:

- Het Sociaal tarief voor Aardgas en Elektriciteit, dat in 2004 werd ingesteld en de begunstigen de laagste totale prijs waarborgt. Het wordt gefinancierd door de federale toelage en door de leveranciers zelf. Dit tarief werd vanaf 2011 automatisch toegepast voor (bijna) alle rechthebbenden.
- Het Gas- en Elektriciteitsfonds dat tot doel heeft om een preventieve en curatieve steun te bieden aan burgers die het financieel niet aankunnen om hun gas- en of elektriciteitsfacturen te betalen. Dit wordt gefinancierd door een federale toelage die ingehouden wordt bij de consumenten, via een eenheidstoeslag op de gas- en elektriciteitsprijzen. Het financiert de werking van de OCMW's voor dit luik.
- Het Sociaal Verwarmingsfonds dat sinds 2005 bestaat en toelages toekent om de stookoliefacturen (en andere) te kunnen betalen. Dit sociaal fonds wordt gefinancierd door een solidariteitsbijdrage op de prijs van de olieproducten en door een subsidie van de FOD Economie.

De gewenste en door PwC uitgevoerde evaluatie draaide rond deze drie instrumenten, met bijzondere aandacht voor het Gas- en Elektriciteitsfonds en het Sociaal Verwarmingsfonds, volgens de voorschriften van het Bestek. Op basis van overleg met het Stuurcomité en naarmate het evaluatieproces vorderde, spitsten we onze analyse op bepaalde thema's toe om meer te focussen op kernvragen met betrekking tot de opmaak van relevante politieke aanbevelingen.

Deze grote thema's hielden hoofdzakelijk verband met de bepaling van de rechthebbenden op de verschillende steunmiddelen; de modaliteiten voor de toekenning van de steun; de billijkheid van de voorzieningen inzake type

¹ Rapport van de POD Maatschappelijke Integratie : Energiearmoede in België. December 2011 – Université Libre de Bruxelles, Universiteit Antwerpen

en omvang van de steun en op basis van de gebruikte brandstof; de rol van de OCMW's en het halen van de doelstellingen met betrekking tot de strijd tegen energiarmede. Deze aandachtspunten werden besproken bij de opmaak van de structuur van het rapport, die als volgt is:

- Het stelt eerst de aard en de werking van de sociale fondsen inzake energie voor, evenals structurele analyses, met inachtneming van de context waarin deze voorzieningen worden gehanteerd. Het maakt die oefening ook, minder gedetailleerd, voor het Sociaal Tarief.
- Een vergelijking van de voorzieningen om te strijden tegen energiarmede die na dit eerste deel wordt gemaakt.
- Vervolgens legt het rapport in een tweede afzonderlijk deel de resultaten voor van de kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de werking van de fondsen die tijdens de opdracht werd gemaakt. Dit tweede deel omvat ook een analyse van het bestaande systeem voor de uitwisseling en de automatische toekenningen in het kader van het Sociaal Tarief.
- Tot slot worden, op basis van de vaststellingen en de analyses van de studie, een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen, die formeel aan het Stuurcomité worden voorgelegd met dit eindrapportvoorstel, werden met name al besproken met het Stuurcomité.

Alle vaststellingen en analyses zijn de vrucht van een uitgebreide documentaire beoordeling van de bestaande relevante elementen en van tal van interacties met de partijen die bij de problematiek betrokken zijn. De volledige lijst van de betrokken partijen waarmee tijdens de uitvoering van deze opdracht contact werd opgenomen, wordt in het rapport gedocumenteerd en samengevat in Bijlage 1. Zo werden in het kader van deze opdracht alle actoren van de werking van de fondsen aangesproken in het kader van werkgroepen, gesprekken en met een enquête, net als een representatief panel van de belangengroepen die te maken hebben met het beleid van de strijd tegen energiarmede.

De analyse die in dit rapport wordt voorgelegd, gaat in op de evaluatie van het Sociaal Verwarmingsfonds en van het Gas- en Elektriciteitsfonds, en van het Sociaal Tarief, in een globale optiek. Zo worden concrete vaststellingen en resultaten besproken die eigen zijn aan de activiteiten op het terrein en die een geobjectieerde overzichtsbeoordeling mogelijk maken. Deze aanpak vloeit onder meer voort uit het feit dat het moeilijk is om één of meer nauwkeurige indicatoren te bepalen die mogelijk maken om de energiarmede en de effecten van de beleidslijnen om ze te bestrijden, te meten. In dat opzicht stelde de POD Maatschappelijke Integratie in zijn rapport van 2011 over de Energiarmede in België: “het is van het grootste belang dat energiarmede wordt gezien als onderdeel van een globale strategie ter bevordering van inclusie van de zwaksten in de maatschappij”².

² Rapport van de POD Maatschappelijke Integratie : Energiarmede in België. December 2011 – Université Libre de Bruxelles, Universiteit Antwerpen

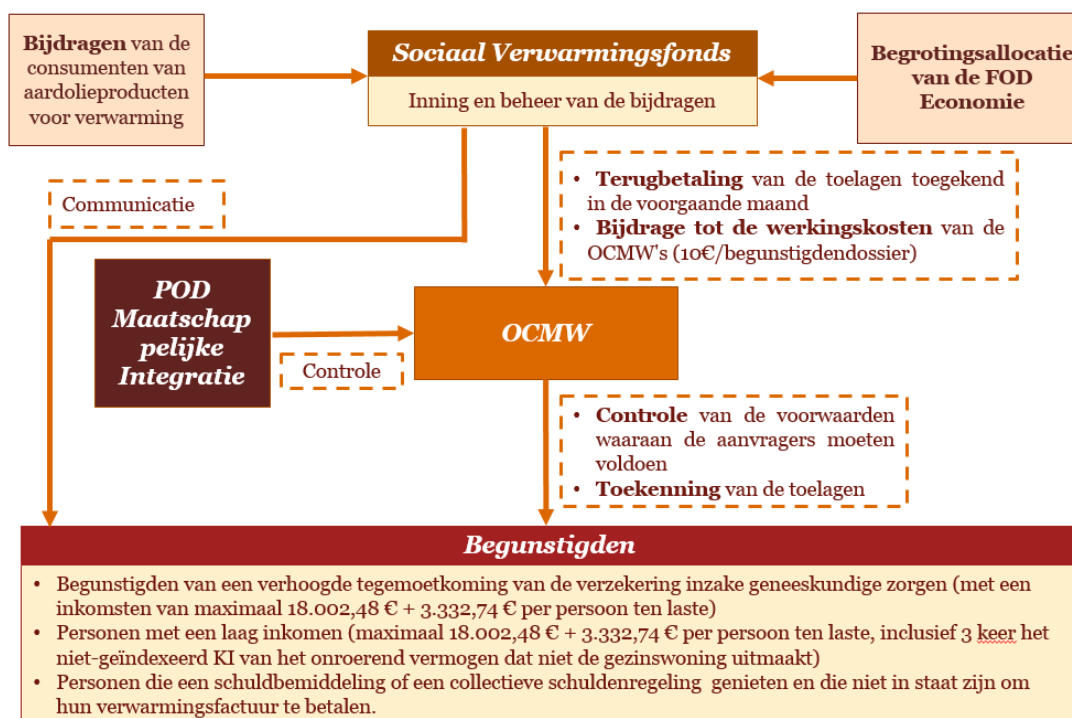
Analyse van de context

Analyse van de context

Sociaal Verwarmingsfonds

De verwarmingstoelage is een tegemoetkoming in de verwarmingsfactuur voor personen in een financieel moeilijke situatie die zich verwarmen met huisbrandolie, verwarmingspetroleum (type c) of bulkpropane gas. De toelage wordt betaald door het OCMW en gefinancierd via het Sociaal Verwarmingsfonds. Onderstaand schema illustreert de werking van dit Fonds.

Figuur 1 : Schematische voorstelling van het Sociaal Verwarmingsfonds

Begunstigden

Drie categorieën van huishoudens komen in aanmerking voor deze tegemoetkoming³:

- **Categorie 14**: de begunstigten van een verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering⁴. Deze categorie omvat met name de volgende statuten:
 - o de WIGW (weduwnaars of weduwes, invaliden, gepensioneerden en wezen);
 - o de gehandicapte kinderen (>66%) die verhoogde kinderbijslag genieten;
 - o de langdurig werklozen (>1 jaar) ouder dan 50 jaar;
 - o de begunstigten van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO of GIB);

³ Artikel 251 van de programmawet van 22 december 2008

⁴ Overeenkomstig artikel 37, §§1 en 19 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkering, gecoördineerd op 14 juli 1994.

⁵ Wordt in deze context beschouwd als een persoon ten laste, de persoon die een jaarlijks netto-inkomen heeft van minder dan 3.140 €, met uitzondering van de kinderbijslag en de onderhoudsgeld voor de kinderen.

- o de begunstigden van een vervangingsinkomen voor gehandicapte personen; en
- o de begunstigden van het leefloon of van een gelijkwaardige financiële sociale bijstand.

Er dient opgemerkt dat het jaarlijks bedrag van het bruto belastbaar inkomen van het huishouden van deze begunstigden niet hoger mag zijn dan 18.002,48 €, verhoogd met 3.332,74 € per persoon ten laste. Voor deze categorie voeren de OCMW's geen inkomensonderzoek uit in de volgende gevallen: als het hele huishouden bestaat uit een alleenwonende persoon met het RVV-statuuut of als alle leden van het huishouden het RVV-statuuut hebben. In alle andere gevallen moet het OCMW een onderzoek voeren naar het bruto belastbare inkomen van het huishouden. Bovendien wordt voor deze begunstigdencategorie geen rekening gehouden met het onroerend vermogen.

- **Categorie 2**: personen van wie het jaarlijks belastbaar bruto-inkomen van hun huishouden kleiner of gelijk is aan 18.002,48 €, verhoogd met 3.332,74 € per persoon ten laste⁶.

Voor deze categorie dient het OCMW een inkomensonderzoek van het belastbaar bruto-inkomen uit te voeren. Het niet-geïndexeerde kadastraal inkomen van het onroerend vermogen vermenigvuldigd met 3, met uitzondering van de gezinswoning, wordt eveneens in aanmerking genomen.

- **Categorie 3**: de personen die een schuldbemiddeling (overeenkomstig de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet) of een collectieve schuldenregeling (overeenkomstig de artikelen 1675/2 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek) genieten en die niet in staat zijn om hun verwarmingsfactuur te betalen. Voor deze categorie dient het OCMW de voorwaarde “*niet in staat zijn hun verwarmingsfactuur te betalen*” te beoordelen aan de hand van de behoefte van het huishouden. Dit dient geattesteerd te worden in het sociaal verslag.

Om de steun aan te vragen, moeten de aanvragers het OCMW een kopie bezorgen van hun identiteitskaart, een kopie van de leveringsfactuur of leveringsbon en een bewijs van het huishoudensinkomen (categorieën 1 en 2) of van de schuldbemiddeling (categorie 3)⁷. De tegemoetkoming is bovendien enkel toepasbaar voor de personen die zelf de prijsstijging dragen van de in aanmerking komende brandstoffen. Personen die bijvoorbeeld in een rusthuis wonen, komen er dus niet voor in aanmerking. Bewoners van een appartementsgebouw moeten een attest voorleggen van de eigenaar of beheerder van het gebouw waarin het aantal woningen is aangegeven waarop de factuur betrekking heeft⁸.

De begunstigde huishoudens moeten bovendien een van de volgende brandstoffen gebruiken voor hun hoofdverwarming:

- huisbrandolie, ook "stookolie" genoemd (in bulk en aan de pomp);
- verwarmingspetroleum type c⁹ (in bulk en aan de pomp); en
- propaangas (in bulk)¹⁰.

Financiering

Het Sociaal Verwarmingsfonds wordt gespijsd door twee financieringsbronnen:

⁶ Wordt in deze context beschouwd als een persoon ten laste, de persoon die een jaarlijks netto-inkomen heeft van minder dan 3.140 €, met uitzondering van de kinderbijslag en de onderhoudsgeld voor de kinderen.

⁷ Artikel 256 van de programmawet van 22 december 2008.

⁸ Omzendbrief van 22 december 2008 betreffende nieuwe maatregelen in het kader van het Sociaal Stookoliefonds, POD Maatschappelijke Integratie.

⁹ Verwarmingspetroleum type c in bulk of aan de pomp kan worden toegevoegd aan de huisbrandolie en in het informaticasysteem worden ingevoerd als huisbrandolie in bulk.

¹⁰ Artikel 249 van de programmawet van 22 december 2008.

- De bijdragen van de consumenten van aardolieproducten

De accijnsplichtige ondernemingen innen de bijdragen bij de consumenten van door de tegemoetkoming bedoelde aardolieproducten (huisbrandolie, verwarmingspetroleum type C en propaangas) en storten die in het Sociaal Verwarmingsfonds. Deze bijdrage bedraagt:

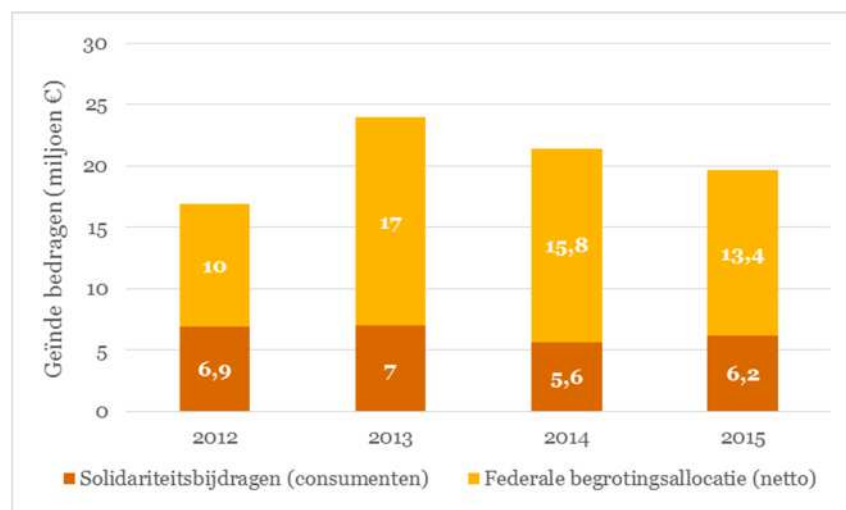
- 0,0016€/liter voor huisbrandolie;
 - 0,0016€/liter voor verwarmingspetroleum type C ; en
 - 0,0010€/liter (0,00196€/kg) voor propaangas¹¹.
- Een begrotingsallocatie van de FOD Economie

Deze toelage is een schuldverbintenis vanwege de federale overheid en wordt jaarlijks vastgesteld bij koninklijk besluit, op basis van het nog te financieren saldo. Dit saldo is het verschil tussen het totale bedrag van de voorziene uitgaven voor één jaar en de bijdragen die worden geïnd bij de oliemaatschappijen. Het bedrag dat aan het einde van het seizoen op de bankrekening van het Verwarmingsfonds wordt gestort hangt af van de realisaties in het voorbije jaar.

Figuur 2 toont aan dat de bij de consumenten van aardolieproducten geïnde bijdragen tussen 2012 en 2015 vrij stabiel bleven, van 6,9 miljoen € in 2012 tot 6,2 miljoen € in 2015, of een daling van iets meer dan 10%. Deze evolutie tussen 2012 en 2015 zou het gevolg kunnen zijn van de verschillen in weersomstandigheden en van de economische conjunctuur van het land¹².

De begrotingsallocatie, die in de onderzochte periode met 34% is gestegen, is variabler: tussen 2012 en 2013 steeg ze bijvoorbeeld met 70%. De federale toelage is in werkelijkheid een compensatie van de winstderving om de toegekende toelagen te financieren en varieert dus vooral naargelang het verschil tussen de solidariteitsbijdragen die worden geïnd bij de consumenten en de toelagen die worden toegekend aan de hulpbehoevende huishoudens.

Figuur 2 : Financiering van het Sociaal Verwarmingsfonds (miljoen €)

Bron: Jaarverslagen van het Sociaal Verwarmingsfonds (2012-2015)

¹¹ Koninklijk besluit van 24 oktober 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 januari 2005 tot bepaling van de nadere regels voor de werking en de financiering van het Sociaal Stookoliefonds.

¹² We kunnen immers veronderstellen dat in een economisch ongunstige conjunctuur het aardolieverbruik eerder daalt, en daarmee dus ook het bedrag van de geïnde oliebijdragen.

De financiering die wordt toegekend aan het Sociaal Verwarmingsfonds wordt enerzijds gebruikt voor de terugbetaling van de toelagen die door het OCMW zijn uitgekeerd aan de begunstigden en anderzijds de financiering van de werkingskosten van het Fonds. Deze werkingskosten bedroegen 460.908,99€ in 2012 en daalden tot 383.832,61€ in 2015, d.w.z. een daling van 16,7% over de periode. Ze wordt met name verklaard door een daling van de afschrijvingskosten (-82,4%), maar ook van de algemene kosten¹³ (-5,8%).

Vzw Sociaal Verwarmingsfonds/Stookoliefonds

Het Sociaal Verwarmingsfonds (of Sociaal Stookoliefonds) is een vereniging zonder winstoogmerk. Het vervult de volgende opdrachten die zijn vastgelegd in het koninklijk besluit van 20 januari 2005:

- de inning en het beheer van de bijdragen nodig voor de financiering van de reële nettokost van de verwarmingstoelagen;
- de controle van de kostenstaten en de boekhoudkundige staten die door de OCMW's worden overgemaakt in het kader van de toepassing van het Sociaal Verwarmingsfonds;
- de terbeschikkingstelling aan de OCMW's van de financiële middelen nodig voor het toekennen van de verwarmingstoelagen;
- de reclame over het bestaan en de toekenningsvoorwaarden van de verwarmingstoelagen.

Het Sociaal Verwarmingsfonds controleert maandelijks de toelagen die de OCMW's hebben toegekend in de voorgaande maand en betaalt ze terug. Het draagt ook bij tot de werkingskosten van de OCMW's, naar rato van 10€ per behandeld dossier. De behandeling van de geweigerde dossiers wordt niet gefinancierd.

Rol van de OCMW's

Zodra de betrokkene zijn aanvraag heeft ingediend (binnen 60 dagen na de leveringsdatum van de brandstof), heeft het OCMW 30 dagen de tijd om te beslissen of de steun zal worden toegekend.

Het controleert daarvoor:

- de samenstelling van het huishouden¹⁴;
- of de aanvrager behoort tot een van de begunstigdencategorieën;
- of hij op het ogenblik van de aanvraag een van de in aanmerking komende brandstoffen gebruikt als verwarmingsbrandstof;
- of het op de factuur vermelde leveringsadres overeenstemt met de hoofdverblijfplaats van de aanvrager;
- of de aanvraag werd ingediend binnen de toebedeelde termijn (60 dagen vanaf de levering)¹⁵.

Het OCMW berekent de toelage aan de begunstigde en kent ze toe binnen 15 dagen na de beslissing. Na de toekenning van de steun, moeten de OCMW's aan de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie elektronisch de lijst overmaken van de begunstigden van de verwarmingstoelage, met vermelding van de volgende gegevens:

- de naam van de begunstigden;

¹³ Die bestaan met name uit een jaarlijkse bijdrage aan FAPETRO, de uitgaven voor de communicatiecampagne, de huurkosten van de kantoren, enz.

¹⁴ Er dient rekening gehouden te worden met de feitelijke samenstelling van het huishouden, zijnde iedereen die in dezelfde individuele woning of gezinswoning zijn hoofdverblijfplaats heeft. (Omzendbrief van 22 december 2008 betreffende nieuwe maatregelen in het kader van het Sociaal Stookoliefonds, POD Maatschappelijke Integratie).

¹⁵ Artikel 251 van de programmawet van 22 december 2008.

- het adres van hun hoofdverblijfplaats;
- het bedrag van de toegekende toelage;
- het type gebruikte brandstof;
- het leveringsadres van de in aanmerking komende brandstof (dat moet overeenstemmen met het adres waar de begunstigde zijn hoofdverblijfplaats heeft)¹⁶.

De OCMW's beschikken hiervoor over een informaticaprogramma (BCSS)¹⁷ dat een administratieve vereenvoudiging teweegbrengt door :

- het rechtstreeks ter beschikking stellen van gegevens die de OCMW's ingeven aan de POD;
- toegang te geven tot de gegevens van de POD (gezinssamenstelling, ...);
- automatisch het bedrag van de toelage te berekenen.

Na controle door de POD Maatschappelijke Integratie van de juistheid van de gegevens ingegeven in dit informaticaprogramma wordt het OCMW iedere maand door het Sociaal Verwarmingsfonds vergoed voor de toelagen die het de voorgaande maand heeft betaald.

Toekenning van de toelagen¹⁸

De tegemoetkoming van het Sociaal Verwarmingsfonds kan worden toegekend in twee vormen:

- Forfaitaire toelage

Deze steun financiert de aankoop aan de pomp van huisbrandolie en verwarmingspetroleum type c voor een bedrag van 210€ per jaar. Eén aankoopbewijs volstaat al om in aanmerking te komen voor deze toelage, ook als het bedrag lager is dan 210€. De toekenning van een forfaitaire toelage sluit de toekenning uit van een toelage voor een levering in bulk, en omgekeerd.

- Toelage per liter

Deze steun financiert de aankoop in bulk van huisbrandolie, verwarmingspetroleum type c en propaangas voor een bedrag tussen 0,14€ en 0,2€ per liter, afhankelijk van de brandstofprijs. De toelage wordt toegekend voor een hoeveelheid van maximaal 1500 liter en varieert naargelang de op het aankoopbewijs vermelde prijs¹⁹, incl. btw. Er dient opgemerkt dat de gemiddelde prijs per liter van huisbrandolie tussen 2012 en 2015 niet meer bedroeg dan 0,92€²⁰. Een toelage per liter bedroeg in die periode dus gemiddeld 14 cent.

¹⁶ Koninklijk besluit van 27 maart 2009 betreffende de verwarmingstoelage toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in het kader van het Sociaal Stookoliefonds.

¹⁷ Artikels 256, 257 en 260 van het programmawet van 22 december 2008.

¹⁸ Artikel 250 van hoofdstuk 3, titel 10 van de programmawet van 22 december 2008.

¹⁹ Wanneer de factuur betrekking heeft op meerdere woningen (bijvoorbeeld omdat de begunstigde in een appartementsgebouw woont), stemt het aantal liter dat in aanmerking moet worden genomen voor de tegemoetkoming overeen met het totaal aantal liter dat is vermeld op de factuur gedeeld door het aantal woningen in het betreffende gebouw. (Omzendbrief van 22 december 2008 betreffende nieuwe maatregelen in het kader van het Sociaal Stookoliefonds, POD Maatschappelijke Integratie).

²⁰ Berekeningen PwC, op basis van de boordtabellen van de CREG 2012-2015.

Tabel 1 : Bedrag van de verwarmingstoelage per liter naargelang de brandstofprijs

Prijs per liter vermeld op het aankoopbewijs (per liter)	Bedrag van de toelage per liter	Maximumbedrag van de toelage per prijscategorie
< € 1,12	14 cent	€210
≥ € 1,12 en < € 1,145	15 cent	€225
≥ € 1,145 en < € 1,17	16 cent	€240
≥ € 1,17 en < € 1,195	17 cent	€255
≥ € 1,195 en < € 1,22	18 cent	€270
≥ € 1,22 en < € 1,245	19 cent	€285
≥ € 1,245	20 cent	€300

Bron: *www.fondschaufrage.be*

Inspectie

De Inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie controleert de rechtmatigheid en conformiteit van de toekenning van verwarmingstoelagen. De OCMW's moeten daartoe alle documenten betreffende de aanvraag van een verwarmingstoelage bewaren in het dossier van de begunstigde (identiteitskaart van de steunaanvrager, leveringsfactuur, attest van de eigenaar betreffende het aantal appartementen in het gebouw, enz.)²¹.

Het Sociaal Verwarmingsfonds staat onder de controlebevoegdheid van de minister. Deze controle wordt uitgeoefend door bemiddeling van een regeringscommissaris²².

Afbetalingsplannen²³

De spreiding van de facturen voor huisbrandolie is een systeem dat het de huishoudens die grote hoeveelheden stookolie laten leveren mogelijk maakt om hun jaarverbruik te betalen in maandelijkse schijven en niet in één keer op het moment van de levering. Dit systeem is, hoewel het wettelijk omkaderd is, geen recht maar een faciliteit die wordt aangeboden door bepaalde verdelers die zich er vrijwillig toe verbinden. Het Sociaal Verwarmingsfonds dient zijn doelgroep te informeren over deze maatregel.

De belangrijkste minimumvoorwaarden voor de gespreide betaling van de energiefacturen zijn:

- het contract met de brandstofleverancier is een exclusief contract;
- een nieuw of eerste contract moet zijn afgesloten voor een bepaalde duur van maximaal 24 maanden;
- als het contract voor bepaalde duur niet wordt ontbonden, wordt het automatisch verlengd voor een onbepaalde duur²⁴ ;
- het te betalen maandbedrag wordt berekend op basis van het verwachte jaarverbruik van huisbrandolie;
- uiterlijk op de dag van de eerste levering moet een voorschot worden betaald van minstens 50% van de gefactureerde prijs (hetzij door al gestorte maandbedragen, hetzij door een eenmalige storting), en dit voor een levering van minstens 1.000 liter;

²¹ Technische fiche "De verwarmingstoelage (Het Sociaal Stookoliefonds)", <http://www.ocmw-info-cpas.be>.

²² Koninklijk besluit van 20 januari 2005 tot bepaling van de nadere regels voor de werking en de financiering van het Sociaal Stookoliefonds.

²³ Koninklijk besluit van 28 november 2008 houdende de minimumvoorwaarden van contracten tot levering van huisbrandolie met spreiding van betaling aangeboden door geregistreerde handelaren.

²⁴ Dit contract kan worden opgezegd met een opzegtermijn van één maand. Indien het nieuwe of eerste contract vroegtijdig wordt opgezegd (per aangetekende brief), is een verbrekingsvergoeding verschuldigd (van maximaal 75 euro).

- de daaropvolgende leveringen moeten minstens 1.000 liter bedragen, tenzij de inhoud van de tank kleiner is dan 1.200 liter; in dat geval moeten de volgende leveringen minstens 900 liter bedragen;
- de verbruiker ontvangt een jaarlijkse afrekening;
- er moeten verschillende betalingsmogelijkheden worden aangeboden, waaronder een betaling via domiciliëring binnen de bepalingen van artikel VI 83, 32 van het Wetboek van economisch recht, maar domiciliëring of een vaste betalingsopdracht mogen niet verplicht worden.

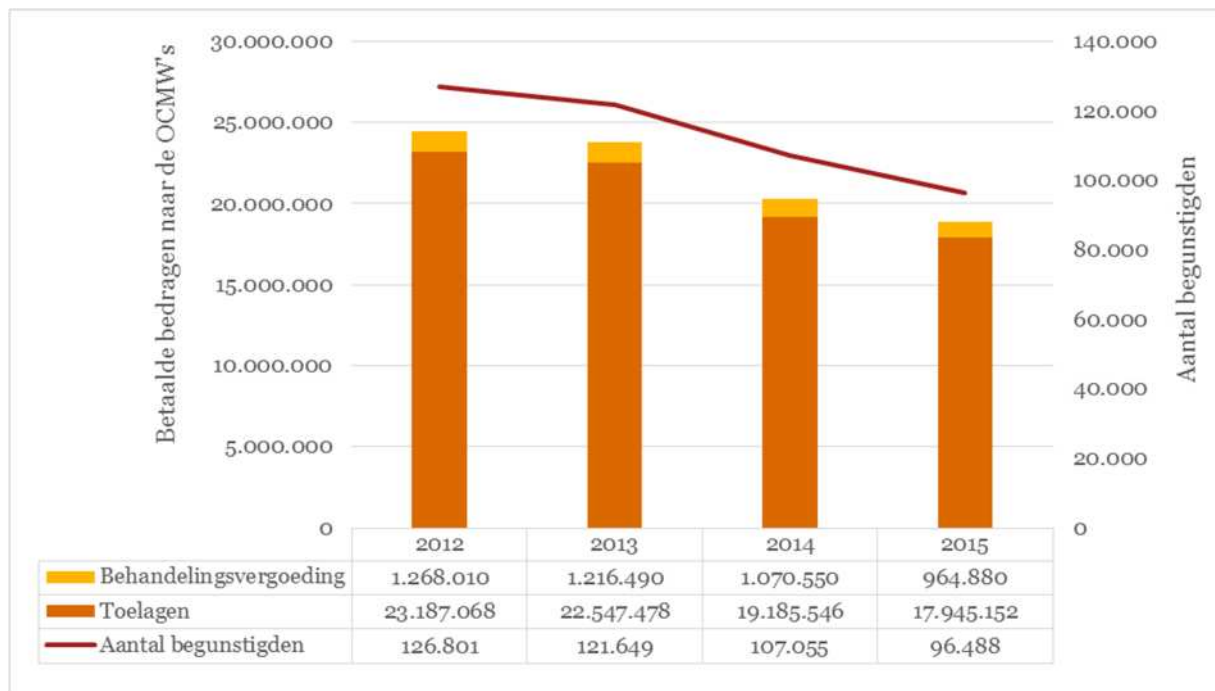
Evolutie van de toelagen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds

De toelagen die de OCMW's hebben toegekend in het kader van dit fonds zijn in de onderzochte periode globaal gedaald. Uit Figuur 3 blijkt immers dat het bedrag van de terugbetalingen aan de OCMW's is gedaald van 24,46 miljoen € in 2012 naar 18,91 miljoen € in 2015, d.w.z. een daling van bijna 23%. Het aantal huishoudens die deze tegemoetkoming genoten kende een vergelijkbare evolutie. Over dezelfde periode daalde het aantal begunstigden geleidelijk aan van 126.801 naar 96.488, dit is een daling van bijna 24%. Deze gestage daling van het aantal begunstigden en van de verwarmingstoelagen toegekend door de OCMW's kan met name worden verklaard door de daling van het aantal huishoudens die huisbrandolie gebruiken als verwarmingsbrandstof. Dat kunnen we afleiden uit de stijging van het gasverbruik over dezelfde periode. Het aardgasverbruik van de eindafnemers is immers gestegen met 6,5% tussen 2012 en 2013²⁵ en met 16% tussen 2014 en 2015²⁶. Het toenemende aardgasverbruik, dat contrasteert met de daling van het stookolieverbruik²⁷, lijkt erop te wijzen dat steeds meer stookolieverbruikers hun stookolieketel vervangen door een gasketel. De daling van de toelagen voor stookolie zou eveneens verband kunnen houden met de daling van de brandstofprijs op de internationale markten, met als mogelijk gevolg dat er minder financiële steun moet worden aangevraagd voor de aankoop van stookolie.

²⁵ Persbericht van CREG, CWaPE, BRUGEL en VREG : *De ontwikkeling van de elektriciteits- en aardgasmarkten in België*, 2013.

²⁶ Gezamenlijk rapport over de ontwikkeling van de elektriciteits- en aardgasmarkten in België; CREG, CWaPE, BRUGEL en VREG ; 2015.

²⁷ Dat kunnen we zien in Figuur 2: daling van de bijdragen van de afnemers van aardolieproducten tussen 2013 en 2015.

Figuur 3 : Evolutie van de toelagen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds en van het aantal begunstigden (2012-2015)

Bron: Jaarverslagen van het Sociaal Verwarmingsfonds (2012-2015) en berekeningen PwC (2017)

Tabel 2 geeft aan dat de gemiddelde toelage per begunstigde tussen 2012 en 2015 grotendeels stabiel is gebleven. De lichte daling van het gemiddelde niveau van de toelagen in 2014 kan worden verklaard door de vrij zachte winter van dat jaar, waarin dus minder verwarmingsbrandstof werd verbruikt.

Tabel 2 : Evolutie van de gemiddelde verwarmingstoelage (2012-2015)

	2012	2013	2014	2015
Gemiddelde toelage per begunstigde ²⁸	183 €	€ 185	€ 179	€ 186

Bron: Jaarverslagen van het Sociaal Verwarmingsfonds (2012-2015) en berekeningen PwC.

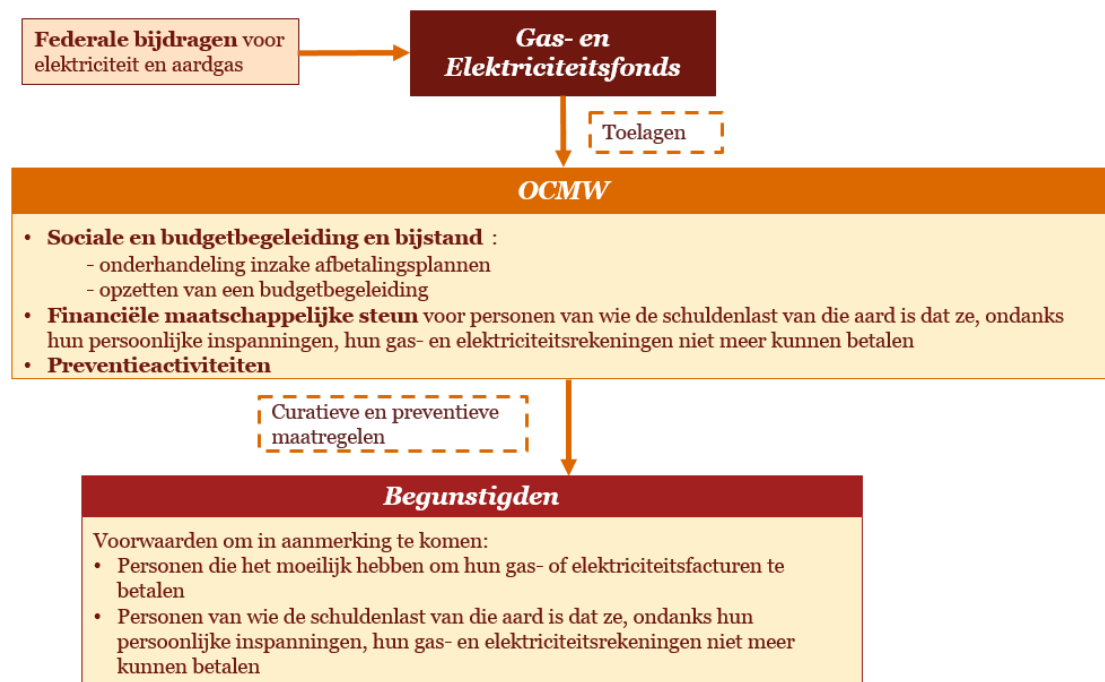
²⁸ De gemiddelde toelage per begunstigde stemt overeen met het aan de OCMW's gestorte bedrag voor de toelagen (excl. dossierkosten) gedeeld door het aantal begunstigden.

Gas- en Elektriciteitsfonds

Het Gas- en Elektriciteitsfonds biedt begeleiding en financiële maatschappelijke steun aan de meest hulpbehoevenden inzake gas- en elektriciteitslevering. Dankzij deze middelen kunnen de OCMW's schuldbemiddeling en budgetbegeleiding aanbieden. Indien er hierna nog saldo overblijft, kunnen ze hiermee ook de schulden aanzuiveren van personen van wie de schuldenlast van die aard is dat ze, ondanks hun persoonlijke inspanningen, hun gas- en elektriciteitsrekeningen niet meer kunnen betalen of maatregelen nemen in het kader van een preventief en sociaal energiebeleid²⁹.

Onderstaand schema illustreert de werking van het Gas- en Elektriciteitsfonds.

Figuur 4 : Schematische voorstelling van het Gas- en Elektriciteitsfonds

Begunstigden

Elke persoon (huurder of eigenaar) die het moeilijk heeft om zijn energiefacturen te betalen, kan steun aanvragen bij het OCMW. Komen in aanmerking voor deze steun:

- elke persoon die het moeilijk heeft om zijn gas- of elektriciteitsfacturen te betalen; en/of
- elke persoon van wie de schuldenlast van die aard is dat hij, ondanks zijn persoonlijke inspanningen, zijn gas- en elektriciteitsrekeningen niet meer kan betalen³⁰.

²⁹ Wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

³⁰ Artikel 2 van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

De criteria om in aanmerking te komen voor deze steun zijn zeer breed. De OCMW's beschikken over een zekere marge om na te gaan of het huishouden er al dan niet behoefte aan heeft. Bovendien blijkt uit de rondetafelgesprekken dat de OCMW's deze vrijheid enorm appreciëren.

Financiering

Het Gas- en Elektriciteitsfonds wordt gefinancierd door de federale bijdrage die de verbruikers wordt aangerekend via een eenheidstoeslag op de elektriciteits- en gasprijzen. Deze bijdragen zijn bestemd voor een Energiefonds dat met name bepaalde openbare dienstverplichtingen financiert, evenals de kosten verbonden aan de regulering en controle van de elektriciteitsmarkt. Onderstaande tabel toont de verschillende componenten van de federale bijdrage en de opdrachten die ze financiert³¹³².

³¹ Koninklijk besluit van 24 maart 2003 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de elektriciteitsmarkt.

³² Koninklijk besluit van 2 april 2014 tot bepaling van de nadere regels betreffende de federale bijdrage tot financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en controle op de aardgasmarkt.

Tabel 3 : Eenheidstoelagen toepasbaar van 01/01/2017 tot 31/12/2017 met betrekking tot de transmissienetbeheerder (elektriciteit en gas)

Fonds	Elektriciteit	Gas
	Bedrag (in €/MWh)	Bedrag (in €/MWh)
Dekking van de werkingskosten van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) ³³	0,1548	0,0269
Financiering van de verplichtingen die voortvloeien uit de denuclearisatie van de nucleaire sites BP1 en BP2 te Mol-Dessel (Denuclearisatie)	1,0208	Nvt
Financiering van het federale beleid ter reductie van de emissies van broeikasgassen (Kyoto)	0,0000 ³⁴	Nvt
Financiering van de sociale maatregelen voorzien door de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de OCMW's inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering (ODV)	0,4993³⁵	0,1442³⁶
Financiering van de reële nettokost die voortvloeit uit de toepassing van maximumprijzen (beschermde klanten)	1,6956 ³⁷	0,3961 ³⁸
TOTAAL Federale bijdrage	3,3705	0,5672

Bron: Federale bijdrage "Elektriciteit" en "Gas" 2017, CREG

Figuur 5 wijst op een relatieve stabiliteit van de bedragen geïnd via de federale bijdrage elektriciteit tussen 2012 en 2016. Ze stegen van 30,3 miljoen € in 2012 tot 31,1 miljoen € in 2016, d.w.z. een stijging van 3% over de periode. De bedragen geïnd via de federale bijdrage gas zijn meer variabel. Deze variaties zijn te wijten aan variaties in de elektriciteits- en aardgasconsumptie. Het totale bedrag dat ter beschikking wordt gesteld van de OCMW's is echter sinds 2012 identiek en niet meer geïndexeerd.

³³ Toeslag vastgesteld in afwachting van de goedkeuring door het Parlement van het bedrag voor de financiering van de werkingskosten van de CREG voor het jaar 2017.

³⁴ Toeslag vastgesteld in afwachting van de bekendmaking van een koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003.

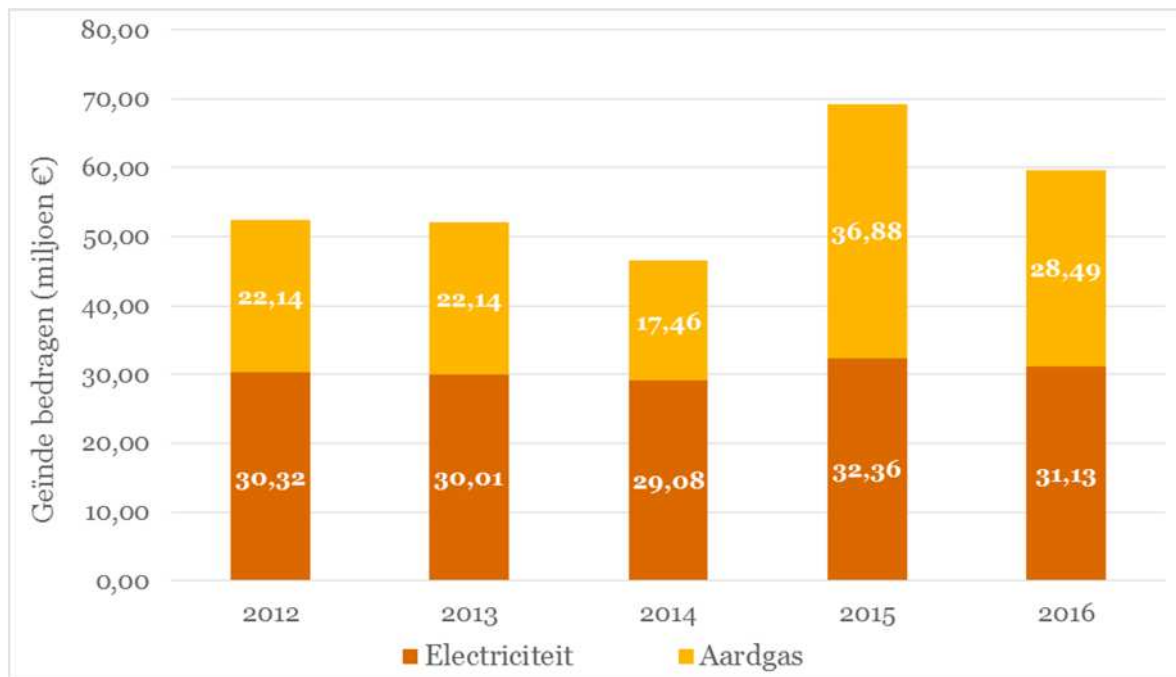
³⁵ Toeslag vastgesteld in afwachting van de bekendmaking van een koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2003.

³⁶ Toeslag vastgesteld in afwachting van de bekendmaking van een koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van woensdag 2 april 2014.

³⁷ Toeslag vastgesteld in afwachting van de bekendmaking van een koninklijk besluit tot vaststelling van het bedrag voor de financiering van het fonds Beschermde Klanten elektriciteit 2017

³⁸ Toeslag vastgesteld in afwachting van de bekendmaking van een koninklijk besluit tot vaststelling van het bedrag voor de financiering van het fonds Beschermde Klanten aardgas 2017

Figuur 5 : Federale bijdragen Gas en Elektriciteit voor de opdracht begeleiding en financiële maatschappelijke steunverlening inzake energie door de OCMW's

Bron: Jaarverslagen van de CREG (2012-2016)

De middelen van het fonds worden gebruikt om enerzijds de personeelskosten van de OCMW's te financieren en anderzijds de financiële steun die wordt toegekend aan de begunstigden. Op basis van de informatie die werd meegedeeld door de POD Maatschappelijke Integratie, herverdeelt de CREG het bedrag van de federale bijdrage bestemd voor het Maatschappelijk Energiefonds aan de OCMW's (ODV). De financiering van elk centrum wordt jaarlijks bepaald volgens de verdeelsleutel die in het volgende deel wordt toegelicht.

Rol van de OCMW's

Volgens artikel 2 van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering, worden de OCMW's "ermee belast:

1. **De noodzakelijke ondersteuning en sociale en budgettaire begeleiding** te verstrekken aan personen die betalingsmoeilijkheden ondervinden, inzonderheid met hun rekeningen voor gas en elektriciteit. Deze begeleiding ten gunste van cliënten in moeilijkheden behelst:
 - de onderhandeling inzake afbetalingsplannen;
 - het opzetten van een budgetbegeleiding;
2. **Financiële maatschappelijke steun** toe te kennen aan personen van wie de schuldenlast van die aard is dat ze, ondanks hun persoonlijke inspanningen, hun gas- en elektriciteitsrekeningen niet meer kunnen betalen³⁹.

Na aftrek van de middelen nodig voor de financiering van de personeelskosten, wordt het resterende saldo verdeeld onder de OCMW's op basis van het totale aantal rechthebbenden op het recht op maatschappelijke

³⁹ Artikel 2 van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

integratie en van het aantal vreemdelingen ingeschreven in het bevolkingsregister en die een financiële hulpverlening genieten van het OCMW op 1 januari van het jaar voordien⁴⁰.

De beslissing over de toekenning van de steun wordt overgelaten aan elk OCMW en de beslissing en het soort steun hangen af van het beleid van elk centrum. Hun tegemoetkoming kan twee vormen aannemen^{41,42}:

- Curatief kunnen de centra tussenkomen in:
 - de onderhandeling van afbetalingsplannen met de leveranciers;
 - de betaling van bepaalde facturen zodat de persoon een financieel evenwicht hervindt.
- Preventief (individuele acties) kunnen de centra met name:
 - tussenkomen in de aankoop van energiezuiniger en veiliger apparaten (spaarlampen, huishoudtoestellen van klasse A+...);
 - tussenkomen in de controle, het onderhoud of het in overeenstemming brengen van energieapparaten (onderhoud van de verwarmingsketel, ...);
 - tussenkomen in een gepersonaliseerde energiediagnose (energieaudit, opvolging van het huishoudensverbruik, ...);
 - tussenkomen in de financiering van kleine of grote werken waardoor de energiekosten dalen (plaatsen van radiatorfolie, thermostaten of thermostatische kranen, vervanging van de verwarming, plaatsing van dubbele beglazing en performante kozijnen, dakisolatie, ...). Voor begunstigden die eigenaar zijn van hun woning komen de OCMW's echter enkel tussen in de financiering van ruwbouwwerken (isolatie, dubbele beglazing, vervanging van de verwarming, ...);
 - tegemoetkomen in de vermindering van het energieverbruik (bijvoorbeeld thermostatische kranen kopen);
- Preventief (collectieve acties) kunnen de centra met name:
 - de aanmaak en publicatie ten laste nemen van pedagogisch materiaal, of informatie- en preventieacties in verband met het energiebeleid;
 - samenwerkingsakkoorden sluiten met de vzw's of lokale actoren die zich bezighouden met energiekwesties;
 - de personeelskosten ten laste nemen verbonden aan acties gericht op de vermindering van de energiekosten voor het doelpubliek;
 - de kosten ten laste nemen in verband met de opleiding van het personeel dat zich bezighoudt met energithema's.

Toekenning van de toelagen

- Artikel 4: schuldbemiddeling

Voor de financiering van de kosten verbonden aan schuldbemiddeling, wordt een forfaitair jaarlijks bedrag van 37.184€ (automatisch geïndexeerd⁴³) per equivalent voltijdse betrekking (VTE) toegekend aan de OCMW's voor de dekking van de jaarlijkse bruto loonkost van het personeel en de kosten verbonden aan dit personeel. Deze financiering gebeurt op basis van een tweeledige sleutel:

- Het aantal gerechtigden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige zorgen

⁴⁰ Handleiding inzake het gas- en elektriciteitsfonds (p.13)

⁴¹ Focus "Energiearmoede" POD Maatschappelijke Integratie, december 2016 (nummer 17)

⁴² Omzendbrief Preventief sociaal energiebeleid in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds.

⁴³ Voor de jaren 2012 en 2013 bedroeg het bedrag dat aan de OCMW's werd toegekend per VTE 46.125,22 €. Voor 2014 en 2015 ging het om een bedrag van 47.552,09 €.

- klasse 1 - minder dan 1.000 gerechtigden: 0,5 VTE;
- klasse 2 - tussen 1.000 en minder dan 2.000 gerechtigden: 1 VTE;
- klasse 3 - tussen 2.000 en minder dan 5.000 gerechtigden: 3 VTE;
- klasse 4 - tussen 5.000 en minder dan 10.000 gerechtigden: 5 VTE;
- klasse 5 - tussen 10.000 en minder dan 20.000 gerechtigden: 8 VTE;
- klasse 6 - 20.000 gerechtigden of meer: 10 VTE.
- Het aantal personen met betalingsachterstand geregistreerd in de Centrale voor Kredieten aan Particulieren
 - klasse 1 - minder dan 500 personen met betalingsachterstand: 0,5 VTE;
 - klasse 2 - tussen 500 en minder dan 1.000 personen met betalingsachterstand: 1 VTE;
 - klasse 3 - tussen 1.000 en minder dan 2.500 personen met betalingsachterstand: 3 VTE;
 - klasse 4 - tussen 2.500 en minder dan 5.000 personen met betalingsachterstand: 5 VTE;
 - klasse 5 - tussen 5.000 en minder dan 7.500 personen met betalingsachterstand: 8 VTE;
 - klasse 6: 7.500 personen met betalingsachterstand of meer: 10 VTE⁴⁴.
- Artikel 6: aanzuivering van facturen en preventie

Voor de financiering van de activiteiten van de OCMW's in verband met de aanzuivering van facturen en de realisatie van preventieacties, *verdeelt de federale Staat jaarlijks, na aftrek van de noodzakelijke middelen voor de financiering van de in artikel 4 bedoelde maatregelen, het saldo van de fondsen [...] over de OCMW's op basis van de som:*

- *van het aantal gerechtigden op bestaansminimum of gerechtigden op maatschappelijke integratie; en*
- *het aantal vreemdelingen ingeschreven in het bevolkingsregister die recht hebben op financiële steun van het OCMW [...].*

Overeenkomstig de wet moeten de bedragen die aan de OCMW's worden toegekend in het kader van artikel 6 uitsluitend worden aangewend voor:

- een tegemoetkoming inzake de aanzuivering van rekeningen, en/of
- maatregelen in het kader van een preventief sociaal energiebeleid⁴⁵.

Inspectie

De Inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie controleert de rechtmatigheid van de toepassing door de OCMW's van de toekenningsvoorwaarden voor steun in het kader van de artikelen 4 en 6 en van de wet van 4 september 2002. Deze inspecties betreffen met name de werkelijke toewijzing van de personeelsleden aan het Fonds, d.w.z. dat de inspecteurs van de POD de personen controleren van wie in het uniek verslag is aangegeven dat ze daadwerkelijk voor het Fonds werken. De OCMW's moeten jaarlijks een verslag voorleggen over de

⁴⁴ Artikel 4 van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

⁴⁵ Artikel 6 van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

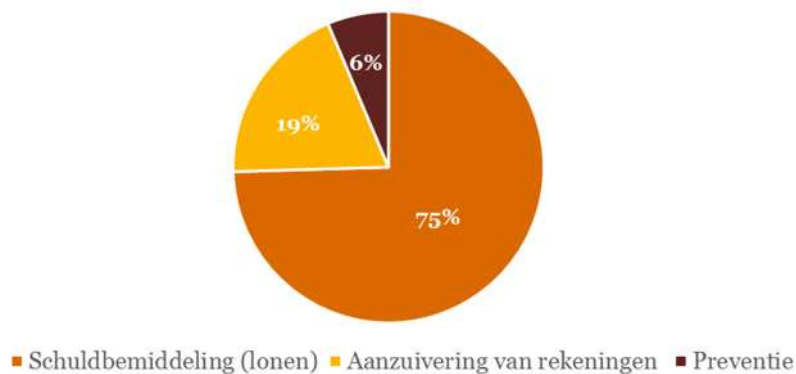
aanwending van de geldmiddelen die hen werden toegekend en alle bewijsstukken bewaren met het oog op de controle⁴⁶.

Evolutie van de toelagen in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds

De totale uitgaven in verband met de artikelen 4 en 6 zijn tussen 2012 en 2015 weinig veranderd: ze bedragen tussen 53,4 en 54,6 miljoen € per jaar⁴⁷. Wel zien we verschillen in de toewijzing van de personeelsleden tussen de verschillende maatregelen: de uitgaven voor schuldbemiddeling zijn met 4% gestegen, de uitgaven voor de aanzuivering van rekeningen zijn met 15% gedaald en de uitgaven voor preventiemaatregelen met 3%.

Tijdens de onderzochte periode werd gemiddeld 72,6% van de fondsen besteed aan schuldbemiddeling, 21,2% aan de aanzuivering van rekeningen en 6,2% aan het nemen van preventiemaatregelen in verband met energie. Het aandeel van de uitgaven besteed aan de aanzuivering van rekeningen is bovendien met 14,4% gedaald, terwijl het aandeel voor schuldbemiddeling met 4,7% is gestegen. Het aandeel van de uitgaven besteed aan preventiemaatregelen is met 2,4% gedaald.

Figuur 6 : Verdeling van de uitgaven besteed aan de artikelen 4 en 6 van het Gas- en Elektriciteitsfonds (2015)

Bron: statistieken van het Gas- en Elektriciteitsfonds 2012-2015 (POD), berekeningen PwC (2017)

Figuur 7 toont aan dat het totale aantal behandelde dossiers in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds globaal gezien met 20% is gedaald;

- Het aantal schuldbemiddelingsdossiers is tussen 2012 en 2015 vrij stabiel gebleven, hoewel een lichte piek werd genoteerd in 2013. De vastgestelde stijging van de uitgaven voor schuldbemiddeling (+4%), en parallel daarmee een daling van het aantal behandelde dossiers (-1%) is echter verontrustend.
- Het aantal aanzuiveringsdossiers is over de periode geleidelijk gedaald van 37.729 dossiers in 2012 tot 28.895 dossiers in 2015, d.w.z. een daling van 23% over de periode.
- Het totale aantal preventieve acties is tussen 2012 en 2015 met de helft gedaald, van 51.679 tot 25.609. Het aantal individuele preventieacties werd meer dan gehalveerd (-50%), terwijl het aantal collectieve dossiers met 10% is gestegen.

De POD Maatschappelijke Integratie meldde in december 2016⁴⁸ trouwens dat de vermindering van het aantal tussenkomsten in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds onder meer te verklaren was door een

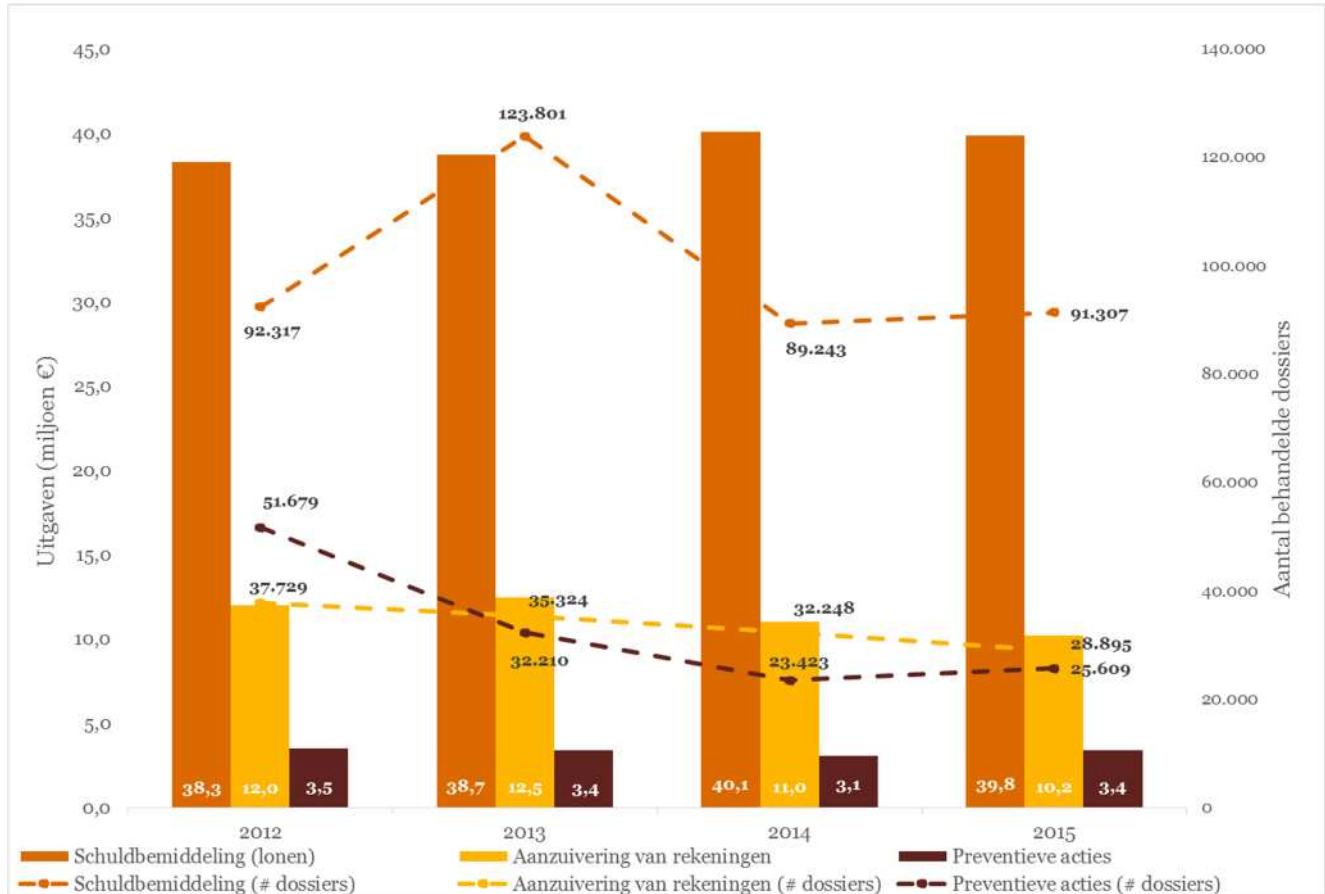
⁴⁶ Koninklijk besluit van 14 februari 2005 tot uitvoering van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering.

⁴⁷ Het jaarlijks budget toegewezen aan het Gas-en Elektriciteitsfond bedragende 52.890.292€ is niet meer geïndexeerd sinds 2012.

⁴⁸ Focus 'Energiearmoede', Nummer 17 – December 2016, POD Maatschappelijke Integratie.

zekere efficiëntie van de preventieve maatregelen. Bij deze vaststellingen komen ook andere factoren kijken, zoals de uitwerking van gewestelijke maatregelen voor de strijd tegen energiearmoede en zachtere winters tussen 2012 en 2015.

Figuur 7 : Bedragen die aan de OCMW's werden gestort door het Gas- en Elektriciteitsfonds en aantal behandelde dossiers voor maatregelen in het kader van de artikelen 4 en 6

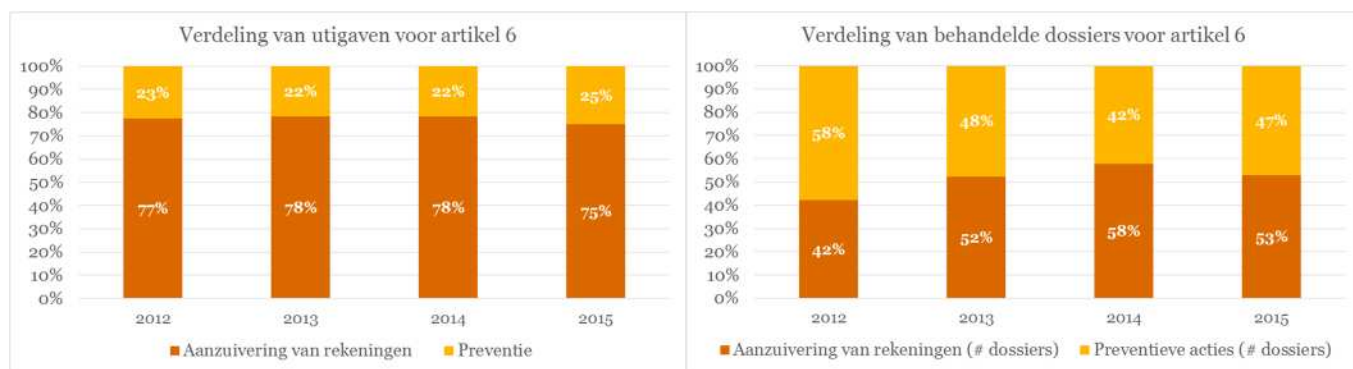

Bron: jaarverslagen van de CREG en statistieken van het Gas- en Elektriciteitsfonds

Bovendien is het interessant om te kijken naar de verdeling van de middelen voor het financieren van de aanzuivering van rekeningen in verhouding tot de gerealiseerde preventiemaatregelen. Beide materies hebben immers betrekking op artikel 6 van de wet van 4 september 2002; zij vormen domeinen waarin de OCMW's het recht hebben om strategische keuzes te maken in termen van prioritaire maatregelen.

In dat verband zien we in Figuur 8 dat de grote meerderheid (>75% over de periode) van de uitgaven van de OCMW's op grond van artikel 6 naar het aanzuiveren van rekeningen ging, hoewel deze trend eerder afneemt. Een relatief kleiner (tussen 42% en 58%) maar groeiend deel van de dossiers gaat daarentegen over het aanzuiveren van rekeningen. Immers, in 2015 had 'slechts' 53% van de dossiers betrekking op activiteiten in verband met het aanzuiveren van rekeningen. Het aandeel van de uitgaven dat naar het aanzuiveren van rekeningen gaat, daalt dus, terwijl het belang ervan toeneemt als we kijken naar het veeleer stijgende aantal behandelde dossiers over de bestudeerde periode.

Figuur 8 : Verdeling van de uitgaven en behandelde dossiers op grond van artikel 6

Bron: jaarverslagen van de CREG en statistieken van het Gas- en Elektriciteitsfonds

Sociaal tarief

Het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas, ook *maximumprijs* genoemd, impliceert dat de personen of huishoudens die tot bepaalde categorieën behoren verlaagde tarieven genieten voor elektriciteit en/of aardgas (door aansluiting op het stedelijke distributienet).

Het is dus een gunstiger tarief dan het normale tarief voor kansarme personen of huishoudens. De CREG stelt dit tarief om de zes maanden vast op basis van de bepalingen van de ministeriële besluiten van 30 maart 2007⁴⁹. Het sociaal tarief is dus bij alle energieleveranciers en distributienetbeheerders identiek en stemt, op het moment van de vaststelling, overeen met het laagste commerciële tarief op de markt van de elektriciteits- en aardgasleveranciers⁵⁰.

Begunstigden⁵¹

Het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas is van toepassing op de personen of huishoudens die behoren tot een van de volgende categorieën:

- **Categorie 1** : een of meerdere personen die op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn en een of meer van de hierna volgende specifieke tegemoetkomingen genieten van hun OCMW:
 - Een leefloon of een financiële maatschappelijke dienstverlening gelijkwaardig aan het leefloon⁵²;
 - Een financiële steun verstrekt door het OCMW aan een persoon die is ingeschreven in het vreemdelingenregister met een machtiging tot verblijf voor onbepaalde tijd en die omwille van zijn nationaliteit niet kan beschouwd worden als een gerechtigde op maatschappelijke integratie⁵³;
 - Een maatschappelijke steun verstrekt door het OCMW die geheel of gedeeltelijk door de staat wordt ten laste genomen⁵⁴;
 - Een voorschot op de inkomensgarantie voor ouderen of een tegemoetkoming voor personen met een handicap⁵⁵.
- **Categorie 2 A** : een of meerdere personen die op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn en een of meerdere van de volgende tegemoetkomingen ontvangen van de FOD Sociale Zekerheid, Directie-Generaal Personen met een handicap (FOD SZ DGPH) :
 - Een tegemoetkoming als persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van 65 %;
 - Een inkomensvervangende tegemoetkoming;
 - Een integratietegemoetkoming;

⁴⁹ Ministerieel besluit van 30 maart 2007 houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

⁵⁰ Focus "Energiearmoede" POD Maatschappelijke Integratie, december 2016 (nummer 17)

⁵¹ Artikel 4 van de programmawet van 27 april 2007

⁵² Wet 26.5.2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie – art. 4, 2° van de programmawet van 27 april 2007 – artikel 37, § 19, eerste lid, 1°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 – art. 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende de tenlasteneming van de steun toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

⁵³ Organieke wet op de OCMW's van 8 juli 1976 - wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen – art. 4, eerste lid, 1° van de programmawet van 27 april 2007 – art. 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende de tenlasteneming van de steun toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

⁵⁴ Organieke wet op de OCMW's van 8 juli 1976 – art. 4, eerste lid, 1° van de programmawet van 27 april 2007 – artikel 37, § 19, eerste lid, 1°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 – art. 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende de tenlasteneming van de steun toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

⁵⁵ Organieke wet op de OCMW's van 8.7.1976 – art. 4, eerste lid, 1° van de programmawet van 27 april 2007.

- Een tegemoetkoming voor hulp van derden;
- Een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (intussen geregionaliseerd in Vlaanderen – zoals het in de toekomst zal zijn voor Brussel en Wallonië) ;
- Een bijkomende kinderbijslag voor kinderen die getroffen zijn door een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van minstens 66 %.
- *Categorie 2 B* : een of meerdere personen op uw domicilieadres ontvangen een hulp aan bejaarden van de Zorgkas (enkel Vlaanderen).
- *Categorie 3* : een of meerdere personen die op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn en een of meer van de hierna volgende tegemoetkomingen genieten van de Federale Pensioendienst (FPD):
 - De inkomensgarantie voor ouderen (IGO);
 - Het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB);
 - Een tegemoetkoming als persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 65% (een aanvullende tegemoetkoming of een tegemoetkoming ter aanvulling van een gewaarborgd inkomen);
 - Een tegemoetkoming voor hulp van derden.
- *Categorie 4* : de sociale huurders in een appartementsgebouw⁵⁶ waarbij:
 - De verwarming op aardgas afhangt van een collectieve installatie; en
 - De woningen worden verhuurd door een sociale huisvestingsmaatschappij.

Hierbij dient gepreciseerd dat deze laatste categorie enkel de personen omvat die daadwerkelijk in een sociale woning wonen, en niet diegenen die ervoor in aanmerking komen maar er niet wonen.

Het belangrijkste criterium om van het sociaal tarief te genieten steunt dus op het genieten van sociale tegemoetkomingen, terwijl de criteria die recht geven op toelagen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds meer steunen op een statuscriterium (gecombineerd met een inkomstcriterium).

Bepaalde criteria zijn dus gemeenschappelijk voor het sociaal tarief en de verwarmingstoelagen, zoals het in aanmerking komen voor een leefloon (of gelijkwaardige financiële sociale bijstand), tegemoetkomingen voor personen met een handicap of tegemoetkomingen voor bejaarden, enz. De toelagen in het kader van het Sociaal Energiefonds daarentegen richten zich tot een breder publiek, namelijk naar de personen met een hoge schuldenlast die hun verwarmingsrekeningen niet meer kunnen betalen, waaronder de huishoudens met een laag inkomen die niet de voornoemde sociale tegemoetkomingen genieten en de personen met het RVV-statuuut thuishoren. De verschillen in voorwaarden om de verschillende tegemoetkomingen te genieten wijzen op een mogelijke ongelijkheid in de behandeling van kansarmen die zich verwarmen met aardgas en stookolie. Deze kwestie wordt onderzocht in het deel over de vergelijking tussen het sociaal tarief en de verwarmingstoelage.

Toekenning van de toelagen⁵⁷

De toelagen kunnen op twee manieren worden verkregen:

- Automatische toekenning

Sinds 2010 wordt het sociaal tarief automatisch toegekend aan de begunstigdencategorieën 1, 2 en 3. Hiertoe deelt de FOD Economie de leveranciers, om de drie maanden, de lijst mee van de afnemers voor wie het sociaal tarief moet worden toegepast, voor welke aansluitpunten en voor welke periode. De automatisering zorgt ervoor dat de meerderheid van de rechthebbenden het sociaal tarief krijgt zonder dat ze daarvoor stappen moeten zetten.

⁵⁶ Sociale woningen in de vorm van een huis zijn uitgesloten.

⁵⁷ Artikel 6 van de programmawet van 27 april 2007

Dus, om het sociaal tarief automatisch toe te kennen is er nood aan elektronische uitwisseling en koppeling van gegevens tussen de betrokken instanties:

- De energieleveranciers en distributienetbeheerders: energiekanten ;
- De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ): rechthebbenden ;
- Het Rijksregister: burgers.

In de praktijk kunnen verschillen in gegevens bij bovenstaande instanties de koppeling bemoeilijken van gegevens uit de verschillende databanken, waardoor de automatische toepassing niet altijd mogelijk is.

- Niet-automatische toekenning

In een beperkt aantal gevallen voor de begunstigdecategorieën 1, 2 en 3, is de automatische toekenning onmogelijk en moeten de afnemers de nodige stappen zetten om van het sociaal tarief te genieten. De rechthebbende moet een papieren attest, dat geldt als bewijs dat hij tot een categorie behoort overmaken aan zijn energieleverancier. Dit attest wordt automatisch verstuurd of kan hij aanvragen bij de bevoegde sociale instelling (OCMW, FOD SZ DGPB of FPD, afhankelijk van de categorie waartoe hij behoort).

Voor categorie 4 wordt het energiecontract niet afgesloten door de begunstigde zelf. Het sociaal tarief wordt dus niet automatisch toegekend.. De eigenaar/beheerder van het gebouw is de persoon die het contract heeft afgesloten met de energieleverancier, hij/zij moet het sociaal tarief aanvragen. Als bewijs is het voldoende de erkenning door een sociale huisvestingsmaatschappij aan te tonen.

Vergelijking van de maatregelen ter bestrijding van de energiarmede: sociaal tarief en verwarmingstoelage

Gelet op de aanzienlijke verschillen, zowel wat het doelpubliek als de bijstandsfilosofie betreft, tussen het Sociaal Verwarmingsfonds en het Gas- en Elektriciteitsfonds, heeft een vergelijking tussen beide fondsen weinig zin. De verwarmingstoelagen kunnen tot op zekere hoogte worden beschouwd als een vorm van sociaal tarief voor stookolie. In 2016 genoot meer dan 90% van de begunstigde van het Sociaal Verwarmingsfonds immers van een toelage per liter, wat in feite vergelijkbaar is met een korting op de energierekening per geconsumeerde verwarmingseenheid (maar met een maximum van 210 €), net als het sociaal tarief. Om die reden vergelijken we in dit onderdeel de eenheidstoelage en jaarlijkse toelage van kansarme gebruikers die genieten van verwarmingstoelagen of van het sociaal tarief voor gas en/of elektriciteit.

Om die vergelijking te kunnen maken, moeten we eerst bepalen wat het gemiddeld nuttig verbruik van een huishouden is, m.a.w. de warmte die moet worden geproduceerd om een woning te verwarmen. Als we ervan uitgaan dat we in België 120 à 150 kWh nodig hebben om een vierkante meter te verwarmen (gedurende een klimatologisch jaar) en dat een gemiddeld huishouden ongeveer 70-80 m² bewoont, kunnen we er redelijkerwijs van uitgaan dat een gemiddeld huishouden 10.000 kWh (10 MWh) nuttige warmte verbruikt per jaar.

Voor elk van de onderzochte brandstoffen moeten we verder rekening houden met het gemiddeld rendement. Als we ervan uitgaan dat een gemiddelde gas/stookolieketel in België een rendement heeft van 66%⁵⁸, betekent dit dat de energie die nodig is om 10.000 kWh nuttige warmte te produceren 15.152 kWh (Calorische Onderwaarde, COW) bedraagt. Om een raming te maken van de energie die bij de producent wordt aangekocht, moeten we die

⁵⁸ Die waarde vertegenwoordigt een gemiddeld jaarlijks rendement, vastgesteld door alle verschillende soorten bestaande apparatuur te mengen. Zij zal in de toekomst dus allicht nog wijzigen.

waarde omzetten in Calorische Bovenwaarde (CBW)⁵⁹. Om 10.000 kWh nuttige warmte te produceren, moet een gemiddeld huishouden bijgevolg een totaal verbruiken van:

- 16.836 kWh gas/jaar⁶⁰; of
- 10.000 kWh elektriciteit/jaar; of
- 16.119 kWh stookolie/jaar⁶¹.

De jaarlijkse boordtabellen van de CREG voor gas en elektriciteit leveren informatie over het sociaal en normaal tarief voor gas, evenals de gemiddelde jaarfactuur voor een huishouden dat jaarlijks 2.115 liter stookolie verbruikt. De verwarmingstoelage en het sociaal tarief kunnen dus worden vergeleken op het vlak van gelijkheid van energietegemoetkoming voor kansarme personen. Eerst moeten we echter de stookolietarieven per liter omzetten in tarieven per kWh met een omzettingsverhouding van 1 liter voor 10,6 kWh (CBW).

Tabel 4, Tabel 5 en Tabel 6 tonen respectievelijk de prijs van aardgas, elektriciteit en stookolie voor de jaren 2012 tot 2016. We zien dat de eenheidstoelage voor stookolie is vastgesteld op 1,3 c€/kWh, terwijl de toelage voor aardgas varieert tussen 1,6 en 2,6 c€/kWh en die voor elektriciteit tussen 5 en 8,3 c€/kWh. Voor aardgas en vooral voor elektriciteit waren de toelagen in de onderzochte periode dus steeds hoger dan voor stookolie. Bovendien evolueert de eenheidstoelage voor aardgas en elektriciteit naargelang de marktprijs, wat voor huisbrandolie niet het geval is. Het verschil in tegemoetkoming tussen gas en stookolie varieert tussen 0,31 c€/kWh en 1,28 c€/kWh. Als we de tegemoetkoming voor stookolie vergelijken met die voor elektriciteit, schommelt het verschil tussen 4,07 c€/kWh en 6,99 c€/kWh.

Het is belangrijk om op te merken dat, hoewel de toelagen voor elektriciteit aanzienlijk hoger liggen dan die voor gas en stookolie, het geenszins voordeliger is om te verwarmen met elektriciteit. In Tabel 4 en Tabel 5 zien we immers dat de eenheidsprijs voor elektriciteit, gemiddeld genomen over de periode 2012-2016, 3,6 keer hoger is dan de gasprijs. Uitgaande van de hypothese van een nuttig verbruik van 10.000 kWh/jaar, zou een begunstigde van het sociaal tarief die verwarmt met elektriciteit in 2016 1.610€ stookkosten hebben gehad, tegenover 612€ als hij met gas had verwarmd en 549€ als hij met stookolie had verwarmd.

Toch kunnen we ervan uitgaan dat een bepaald aantal kansarme huishoudens eerder geneigd zullen zijn voor elektrische verwarming te kiezen, gelet op de verschillen in investeringskosten. Een elektrisch verwarmingselement koop je immers al gemakkelijk voor minder dan 100€, terwijl de installatie van centrale verwarming op gas meer dan 10.000€ kan kosten. In dat verband zouden de CAPEX de huishoudens kunnen verhinderen om optimale investeringsbeslissingen op langere termijn te nemen.

Tabel 4 : Aardgasprijs (2012-2016)

Aardgas					
	2012	2013	2014	2015	2016
Normaal tarief (c€/kWh)	7,3	6,6	6,2	5,9	5,3
Sociaal tarief (c€/kWh)	4,7	4,5	4,6	4,2	3,6
Eenheidstoelage	2,6	2,0	1,7	1,8	1,6

⁵⁹ De omzetting van liters stookolie in kWh (1 liter = 10,641 kWh) veronderstelt immers een prijs per kWh in CBW.

⁶⁰ COW/CBW = 90/100

⁶¹ COW/CBW = 94/100

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016)

Tabel 5 : Elektriciteitsprijs (2012-2016)

Elektriciteit					
	2012	2013	2014	2015	2016
Normaal tarief (c€/kWh)	24,2	22,3	20,2	21,3	24,4
Sociaal tarief (c€/kWh)	17,0	16,9	15,2	15,9	16,1
Eenheidstoelage	7,2	5,4	5,0	5,4	8,3

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016)

Tabel 6 : Stookolieprijs en omzetting in c€/kWh (2012-2016)

Stookolie					
	2012	2013	2014	2015	2016
Jaarfactuur⁶², verbruik = 2115 l/jaar (hypothese CREG)	€ 1.951	€ 1.785	€ 1.651	€ 1.233	€ 1.060
Normaal tarief⁶³ (c€/liter)	92,2	84,4	78,1	58,3	50,1
Sociaal tarief⁶⁴ (c€/liter)	78,2	70,4	64,1	44,3	36,1
Normaal tarief⁶⁵ (c€/kWh)	8,7	7,9	7,3	5,5	4,7
Sociaal tarief (c€/kWh)	7,4	6,6	6,0	4,2	3,4
Eenheidstoelage⁶⁶	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

Figuur 9 toont de eenheidstoelage (in €/MWh) en jaartoeleage (in €/jaar) voor stookolie (de verwarmingstoelagen) en aardgas (het sociaal tarief voor gas) naargelang het jaarverbruik van het begunstigde huishouden voor 2016. Verwarmen met elektriciteit is niet in deze vergelijking opgenomen.

Algemeen genomen wijst Figuur 9 uit dat de toelage voor aardgas hoger is dan die voor stookolie, ongeacht het jaarlijkse energieverbruik van het huishouden. Dat verschil neemt toe met het verbruiksniveau: hoe hoger het energieverbruik van de begunstigde, hoe gunstiger de toelage voor aardgas vergeleken met de toelage voor stookolie. Als het begunstigde huishouden bijvoorbeeld 5 MWh (5.000 kWh) per jaar gebruikt, bedraagt de korting op de jaarfactuur 66€ wanneer het met stookolie verwarmt, en 82€ wanneer het aardgas verbruikt. Dat is een verschil van 16€. Verbruikt het huishouden daarentegen 25 MWh per jaar, dan is zijn jaarfactuur voor

⁶² Gemiddelde jaarfactuur van een normale afnemer (d.w.z. die van geen enkele tegemoetkoming geniet in zijn energiefactuur) voor een factuur van 2.115 liter stookolie, berekend op basis van de jaarlijkse boordtabellen (2012-2016) van de CREG.

⁶³ Om de stookolieprijs per liter te verkrijgen, wordt de gemiddelde jaarfactuur gedeeld door het jaarverbruik in liter (2.115 liter).

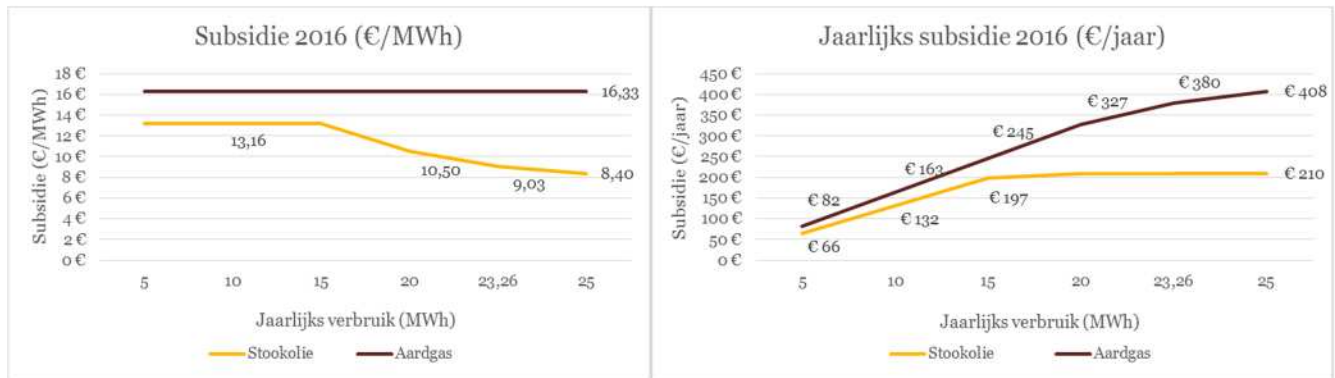
⁶⁴ Het sociaal tarief per liter stemt overeen met het normale tarief min de gemiddelde toelage van 14c€/liter. Het is enkel geldig voor de eerste 1500 liter stookolie die men bestelt op een jaar.

⁶⁵ De omzettingfactor CBW (Calorische Bovenwaarde) volgens welke 1 liter stookolie 10,641 kWh kan produceren, wordt toegepast om het tarief te verkrijgen in c€/kWh. Het normale en het sociale tarief in liter wordt dus gedeeld door 10,641 om hun waarde in c€/kWh te verkrijgen.

⁶⁶ De eenheidstoelage stemt overeen met het tariefverschil tussen een normale en een beschermde afnemer. De eenheidstoelage van 1,3c€/kWh voor stookolie is enkel geldig voor de eerste 1500 liter die men bestelt op een jaar.

stookolie 210€ goedkoper, tegenover 408€ goedkoper voor aardgas. Het verschil bedraagt hier 198€. Dat toenemende verschil tussen de toelagen voor stookolie en aardgas is te wijten aan het feit dat de verwarmingstoelage wordt beperkt tot 210€ per huishouden⁶⁷.

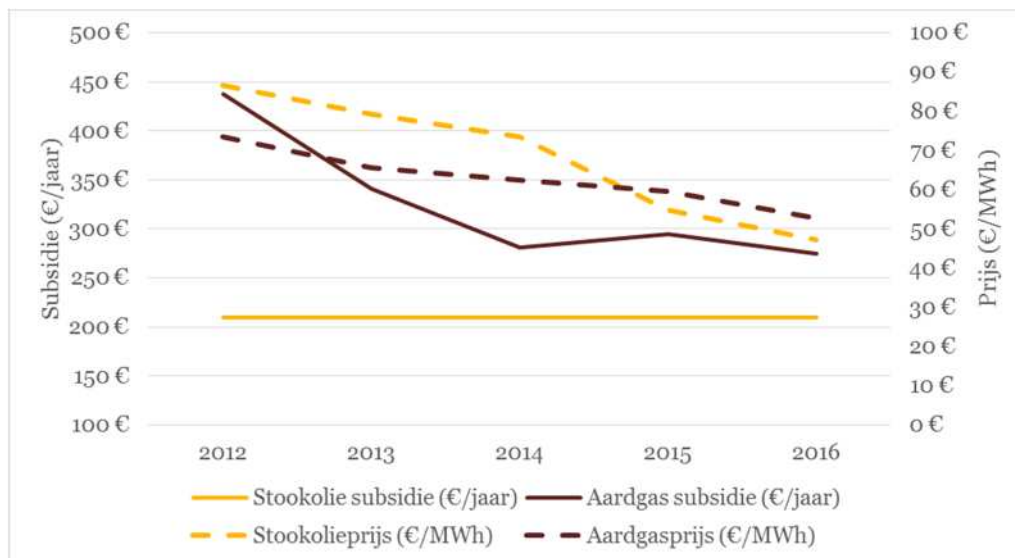
Figuur 9 : Eenheids- en jaartoelage voor stookolie en aardgas

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

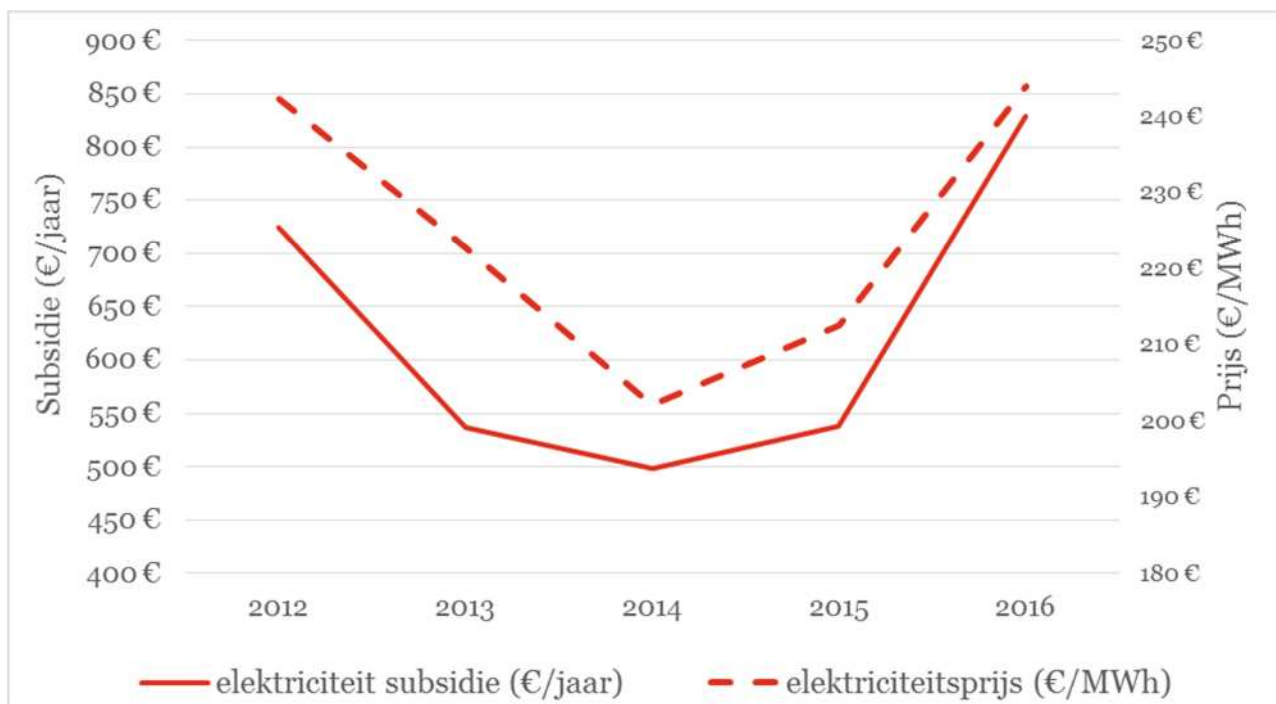
Om de gelijkheid tussen de maatregelen te beoordelen, is het ook nuttig om het verband te onderzoeken tussen de toelage voor een brandstof en de marktprijs van deze brandstof. Figuur 10 toont aan dat de jaartoelage voor aardgas en elektriciteit in zekere mate de prijsevoluties van die brandstoffen op de markt volgt. De toelage voor stookolie daarentegen is onafhankelijk van de marktprijs. De conclusies zijn gelijkaardig ongeacht het energieverbruik van het huishouden, met uitzondering van het feit dat het verschil tussen de toelagen voor stookolie en aardgas/elektriciteit toeneemt met het verbruiksniveau aangezien de toelage voor stookolie geplafonneerd is.

Figuur 10 : Evolutie van de jaartoelage (€/MWh) en de aardgas- en stookolieprijs, nuttig jaarverbruik = 10 MWh

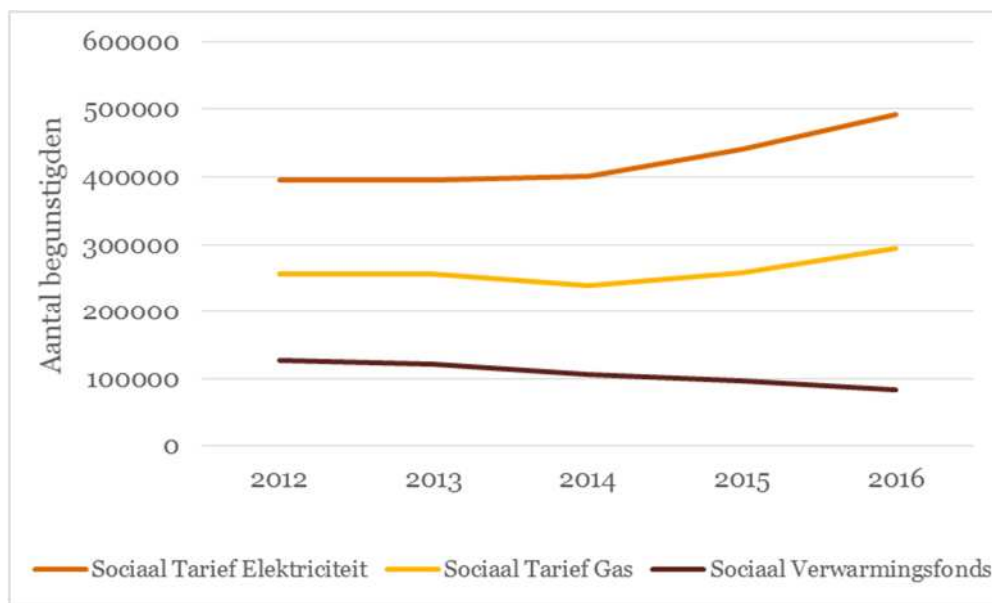
Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

⁶⁷ In dit onderzoek gingen we uit van een gemiddelde verwarmingstoelage van 14 eurocent/liter aangezien de gemiddelde aardolieprij (zie Tabel 5) in de onderzochte periode nooit hoger was dan 0,92€ en de toelage, voor de facturen met een prijs per liter van minder dan 1,12€, 14 eurocent/liter bedraagt (zie Tabel 1).

Figuur 11 : Evolutie van de jaartoeelage (€/MWh, nuttig jaarverbruik = 10 MWh) en de prijs voor elektriciteit

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

We merken op dat er een belangrijk verschil is in de manier waarop de toelagen worden verkregen: om van het sociaal tarief te kunnen genieten, hoeft de meerderheid van het doelpubliek niets te doen, aangezien de toelage automatisch wordt toegekend. Kansarme gebruikers die een verwarmingstoelage zouden willen, moeten deze aanvragen bij hun OCMW. In dat opzicht kan het interessant zijn te kijken naar het aantal begunstigden van de voorzieningen in de strijd tegen energiearmoede. Figuur 12 toont het aantal gerechtigden van het sociaal tarief voor elektriciteit en gas en ook voor het Sociaal Verwarmingsfonds. Het betreft de periode 2012-2016. Daaruit blijkt dat het sociaal tarief voor elektriciteit en gas meer mensen ten goede komt dan het Sociaal Verwarmingsfonds. Deze trend lijkt toe te nemen, gezien het aantal begunstigden van de verwarmingstoelagen krimpt, terwijl het voor het sociaal tarief toeneemt, zowel voor gas als voor elektriciteit. Zo werd het sociaal tarief voor elektriciteit en voor gas in 2016 respectievelijk toegepast voor zowat 6 en 3,5 keer meer huishoudens dan het Sociaal Verwarmingsfonds.

Figuur 12 : Aantal gerechtigden van het Sociaal Tarief voor elektriciteit en aardgas en van het Sociaal Verwarmingsfonds

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

Tot slot zien we in Tabel 7 de eenheids- en jaartoelagen voor gas, elektriciteit en stookolie voor een nuttig jaarverbruik van 10.000 kWh. We zien dat, bij een gelijke nuttige warmte, de meest genereuze toelage die voor elektriciteit is. Gelet op de betrekkelijk hoge elektriciteitsprijs in vergelijking met die voor gas of stookolie is dat verwarmingsmiddel echter geenszins een voordelige keuze voor de kansarme verbruiker. Tabel 7 toont verder dat de toelage voor gas hoger is dan die voor stookolie. Hoewel het verschil niet zo groot is voor 2016, kan het dat wel worden wanneer de aardolieprijs stijgt. De plafonnering van de verwarmingstoelagen op 210€, in tegenstelling tot het flexibele sociale tarief, heeft immers tot gevolg dat kansarme gebruikers die met stookolie verwarmen mogelijk worden benadeeld in vergelijking met degene die met gas verwarmen. Het verschil is des te groter doordat gasverbruikers eveneens van curatieve en preventieve maatregelen genieten via het Gas- en Elektriciteitsfonds, in tegenstelling tot de verbruikers van stookolie.

Tabel 7 : Eenheids- en jaartoelage voor gas, elektriciteit en stookolie, voor een nuttig verbruik van 10.000 kWh/jaar (2016)

	Eenheidstoelage (c€/kWh)	Jaartoelage (€)	Jaarfactuur (begunstigde)
Gas	1,6	275€	612€
Elektriciteit	8,3	829€	1.610€
Stookolie	1,3	210€	549€

Bron: Boordtabellen van de CREG (2012-2016) en berekeningen PwC (2017)

Resultaten van de contacten met de OCMW's

Resultaten van de contacten met de OCMW's

Zoals uitgelegd in de methodologische benadering, werden de OCMW's geraadpleegd tijdens gesprekken in de vorm van gerichte werkgroepen. Er werden vier werkgroepen georganiseerd, drie met OCMW's uit de verschillende gewesten van het land, volgens grootte (bepaald door het aantal inwoners in hun gemeente) en één gemengde groep met OCMW's uit verschillende gewesten en van verschillende grootte. Bedoeling was om de ervaringen optimaal aan elkaar te toetsen. Tijdens deze werkvergaderingen werden het Sociaal Verwarmingsfonds, het Gas- en Elektriciteitsfonds en het Sociaal Tarief apart besproken. De deelnemers kregen de gelegenheid om de werking van deze verschillende maatregelen ter bestrijding van de energiearmoede in perspectief te plaatsen. Belangrijk om weten is dat bepaalde OCMW's die niet aanwezig konden zijn in de werkgroepen ons over een aantal punten hun mening lieten weten. Daarmee werd rekening gehouden in de analyses die we in dit verslag voorstellen.

Daarnaast werden de OCMW's geraadpleegd via een elektronische enquête. De voorzitters en secretarissen van de 589 OCMW's van het land werden per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête die tussen 23 februari en 28 maart 2017 online stond⁶⁸. De enquête omvatte drie aparte delen, over respectievelijk het Sociaal Verwarmingsfonds, het Gas- en Elektriciteitsfonds en het Sociaal Tarief. De belangrijkste bevindingen worden geanalyseerd in dit deel, terwijl de vragen en resultaten van de enquête uitgebreid aan bod komen in de bijlage.

In dit deel analyseren we de resultaten van deze interacties met de OCMW's.

Samenstelling van de steekproef van deelnemers aan de werkgroepen en van de respondenten op de enquête

In elke werkgroep waren een vijftiental OCMW's vertegenwoordigd. Ze werden geselecteerd op basis van een classificatie volgens grootte, volgens de categorieën die zijn vastgesteld door de POD Maatschappelijke Integratie en geïllustreerd in de onderstaande tabel. In één groep werden de OCMW's verenigd van de gemeenten die behoren tot de categorieën CT3 en CT4. Deze categorie, die de grote steden Brussel, Antwerpen, Gent, Luik en Charleroi omvat, wordt gebruikt bij de analyse van de enquêteresultaten.

Categorie	Criterium	Aantal OCMW's
GC1	Minder dan 15.000 inwoners	367
GC2	Tussen 15.001 en 50.000 inwoners	193
GC3	Tussen 50.001 en 100.000 inwoners	24
GC4	Meer dan 100.000 inwoners	5

⁶⁸ Gerichte herinneringen werden verzonden op 6, 12 en 20 Maart. De afsluitdatum was oorspronkelijk vastgesteld op 24 maart maar de enquête werd verlengd tot 28 maart.

De OCMW's werden willekeurig geselecteerd uit de hele populatie. Er werd gestreefd naar een proportioneel evenwicht in de vertegenwoordiging van de gewesten. De laatste werkgroep was een gemengde groep van OCMW's waarvoor de OCMW's die hadden deelgenomen aan de eerste werkgroepen werden uitgenodigd, evenals andere OCMW's die opnieuw willekeurig waren geselecteerd. Onderstaande Tabel 8 biedt een lijst van de verschillende OCMW's die aan de werkgroepen hebben deelgenomen.

Tabel 8 : OCMW's die aan de gerichte werkgroepen hebben deelgenomen

	Groep van 14/02	Groep van 15/02	Groep van 09/03	Groep van 15/03	
	CT2	CT3+4	CT1	gemengd	
B.H.G	Etterbeek	Sint-Lambrechts-Woluwe		Jette	8
		Elsene		Brussel*	
		Brussel*		Ukkel	
		Anderlecht			
Vlaanderen	Harelbeke	Antwerpen*	Sint-Lievens-Houtem	Wetteren*	21
	Sint-Pieters-Leeuw	Oostende	Melle	Sint-Niklaas	
	Brecht	Gent	Zandhoven	Mortsel	
	Mol	Brugge	Liedekerke	Ronse	
	Wetteren*	Genk		Kortrijk	
		Mechelen		Antwerpen*	
Wallonië	Frameries	Bergen	Hélécine	Charleroi*	24
	Sambreville	Charleroi*	Virton	Luik	
	Hoei	Seraing	Bouillon	Doornik	
	Eigenbrakel		Bastogne	Waver	
	Marche-en-Famenne		Rebecq	Assesse	
	Ottignies-L.L.N.		Aywaille	Moeskroen	
			Sprimont		
			Grez-Doiceau		
			Jurbise		
	12	13	13	15	

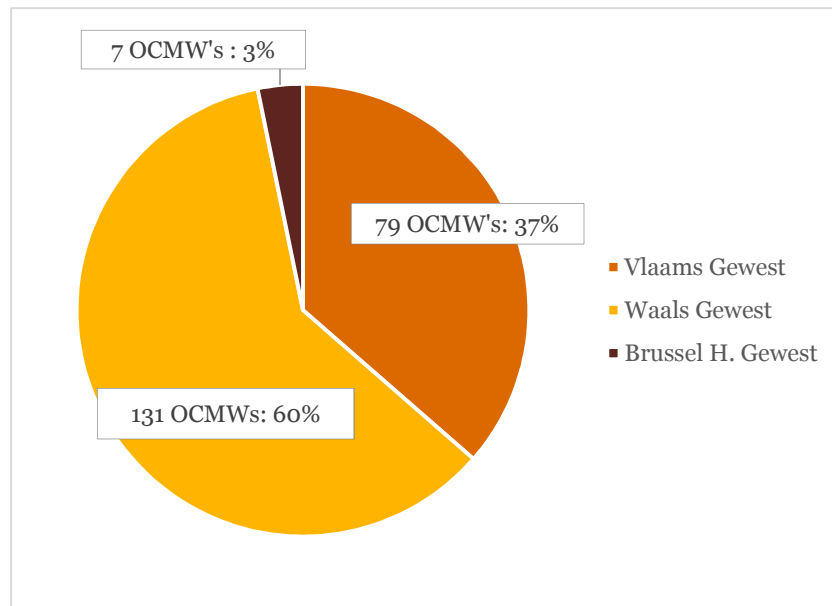
**OCMW's die aan meer dan een werkgroep hebben deelgenomen*

Wat de enquête betreft, hebben 217 OCMW's van de 589 OCMW's van het land, m.a.w. 37%, de vragenlijst⁶⁹, volledig en geldig ingevuld; de meeste van deze OCMW's zijn in het Waalse Gewest gevestigd, zoals blijkt uit Figuur 13.

⁶⁹ In totaal werden 382 ingevulde vragenlijst ontvangen, waarvan er 230 tot op de laatste vraag waren ingevuld, voor een geheel van 216 OCMW 's. Daaraan werden de antwoorden toegevoegd van een OCMW dat zijn antwoorden mailde. Dat verschil tussen de getallen 230 en 217 is toe te schrijven aan het feit dat verschillende personen binnen een OCMW de vragenlijst konden invullen – 13 OCMW 's dienden dan ook twee keer een antwoord in. Er werd weliswaar rekening gehouden met die antwoorden, maar in de analyse werden ze apart gehouden met het oog op de interpretatie van de resultaten. De vragen en de resultaten van alle respondenten zijn als bijlage opgenomen in het rapport. Verder in deze analyse worden de resultaten de ene keer voorgesteld op basis van die 217 antwoorden en de andere keer op basis van de 230 antwoorden in totaal, afhankelijk van de relevantie van de steekproef ten aanzien van de gestelde vraag. Dat onderscheid wordt weergegeven met de index $n = x$, waarbij x de omvang van de gebruikte steekproef is.

Ook belangrijk om te noteren, is dat bepaalde contacten met OCMW's individueel plaatsvonden, op hun initiatief. Ook de inhoud van deze bijkomende uitwisselingen werd verwerkt in de analyses van de studie, wanneer deze relevant was.

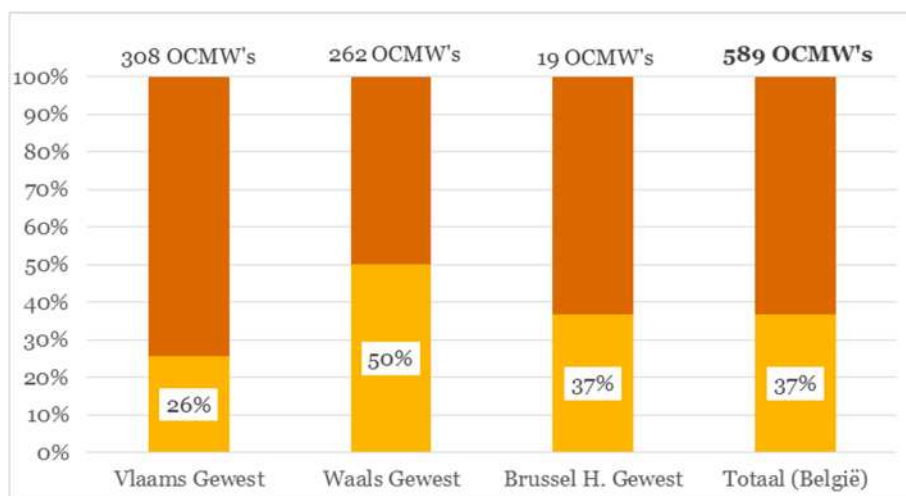
Figuur 13 : Verdeling van de OCMW's die op de enquête hebben geantwoord per gewest

$n = 217$

Wat de representativiteit van de steekproef van respondenten ten opzichte van de totale populatie van de OCMW's van het land betreft, zien we dat meer Waalse OCMW's op de enquête hebben geantwoord. De verhouding bedroeg bijna 50% Waalse respondenten, tegenover 37% Brusselse en 26% Vlaamse. Deze verhouding wordt geïllustreerd in Figuur 14, die ook aantoont dat over het hele land de mening van bijna 37% van de OCMW's in aanmerking werd genomen in deze analyse, d.w.z. meer dan een derde van de totale populatie. Dit onderscheid per gewest laat bovendien toe om de eventuele verschillen in mening te analyseren tussen de OCMW's van de verschillende gewesten.

Figuur 14 : Representativiteit van de OCMW's per gewest

$n = 217$

De grootte van de steekproef van respondenten ten opzichte van de totale populatie was statistisch significant en garandeert een goede representativiteit voor de analyse (vertrouwensdrempel: 95% en foutmarge: 5%). Hierbij dient gepreciseerd dat de resultaten in dit deel louter indicatief zijn. Ze vloeien voort uit een analyse op basis van de antwoorden van de OCMW's. Ze geven algemene tendensen aan met een goed comfortniveau, maar mogen niet worden geïnterpreteerd als een nauwkeurige en absolute weergave van de geanalyseerde situaties. In dit opzicht laat de kwalitatieve analyse, die via gerichte werkgroepen werd gerealiseerd, ook toe om de ruwe resultaten van de enquête te bevestigen en te nuanceren.

De verdeling van de antwoorden van de OCMW's volgens grootte laat ook de eventuele verschillen in standpunten zien. Wat de representativiteit betreft toont Tabel 9 aan dat in elk van de categorieën minstens een derde van de OCMW's heeft geantwoord op de enquête. Ook zien we dat de respons het grootst is bij de OCMW's van de gemeenten met het grootste aantal inwoners. De participatiegraad aan de enquête bedraagt 80% voor de gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, 38% voor de kleinste gemeenten, met minder dan 15.000 inwoners, en 33% voor de gemeenten met tussen 15.000 en 50.000 inwoners.

Tabel 9 : Categorieën van OCMW's volgens grootte

Categorie	Criterium	Aantal OCMW's	Representativiteit (%)
GC1	Minder dan 15.000 inwoners	367	38%
GC2	Tussen 15.001 en 50.000 inwoners	193	33%
GC3	Tussen 50.001 en 100.000 inwoners	24	46%
GC4	Meer dan 100.000 inwoners	6	80%

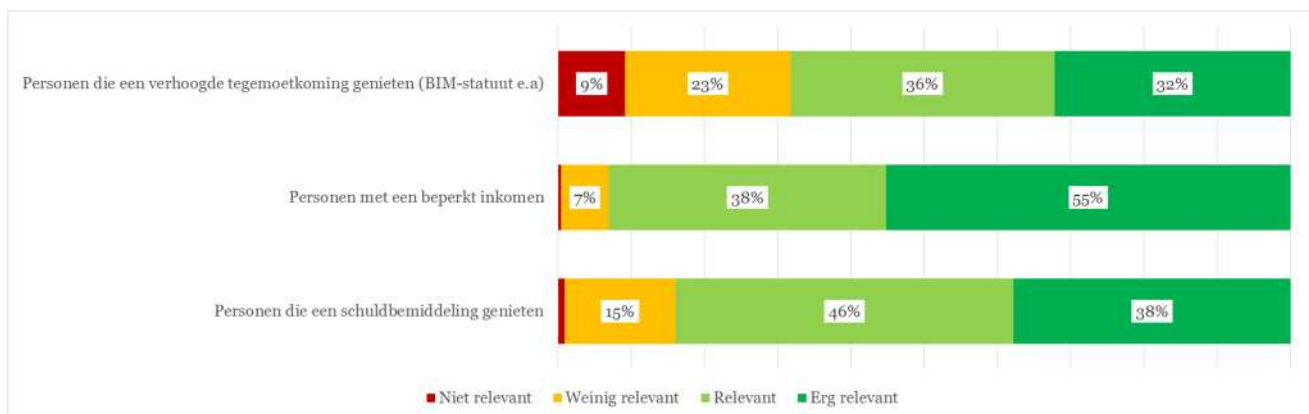
Bij de hierna volgende analyse van de enquête, worden het Sociaal Verwarmingsfonds, het Gas- en Elektriciteitsfonds en het Sociaal Tarief apart behandeld. Daarna volgt een globale bezinning op basis van de conclusies voor elk van deze maatregelen.

Evaluatie van het Sociaal Verwarmingsfonds

Relevantie van de categorieën van personen die in aanmerking komen voor het fonds

Zoals we zien in de onderstaande Figuur 15, blijkt uit de resultaten van de enquête dat de ondervraagde OCMW's de huidige categorieën van personen die in aanmerking komen voor de steun van het Sociaal Verwarmingsfonds (of Stookoliefonds) globaal gezien relevant vinden.

Figuur 15 : antwoorden op vraag 2 - Acht u de huidige categorieën van begunstigden van het Stookoliefonds relevant ?

$n = 230$

Tijdens de gesprekken in de verschillende specifieke werkgroepen werd deze trend bevestigd en kon de perceptie van de OCMW's ten aanzien van deze kwestie worden verduidelijkt. Zo kwam tijdens de discussies tot uiting dat bijna een derde van de OCMW's van mening is dat de meer gemengde score van de categorie van begunstigden 'gerechtigden op een verhoogde tegemoetkoming' (RVV-statuuat en andere) weinig of niet relevant is. Bepaalde OCMW's gaven aan dat die laatste categorie in bepaalde gevallen ontoereikend en dus ongeschikt lijkt om het beoogde publiek te bereiken. Volgens de OCMW's verkeren sommige personen die onder deze categorie vallen niet echt in een financieel precarie situatie.

Zo stellen we vast dat het gebruik van een statuut, het RVV-statuuat in dit specifieke geval, ingevoerd en toegekend door een andere socialehulpinstantie (in dit geval de ziekenfondsen) ons niet in staat stelt om de beoogde begunstigden van het Sociaal Verwarmingsfonds, m.a.w. personen die in energiearmoede verkeren, op een logische en optimale manier te bereiken. Zo stellen we bijvoorbeeld vast dat bejaarden, of mensen die over spaargeld beschikken maar onder deze categorie vallen, recht hebben op steun van het Fonds en daar ook gebruik van maken, terwijl ze niet echt hulpbehoevend zijn. Ook het feit dat voor deze begunstigdencategorie geen rekening wordt gehouden met het onroerend goed van het huishouden doet vragen rijzen. Tegelijk stellen de OCMW's vast dat een bepaald deel van het doelpubliek niet de nodige stappen zet om van de steun van het Fonds te genieten, wegens een gebrek aan informatie of om persoonlijke redenen.

Zowel in de discussiegroepen als bij de vragenlijst konden suggesties worden gedaan voor eventueel alternatieve criteria waaraan moet worden voldaan om aanspraak te maken op hulp van het Fonds. Van alle respondenten stelt bijna een kwart alternatieve criteria voor. Uit de interacties met de OCMW's kwamen twee belangrijke suggesties naar voor die vooral worden gestaafd door de kleinere OCMW's in Vlaanderen en Wallonië:

- De hulpbehoefte van de aanvragers bepalen op basis van een grondiger evaluatie van hun inkomsten. De huidige criteria zijn volgens heel wat respondenten niet optimaal in die zin dat bepaalde inkomensbronnen in de huidige criteria niet in aanmerking worden genomen (bepaalde spaargelden en inkomsten uit onroerend goed zoals eerder genoemd);
- De OCMW's stellen ook voor om de hulpbehoefte van de aanvragers te bepalen op basis van een zo volledig mogelijke objectieve analyse van verschillende relevante variabelen, zoals een sociaal onderzoek (de OCMW's merken immers op dat een controle van het inkomenscriterium momenteel niet voor alle categorieën van begunstigden verplicht is) waarvoor de OCMW's in andere steunprogramma's overigens wel bevoegd zijn. Interessant in dit verband is dat iets minder dan 10% van de OCMW's (overwegend OCMW's van gemeenten met minder dan 50.000 inwoners) die de vragenlijst hebben ingevuld van mening is dat er eigenlijk geen vooraf bepaalde categorieën nodig zijn.

De POD Maatschappelijke Integratie merkt op dat de OCMW's steeds een sociaal onderzoek dienen uit te voeren, zoals voor elke vorm van maatschappelijke dienstverlening. Dit staat bovendien uitdrukkelijk vermeld in artikel 256 van de programmawet van 22 december 2008 dat bepaalt: "Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gaat op basis van een sociaal onderzoek na of alle voorwaarden vervuld zijn. Het gaat met name na :

- of de gebruiker tot één van de categorieën als bedoeld in artikel 251 behoort;
- of de gebruiker een in aanmerking komende brandstof gebruikt om zijn gezinswoning te verwarmen;
- of de op de factuur vermelde prijs van de in aanmerking komende brandstof aan de voorwaarden als bedoeld in artikel 253 beantwoordt;
- of het leveringsadres overeenstemt met de hoofdverblijfplaats van de gebruiker.

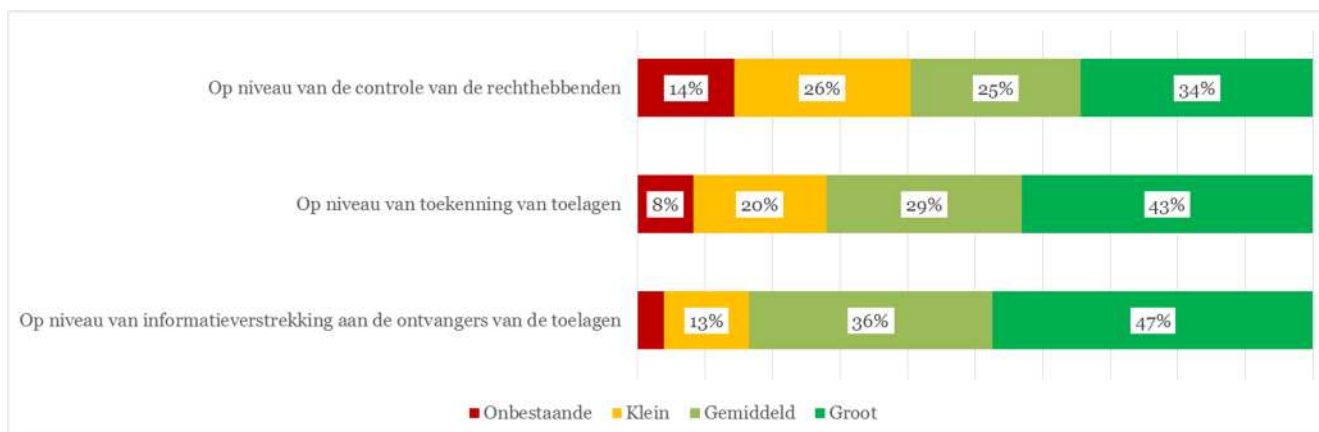
Hoewel de categorieën van personen in theorie een eenvoudige manier zijn om te bepalen welke aanvragers *in fine* recht hebben op de toelagen, en een relatief grote meerderheid van de OCMW's de huidige categorieën relevant tot zeer relevant vindt (68% à 93% afhankelijk van de categorie), lijken bepaalde OCMW's een analyse geval per geval rechtvaardiger te vinden. Deze suggesties impliceren een grotere en actievere rol van de OCMW's bij de toekenning van de toelagen van het Fonds. Ze zouden de aard van hun taken veranderen vergeleken met de huidige situatie. De OCMW's menen dat ze in dit stadium eerder functioneren de OCMW's als een verzamelpunt voor toelagen en dat ze een bijna louter administratieve rol hebben.

De POD Maatschappelijke Integratie merkt hier ook op dat het OCMW de zaak moet beoordelen op basis van een sociaal onderzoek. Dit sociaal onderzoek is inderdaad beperkter dan bij andere vormen van maatschappelijke dienstverlening, maar vergt ook een individuele beoordeling en het OCMW mag zich dus niet louter beperken tot een louter administratieve rol.

Rol van de OCMW's

In de enquête werd de OCMW's gevraagd in hoeverre ze een meerwaarde creëren in de werking van het Fonds. De resultaten zijn hierna weergegeven in Figuur 16.

Figuur 16 : antwoorden op vraag 4 - Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Stookoliefonds?

n = 230

We zien dat de OCMW's zich een meerwaarde toedichten van 35% bij de controle van de begunstigden, 43% bij de toekenning van de toelagen en 48% bij de informatieverstrekking over het Fonds aan de begunstigden. In totaal vindt minder dan de helft van de OCMW's hun meerwaarde beperkt of onbestaande, maar deze verhouding bereikt toch 40% voor wat de controle van de begunstigden betreft.

Deze vaststellingen lijken logisch aangezien, zoals reeds hierboven vermeld, de OCMW's van mening zijn dat de rol van de OCMW's bij de toekenning van de verwarmingstoelagen beperkt is tot de controle van de voorwaarden waaraan de aanvragers moeten voldoen en dus een overwegend administratieve rol is. Tegenlijk zijn de OCMW's van mening dat hun grootste meerwaarde ligt in het informeren en adviseren van de aanvragers, met name over de keuze van de brandstof. Ze bespreken met de aanvragers bijvoorbeeld hun situatie en hun energieverbruik.

Sommige OCMW's verwezen ook naar het feit dat ze via de contacten met de aanvragers preciaire sociale situaties kunnen opsporen. Zo kunnen ze een ruimer publiek bereiken van gerechtigden op sociale steun en de mensen in voorkomend geval attent maken op andere vormen van steun (inzake energie of in een ander domein) dan het Fonds.

Dankzij de interacties met de OCMW's konden ook enkele pistes worden geïdentificeerd om de werking van het Fonds te verbeteren. Globaal gezien zien we dat hun meningen kunnen worden ingedeeld in vier categorieën:

- De werking van het Fonds: het betreft suggesties voor verbetering van de toekenningswijze van de steun, de toekenningscriteria en de (administratieve) werklust van de OCMW's. In totaal heeft 22% van de respondenten aanbevelingen gedaan betreffende de werking.

Ze verwijzen vaak naar mogelijkheden om de toekenning van de steun te vereenvoudigen - door de verdeling te automatiseren, net als bij het Sociaal Tarief. De OCMW's vinden hun administratieve werklust vaak te zwaar gezien de beperkte middelen (10€/begunstigendossier) die hen ter beschikking worden gesteld. Ten slotte uiten ze opnieuw hun bedenkingen bij de categorieën van personen die in aanmerking komen voor de toelagen van het Stookoliefonds.

- Een betere communicatie: zowel bij de informatie aan de hele bevolking over het bestaan van en het toegangsrecht tot de steun van het Fonds als bij de informatie aan de gerechtigden over de werking van het Fonds. In totaal heeft 14% van de respondenten aanbevelingen gedaan voor dit aspect.

In het algemeen heeft dit te maken met het feit dat het echt hulpbehoevende doelpubliek niet altijd wordt bereikt. In dit opzicht bleek uit de enquête dat meer dan 35% van de respondenten op de enquête meent

dat het Stookoliefonds en de verwarmingstoelage niet voldoende gekend zijn bij de potentiële begunstigden. Een betere communicatie zou de meerwaarde van de OCMW's in de werking van het Fonds verhogen.

- De ter beschikking gestelde middelen: zowel de financiële en menselijke middelen om hun opdrachten te vervullen als de middelen die de gerechtigden ter beschikking worden gesteld om de energiearmoede te bestrijden. In totaal heeft 13% van de respondenten aanbevelingen gedaan voor de ter beschikking gestelde middelen.

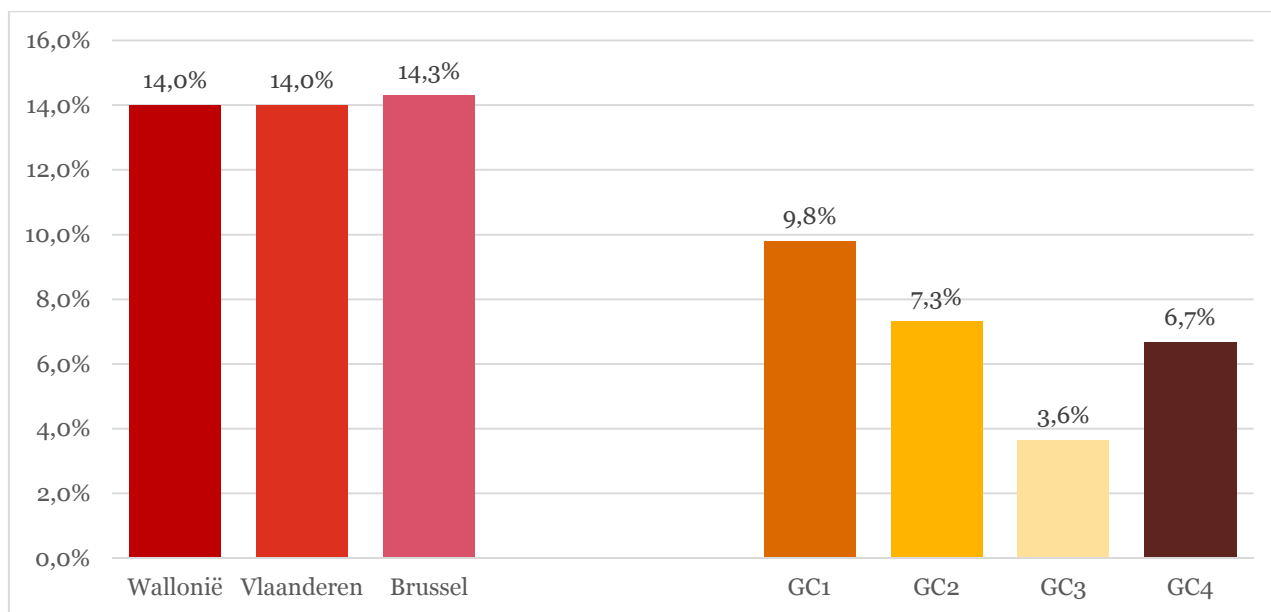
De administratieve last wordt vaak te zwaar geacht vergeleken met de middelen waarover ze beschikken. De OCMW's vinden dat er meer personeel en tijd nodig is om efficiënt te kunnen beantwoorden aan de vragen van de gerechtigden. Enkele respondenten stellen voor om personeelsleden te voorzien die zich uitsluitend bezighouden met energiearmoede.

Zoals uitgelegd in de analyse van de context, is de financiering van de OCMW's voor de taken die zij uitvoeren beperkt tot een deelname in de werkingskosten naar rato van 10€ per begunstigendossier (wat dus betekent dat de behandeling van de geweigerde dossiers niet wordt gefinancierd). Uit de interacties met de OCMW's blijkt dat dit bedrag te laag is. Dat wordt ook bevestigd in de enquête: 54% (n = 217) van de respondenten vindt de financiële middelen voor het beheer van de dossiers van het Stookoliefonds onvoldoende.

- De rol van de OCMW's in de werking van de fondsen: heel wat OCMW's geven opnieuw aan dat de globale werking van het Fonds zou kunnen worden verbeterd als ze in het kader van de toekenning uitgebreide sociale onderzoeken zouden mogen uitvoeren (inbegrepen het controleren van het inkomenscriterium voor alle rechthebbenden) om zeker te zijn dat de toelagen worden uitgekeerd aan werkelijk hulpbehoevende personen. In totaal heeft 13% van de respondenten op de enquête een aanbeveling gedaan voor de rol van de OCMW's.

Een gelijkaardige verhouding OCMW's uit de verschillende gewesten heeft suggesties gedaan in verband met hun rol in de werking van het Fonds, namelijk 14% van de respectieve totalen per gewest, zoals blijkt uit Figuur 17 (= 217). De OCMW's van de kleinste gemeenten doen hierover verhoudingsgewijs het meeste aanbevelingen, gevolgd door de OCMW's van de grote steden. Deze vaststellingen, eveneens geïllustreerd in Figuur 17, gelden ook voor het soort aanbevelingen. Alleen wat de rol van de OCMW's betreft hebben meer Vlaamse OCMW's (19%) voorstellen gedaan dan OCMW's uit de andere gewesten (10% in Wallonië en 0% in Brussel). Ten slotte merken we op dat 8% van de respondenten op de enquête aangeeft tevreden te zijn over de huidige werking. We stellen vast dat een grote aandeel van de Waalse OCMW's die mening is toegedaan (11%) dan de Vlaamse (4%) (van de 7 Brusselse OCMW's die op de enquête hebben geantwoord, leek geen enkele tevreden te zijn over de werking).

Figuur 17 : Verhouding respondenten op de enquête die suggesties en aanbevelingen hebben gedaan, per gewest en per groottecategorie.

$n = 217$

Werking van het Fonds

Op de vraag of het bedrag van de maximumsteun voor de begunstigden, namelijk 210 euro per jaar, voldoende is, antwoordde 59% van de OCMW's "ja" tegenover 41% "nee". Van diegenen die "nee" hebben geantwoord, zijn er velen van mening dat de toelage niet zou mogen worden onderworpen aan één plafond, maar zou moeten worden aangepast aan de situatie van de begunstigden; ze zou dus moeten worden herbekeken volgens de reële hulpbehoefte en het verbruik. Die opmerking sluit aan bij de mening van bepaalde OCMW's die vinden dat de OCMW's het best geplaatst zijn om de reële behoeften van de aanvragers in te schatten.

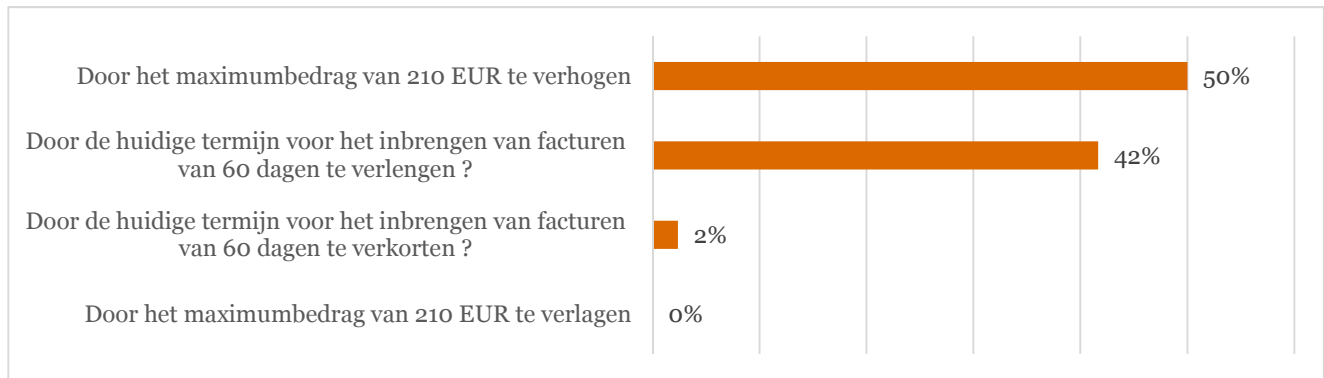
Anderen vermelden ook dat het bedrag van de toelage zou moeten variëren naargelang de schommelingen van de brandstofprijzen. Zoals werd aangetoond in het deel over de vergelijking van de maatregelen ter bestrijding van de energiearmoede, worden vanwege het feit dat de stookolietoelage onafhankelijk is van de brandstofprijzen de huishoudens die verwarmen met stookolie gediscrimineerd ten opzichte van mensen die gas verbruiken. Dat geldt zeker in vergelijking met het sociaal tarief, dat tot op zekere hoogte immers wel de gasprijs op de energiemarkt volgt.

Dat impliceert ook hier weer een uitgebreid sociaal onderzoek, bijvoorbeeld om beter de behoeften van de gerechtigden op passende wijze geval per geval te bepalen (maar zonder dat het controleren van het inkomenscriterium voor alle categorieën verplicht is, cf. hoofdstuk Sociaal Verwarmingsfonds, paragraaf Begunstigden, pag. 11). Een efficiënt adviesbeleid zou in dit opzicht potentieel het verbruik van de gerechtigden kunnen doen dalen. Door het bedrag van de toelagen af te stemmen op de brandstofprijs, zou tegelijk de verwarmingsfactuur doen dalen.

Wat de huidige manier van toekenning van de steun van het Stookoliefonds aan de begunstigden betreft, antwoordt 60% van de OCMW's dat ze goed functioneert. Zoals blijkt uit Figuur 18, vindt de helft van de 40% die meent dat het beter kan, dat het maximumbedrag van de steun van 210 euro zou moeten worden opgetrokken. 42% is van mening dat een verlenging van de huidige termijn voor de indiening van de aanvraag met 60 dagen

nuttig zou zijn. Dat strookt overigens met de vaststelling dat het sociaal tarief een hogere energietoelage biedt dan het Sociaal Verwarmingsfonds.

Figuur 18 : antwoorden op vraag 10 - Hoe kan de wijze van uitreiking van de verwarmingstoelage doeltreffender worden gemaakt ?

$n = 230$

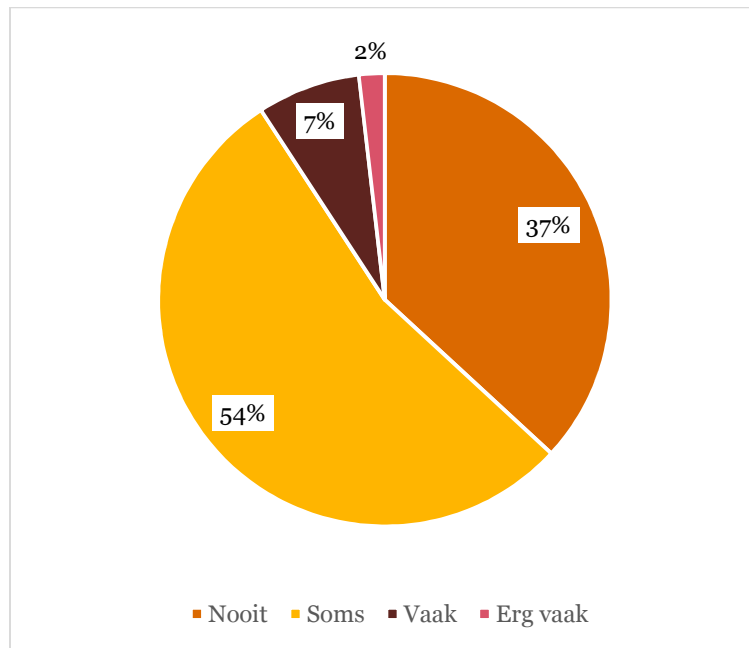
Tijdens de interacties met de OCMW's konden er nog andere aandachtspunten worden geïdentificeerd in de manier waarop de steun van het Fonds wordt toegekend aan de begunstigden. Het idee om voor elke categorie een forfaitair steunbedrag vast te stellen, werd bijvoorbeeld aangehaald. Heel wat OCMW's wezen overigens op het feit dat mensen die andere brandstoffen gebruiken dan stookolie, bijvoorbeeld bulksteenkool, pellets of hout, zijn uitgesloten van de steun van het Fonds. Het forfait zou dus moeten worden aangepast aan de reële behoeften van de aanvragers.

De discussiegroepen stipten ook aan dat de toekenningswijze van de steun weinig efficiënt is in die zin dat de gerechtigden verschillende aanvragen indienen voor kleine bedragen tot het plafond van de jaartoelage bereikt is. Met een alternatieve manier van toekenning zouden er tijd en middelen kunnen worden bespaard bij de behandeling van de dossiers.

Een belangrijke kwestie is ook de toegang tot de verwarmingstoelage voor potentiële begunstigden die in een collectieve woning wonen en geen individuele facturen ontvangen. Uit de interacties met de OCMW's blijkt dat de procedure en de regels voor de toekenning van de steun van het Fonds voor deze begunstigden niet altijd aangepast zijn. De aanvaarding van de facturen van collectieve woningen als bewijs van individuele betaling zou in dat verband een mogelijkheid kunnen zijn, met een bijkomend element waaruit blijkt welk deel van het verbruik voor rekening is van de bewoner. Toch dient opgemerkt dat een goede communicatie met de eigenaars om de situatie van de huurders in energiearmoede te verbeteren niet altijd makkelijk is.

Het koninklijk besluit van 28 november voorziet ook in de mogelijkheid van gespreide betaling van de verwarmingsrekeningen. Toch wordt deze gespreide betaling niet vaak toegepast, zoals blijkt uit Figuur 19.

Figuur 19 : antwoorden op vraag 12 - Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?

$n = 217$

De tendensen zijn zowel in de verschillende gewesten als in de verschillende groottecategorieën van de OCMW's vrij gelijklopend. Alleen in Brussel

- zouden er meer aanvragen van gespreide betaling zijn. Deze resultaten moeten echter voorzichtig worden geïnterpreteerd gezien de beperkte steekproef voor dit Gewest (7 respondenten op 19 OCMW's).
- Ook in de kleine Waalse OCMW's worden duidelijk meer aanvragen voor gespreide betaling ingediend dan in de andere categorieën van OCMW's in de verschillende gewesten van het land. Dat blijkt uit de hierna volgende Tabel 10.

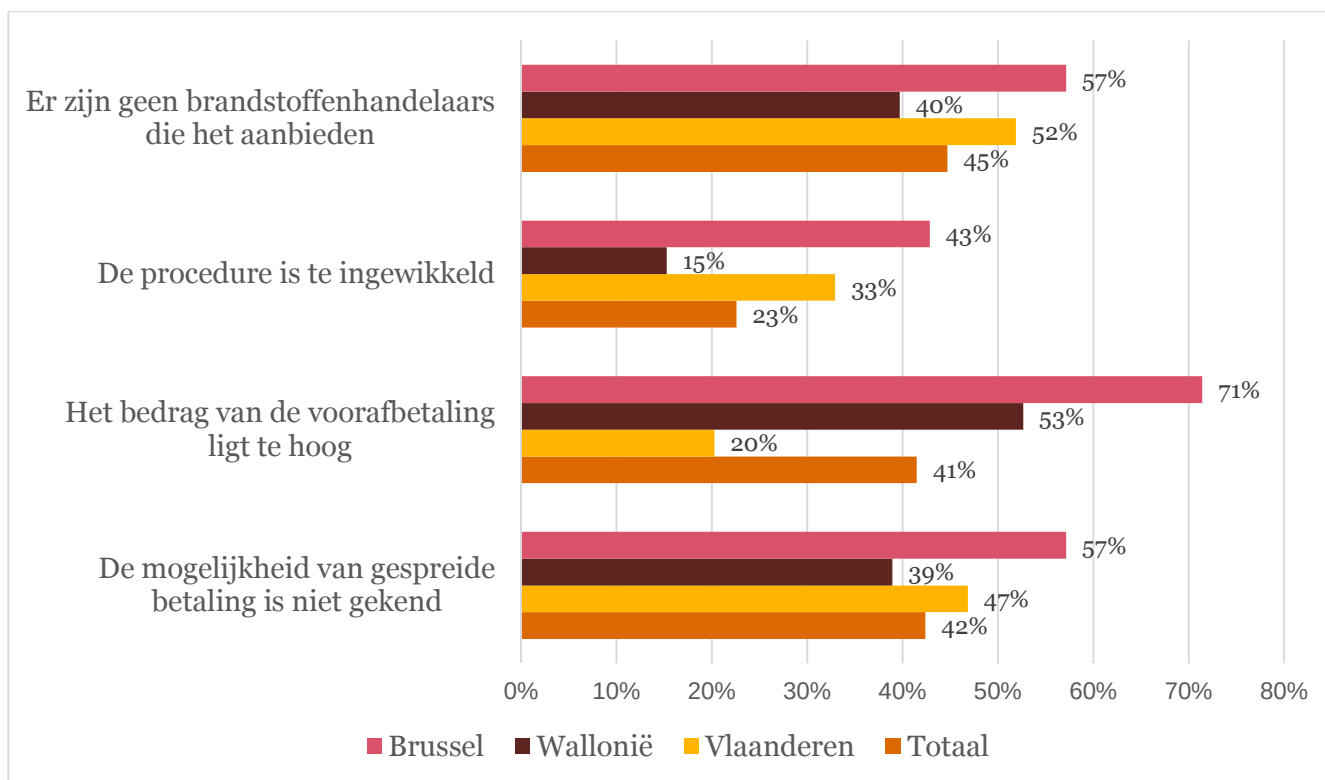
Tabel 10 : antwoorden op vraag 12 - Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?

	Nooit	Soms	Vaak	Heel vaak	Totaal	
Vlaanderen						
GC1	52%	43%	5%		100%	42
GC2	35%	65%			100%	31
GC3	50%	50%			100%	4
GC4	50%	50%			100%	2
Wallonië						
GC1	25%	59%	12%	4%	100%	97
GC2	52%	45%	3%		100%	29
GC3	50%	50%			100%	4
GC4		100%			100%	1
Brussel						
GC1					/	0
GC2		67%	33%		100%	3
GC3	100%				100%	3
GC4		100%			100%	1

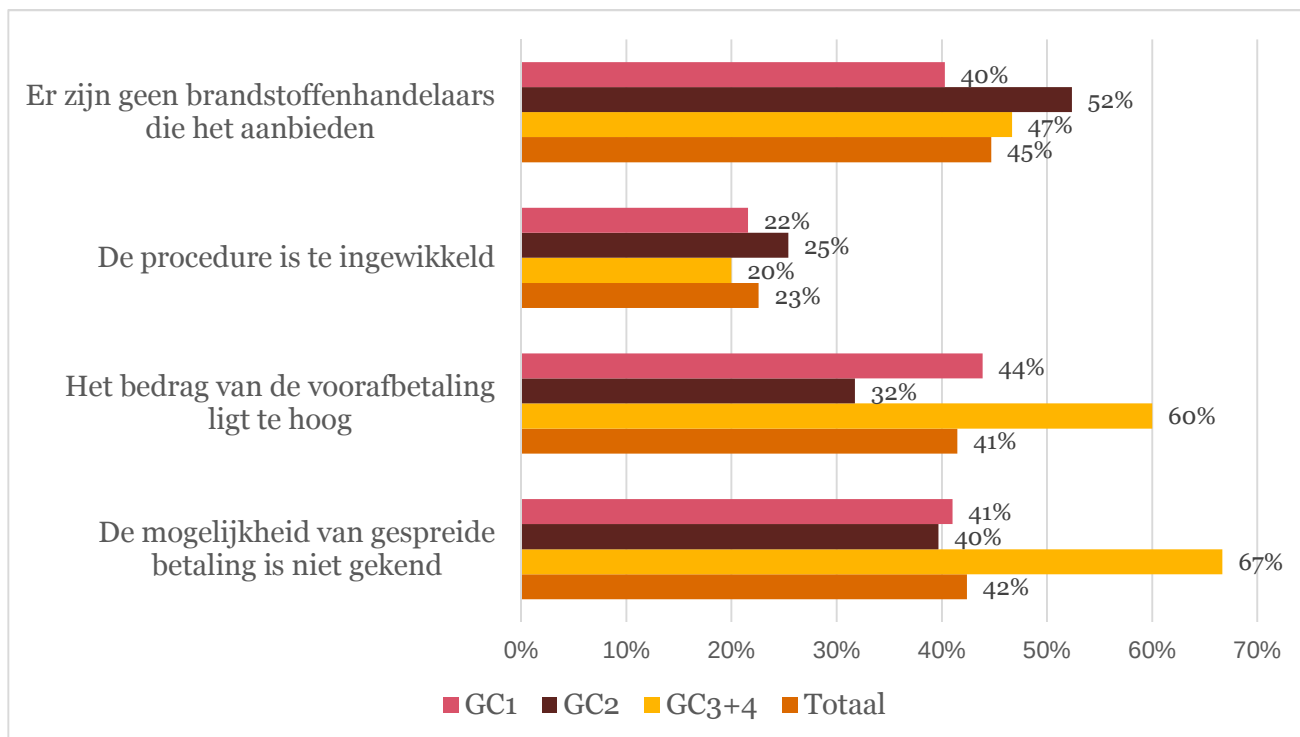
Hoewel gespreide betaling wettelijk omkaderd is, herinneren we eraan dat het geen recht is maar een faciliteit die bepaalde verdelers vrijwillig aanbieden. De OCMW's waarmee we contact hadden in de werkgroepen waren overwegend van mening dat de verschillende minimeisen om in aanmerking te komen voor gespreide betaling beperkend kunnen zijn voor kansarme huishoudens. Over het algemeen wijzen de OCMW's op een gebrek aan informatie en kennis bij de begunstigden van het Fonds over de mogelijkheid van een gespreide betaling. Ook het feit dat slechts weinig leveranciers de mogelijkheid bieden wordt als een pijnpunt aangestipt, net als het gegeven dat de gevraagde voorschotten om van een gespreide betaling te kunnen genieten vaak onbetaalbaar zijn voor de mensen die er gebruik van wensen te maken.

De resultaten van de enquête bevestigen het bovenstaande: 45% van de OCMW's die de enquête hebben ingevuld is van mening dat er geen (of tenminste niet genoeg) brandstofhandelaars te vinden zijn die dit alternatief aanbieden, 42% meent dat de mogelijkheid om aan spreiding van betalingen te doen niet bekend is en 41% vindt dat het voorschot (minstens 50% van het bedrag bij de eerste levering) niet haalbaar is. De resultaten van de enquêtevraag met betrekking tot deze problematiek zijn terug te vinden in Figuur 20 en Figuur 21.

Figuur 20 : antwoorden op Vraag 13 voorgesteld per gewest – Wat zijn de voornaamste redenen waarom de begunstigden van een verwarmingstoelage hun betalingen niet spreiden?

Figuur 21 : antwoorden op Vraag 13 voorgesteld per groottecategorie - Wat zijn de voornaamste redenen waarom de begunstigden van een verwarmingstoelage hun betalingen niet spreiden?

Zoals uit deze resultaten blijkt, zijn er ook verschillen tussen de gewesten en de grootte van de OCMW's. Het probleem van de omvang van het gevraagde voorschotbedrag is blijkbaar het meest nijpend in Brussel (71% van

de respondenten) en in Wallonië (53% van de respondenten). In Vlaanderen, waar dat aandeel slechts 20% bedraagt, benadrukken de OCMW's veeleer dat de mogelijkheid om gespreid te betalen niet genoeg bekend is onder het publiek en ook niet genoeg wordt toegepast door de brandstofhandelaars. We stellen verder vast dat de meningen over de procedures ook sterk verschillen tussen de gewesten. Slechts 15% van de Waalse OCMW's die de enquête hebben ingevuld vindt de procedure blijkbaar te ingewikkeld, terwijl het aandeel 33% bedraagt in Vlaanderen en 43% in Brussel.

De verschillen zijn minder uitgesproken wanneer we de antwoorden van de verschillende groottecategorieën vergelijken. Toch stellen we vast dat de OCMW's van de grootste gemeenten het voorschotbedrag als een groter probleem beschouwen, evenals het feit dat de mogelijkheid om gespreid te betalen onvoldoende bekend is.

Bereiken van de doelstellingen van het Fonds

Globaal gezien meent meer dan de helft van de respondenten (56%) dat de maatregelen in het kader van het Stookoliefonds voldoende zijn om het doel te bereiken (d.w.z. de betaling van de stookoliefacturen vergemakkelijken voor hulpbehoevende personen).

Uit de bovenstaande bevindingen blijkt enerzijds dat de OCMW's vinden dat het huidige systeem op basis van vooraf bepaalde categorieën efficiënter zou kunnen worden gemaakt door de toekenningen zo veel mogelijk te automatiseren. Toch wezen een aantal OCMW's erop dat het hanteren van objectieve rechten niet altijd optimaal is, ten minste niet volgens de huidige criteria. De meerwaarde van een grotere rol voor de OCMW's bij het vaststellen van de behoeften van de aanvragers wordt naar voor geschoven, in tegenstelling tot een meer geautomatiseerd systeem. Die bedenking wordt verder uitgewerkt in de conclusie en aanbevelingen van dit rapport.

Identificatie van de goede praktijken

Uit de gesprekken en de enquête, konden we ook een aantal goede praktijken afleiden. Vooral in de volgende domeinen:

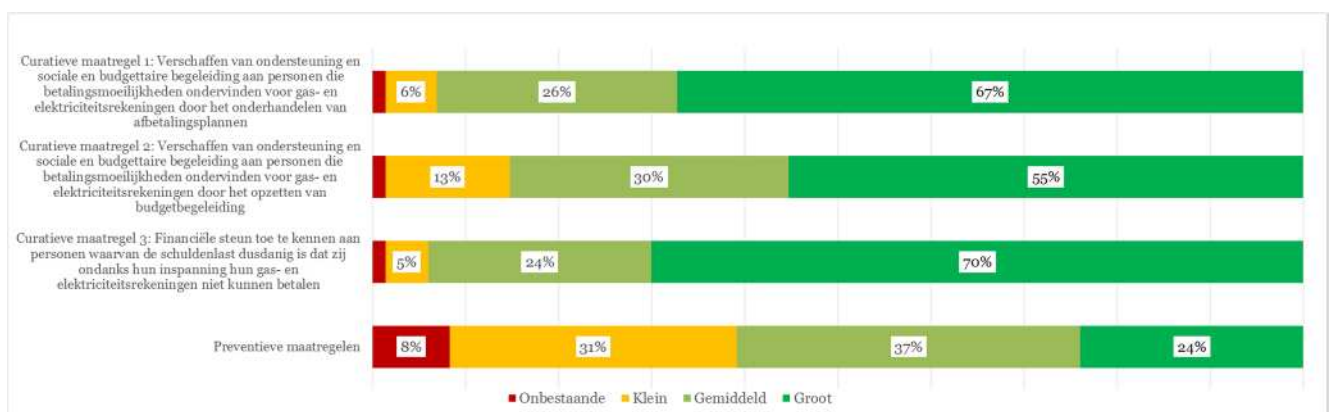
- Advies dat verder gaat dan de opdracht die voor de OCMW's is bepaald in het kader van de werking van het Sociaal Verwarmingsfonds, is volgens velen van essentieel belang om de energiearmoede te bestrijden. De initiatieven zijn verwant met de preventiemaatregelen in het kader van artikel 6 van het Gas- en Elektriciteitsfonds. Volgens sommige OCMW's kan dit zelfs huisbezoeken impliceren. In Wallonië bijvoorbeeld geven de energievoogden hulpbehoevenden advies om hun verbruik te verminderen. Ook in Vlaanderen zijn vaak energiespecialisten betrokken bij het advies aan de begunstigden.
- In alle gewesten wordt het belang benadrukt van een efficiënte communicatie over de toekenningsvoorwaarden en de beschikbare toelagen, via brochures en contacten met de aanvragers. Sommige OCMW's verzorgen deze communicatie ten overstaan van hun hele doelpubliek.
- Anderen wijzen op het belang van een goede relatie met de stookolieleveranciers. Dat zou helpen om het doelpubliek van de toelagen van het Fonds beter te bereiken.
- Deze communicatie laat ook toe om de aanvragers beter toe te leiden naar andere vormen van bijstand indien relevant(bijvoorbeeld het PAPE-fonds in Wallonië dat eveneens de strijd aanbindt met de energiearmoede). Om de aanvragers beter te informeren worden er permanenties georganiseerd bij de OCMW's. Dat gebeurt vooral in kleinere OCMW's in Vlaanderen en Wallonië.
- Hoewel de OCMW's administratieve vereenvoudiging aanwijzen als specifiek aandachtspunt, verklaren ze in het algemeen dat een goede kennis van de procedures en voorwaarden efficiënt is in het kader van de werking van het Fonds bij de OCMW's.

Evaluatie van het Gas- en Elektriciteitsfonds

Rol van de OCMW's

In het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds, hebben de OCMW's een heel andere rol te vervullen dan in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds. De OCMW's zijn immers zowel bevoegd voor welbepaalde curatieve maatregelen als voor preventiemaatregelen. Hierin genieten de OCMW's een grotere autonomie. In het algemeen menen ze dat ze een aanzienlijke meerwaarde bieden bij de curatieve maatregelen, maar minder bij de preventiemaatregelen. Dat wordt geïllustreerd in Figuur 22.

Figuur 22 : antwoorden op vraag 17 - Wat is volgens u de meerwaarde van de maatregelen die het OCMW uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

$n = 230$

Deze vaststelling strookt met de bevindingen bij Figuur 7 die de relatieve lage omvang illustreert van de bedragen die het Gas- en Elektriciteitsfonds aan de OCMW's overmaakt voor preventie, vergeleken met curatieve maatregelen. Tijdens de interacties met de OCMW's werd bevestigd dat algemeen blijkbaar voorrang wordt gegeven – naast schuldbemiddeling door de sociale werkers die worden gefinancierd door het Fonds – aan de aanzuivering van de facturen, veeleer dan aan preventieve acties.

In de analyse van de resultaten van de enquête zien we weinig verschillen in de verhouding antwoorden over de curatieve maatregelen. De OCMW's van de grotere gemeenten schatten hun meerwaarde bij de sociale en budgetbegeleiding, bij de onderhandelingen van de afbetalingsplannen voor de aanvragers, misschien wel hoger in dan de kleinere OCMW's.

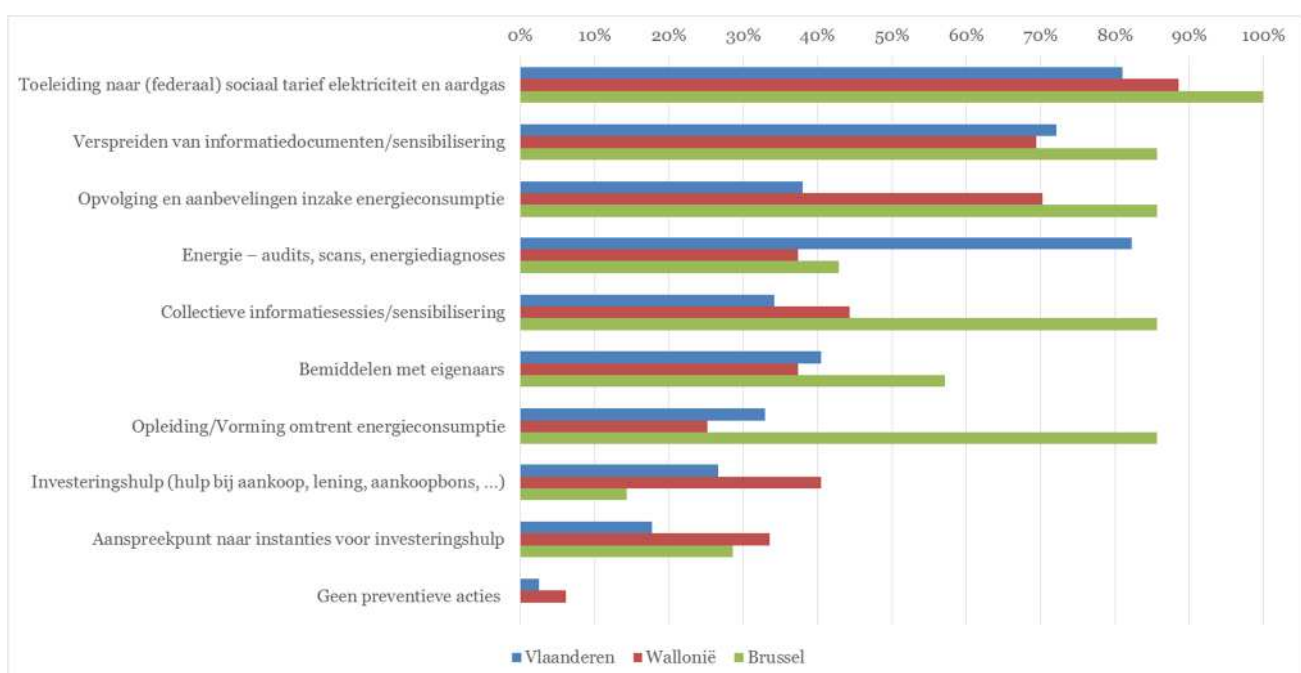
In deze context dient opgemerkt dat de OCMW's deze diensten zeer belangrijk vinden aangezien de bevolking er meer en meer gebruik van maakt. Tegenover deze evolutie gewagen heel wat OCMW's van een problematische werklust gezien de beperkte financiële en menselijke middelen waarover ze beschikken. Dat verklaart met name de kleinere meerwaarde van de OCMW's bij de preventiemaatregelen, waar minder personeelsleden voor kunnen worden ingezet. De OCMW's geven vaker voorrang aan curatieve maatregelen. Dat geldt zowel voor de Franstalige OCMW's als voor de Nederlandstalige en in Brussel lijkt deze tendens sterker dan in de andere gewesten. Hoe kleiner de OCMW's, hoe minder meerwaarde ze bieden. De impact van het gebrek aan middelen op de preventiemaatregelen lijkt dus significant.

Toch is het palet van preventiemaatregelen voor de OCMW's vrij uitgebreid, zoals blijkt uit Figuur 23 en Figuur 24. De doorverwijzing naar het federaal sociaal tarief voor aardgas en elektriciteit is een van de belangrijkste

preventiemaatregelen, toegepast door 86% van de OCMW's die hebben geantwoord op de enquête. Deze vaststelling werd overigens bevestigd tijdens de discussiegroepen, waarin het sociaal tarief vaak werd aangehaald als valabel alternatief voor de aanvragers. Ook andere maatregelen worden door de meeste OCMW's toegepast: verspreiding van informatiedocumenten en sensibilisering van het publiek (71%), advies over energieverbruik (59%) en de realisatie van energieaudits, energiescans en energiediagnoses (54%).

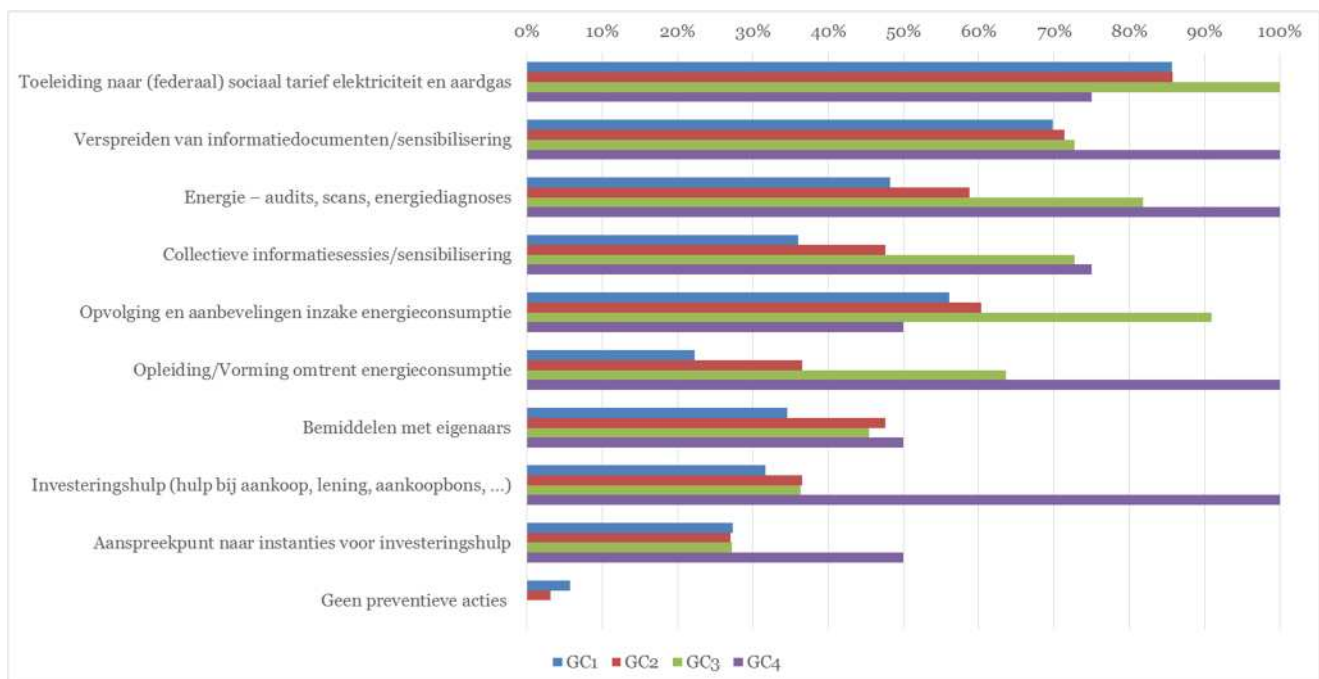
Zoals blijkt uit Figuur 23, lijken de Brusselse OCMW's meer geneigd om deze preventiemaatregelen toe te passen dan de OCMW's in de andere gewesten. Dat kan grotendeels worden verklaard door het feit dat het hier vooral om grote OCMW's gaat. Deze neiging wordt bevestigd voor alle grote OCMW's, zoals blijkt uit Figuur 24: hoe groter het OCMW, hoe vaker het preventiemaatregelen toepast. Tegelijk zien we in Figuur 23 dat de Vlaamse OCMW's meer energieaudits, -scans- en diagnoses uitvoeren dan de OCMW's in de andere gewesten.

Figuur 23 : antwoorden op vraag 18 voorgesteld per gewest – Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Energiefonds?

n = 217

Figuur 24 : antwoorden op vraag 18 voorgesteld per groottecategorie – Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Energiefonds?

n = 217

In de interacties met de OCMW's konden nog andere preventiemaatregelen worden geïdentificeerd: uitdeling van energiekits of materieel om het verbruik te verminderen of beter te monitoren, sensibilisering tot andere vormen van steun voor mensen in energiearmoede (andere sociale steunmaatregelen, externe adviseurs van buiten de OCMW's, vaak gelinkt aan het gewestelijke beleid).

Algemeen blijkt dat de preventieve maatregelen die genomen werden in het kader van dit beleid, doeltreffend zijn. De POD Maatschappelijke Integratie haalt deze doeltreffendheid inderdaad aan als één van de redenen voor de daling van het aantal behandelde dossiers tussen 2012 en 2015 (zie Evolutie van de toelagen in het kader van het Gas- en Elektriciteitsfonds).

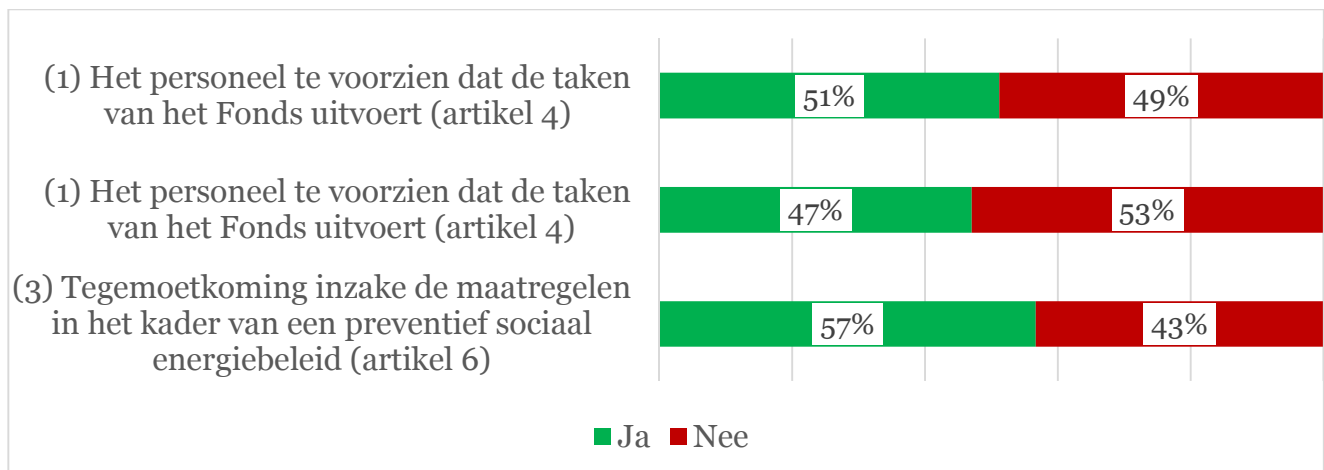
Werking van het Fonds

Over de middelen waarover de OCMW's beschikken voor hun opdrachten in het kader van de werking van het Fonds, zijn de meningen verdeeld. Dat blijkt duidelijk uit Figuur 25. Net als bij het Sociaal Verwarmingsfonds, vinden de OCMW's het moeilijk om te voldoen aan de behoeften van de aanvragers.

Enerzijds blijkt het aantal VTE dat in de OCMW's is voorzien voor de werking van het Fonds volgens 51% van de OCMW's onvoldoende is, anderzijds vindt 53% van de OCMW's dat het Fonds te weinig middelen heeft om de onbetaalde rekeningen aan te zuiveren vanwege de druk van de financiering van de VTE. Deze vaststellingen doet de vraag rijzen of de financiering van het Fonds adequaat is en maken duidelijk dat een gebrek aan middelen kan worden verscherpt naarmate er meer aanvragers zijn.

De ontevredenheid over de middelen waarover de OCMW's beschikken voor preventiemaatregelen, lijkt deze vaststellingen te bevestigen. Zoals ook al bleek uit de analyse van Figuur 22 over de meerwaarde van de OCMW's, worden de middelen van de OCMW's vooral ingezet voor curatieve maatregelen, zodat er minder ruimte blijft om aan preventie te doen.

Figuur 25 : antwoorden op vraag 20 - Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om ...

n = 230

De OCMW's hebben vooral aanbevelingen geformuleerd voor het aspect financiële middelen. De verdeling van de middelen van het Fonds op basis van artikel 60, zoals eerder besproken werd aangehaald, maar ook de verdeling van de middelen tussen kleine en grote OCMW's. Sommige OCMW's van kleine gemeenten menen dat de grote OCMW's de middelen die ze van het Fonds krijgen niet volledig opgebruiken. Volgens hen zou het interessanter zijn om de verdeling te herzien, zodat ook de kleine OCMW's meer middelen zouden krijgen.

Wat de werking van het Fonds betreft, konden tijdens de interacties met de OCMW's nog andere verbeteringspistes worden geïdentificeerd. Het betreft:

- Voorstellen om de werkingsswijze van het Fonds te verbeteren: de OCMW's benadrukken het belang van een goede relatie met de brandstofleveranciers om ze te kunnen betrekken bij de steunprocedures. Dat impliceert bijvoorbeeld informatieverstrekking aan de aanvragers en de mogelijkheid om hun betalingen te spreiden.
- Sommige OCMW's zijn ook van mening dat het nuttig zou zijn om de begunstigten van het Fonds doelgericht op te volgen. Met meer middelen zouden ze met name de gerechtigden beter kunnen begeleiden en ook meer aan preventie kunnen doen. Op dezelfde manier benadrukken ze het belang om andere brandstoffen op te nemen in de perimeter van de toelagen om de energiearmoede te bestrijden (bulksteenkool, pellets, hout). Deze OCMW's menen in het algemeen dat de steunmaatregelen zouden moeten worden uitgebreid.
- Velen zijn van mening dat de gebruikte technologieën voor verwarming gemoderniseerd zouden moeten worden. Dat lijkt echter complex in die zin dat de aanvragers van steun van het Fonds vaak huurders zijn die geen mogelijkheden hebben om te investeren en het is niet makkelijk om eigenaars te overtuigen om investeringen te doen. In die context reiken sommige OCMW's soms de eerste middelen aan om het verbruik te beheren. Volgens sommigen zou het verschaffen van meer materieel om een te hoog energieverbruik te voorkomen, een interessante verbeteringspiste kunnen zijn.
- Andere OCMW's zouden een betere ondersteuning van de POD Maatschappelijke Integratie nuttig vinden. De POD zou hen beter moeten begeleiden bij acties om beter te beantwoorden aan de situaties van energiearmoede waarmee zij worden geconfronteerd, met name ten aanzien van de wetgeving en de preventiemaatregelen die ze zouden kunnen doorvoeren.

Bereiken van de doelstellingen van het Fonds

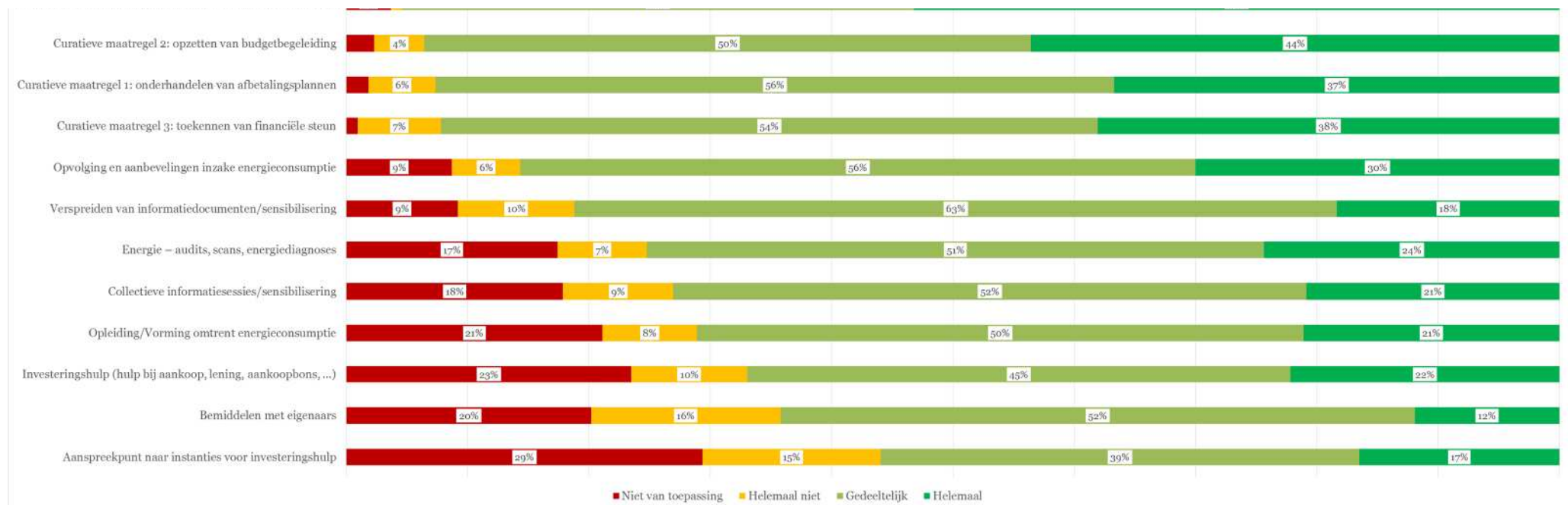
De OCMW's werden ook ondervraagd over de verschillende maatregelen die het Fonds voorziet om hun relevantie in de bestrijding van energiearmoede te evalueren. Figuur 26 toont de antwoorden van de OCMW's op deze vraag.

Volgens de OCMW's functioneren de curatieve maatregelen goed en laten ze toe om de doelstelling aanzuivering van de facturen minstens voor een deel te bereiken. Ook de doorverwijzing naar het sociaal tarief die we in het volgende deel besproken wordt genoemd als bijzonder interessante maatregel. Ze biedt een gepast antwoord voor heel wat aanvragers, zoals ook de OCMW's in de werkgroepen bevestigden.

Wat de verschillende preventieve maatregelen betreft, zijn de meningen meer verdeeld, al helpen ze globaal gezien om de doelstellingen van het Fonds te bereiken. De preventieve maatregelen die het sterkst in twijfel worden getrokken zijn:

- De doorverwijzing naar steunstructuren en steun bij de investering. Het moeilijkst in dit verband is het aanzetten van mensen om te investeren;
- De bemiddelingen met de eigenaars zijn niet altijd voor de hand liggend, zoals al eerder gezegd;
- Ook de informatiesessies, de opleidingen inzake energie en energiescans, energieaudits en energiediagnoses leiden tot gemengde resultaten. Hierbij dient opgemerkt dat uit de interacties met de OCMW's ook bleek dat de gerechtigden, ondanks hun inspanningen, niet altijd veel effect zien op hun energiefacturen vanwege de schommelingen in de marktprijzen.

Figuur 26 : antwoorden op vraag 19 – Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede? **n = 230**

Tijdens de interacties met de OCMW's werden verschillende mogelijkheden geïdentificeerd om het Fonds beter te laten bijdragen tot de bestrijding van energiearmoede. Het betreft verschillende pistes die vooral betrekking hebben op:

- De ter beschikking gestelde middelen. Dit argument wordt vooral aangehaald door de kleinste OCMW's die zeggen dat ze over onvoldoende middelen beschikken om hun opdracht goed te vervullen, vooral op het vlak van preventie zoals al eerder werd gezegd. Ook het gebrek aan menselijke middelen worden vaak genoemd. Volgens heel wat OCMW's zou een efficiënt beleid ook advies moeten omvatten dat wordt verstrekt door geschoold en bekwaam personeel. Dat zou een echte impact kunnen hebben op de gedragingen en dus op het energieverbruik van hulpbehoevende personen. Op basis van deze vaststellingen, menen heel wat OCMW's dat ze meer middelen zouden moeten krijgen.
- Heel wat OCMW's benadrukken de nood aan meer preventie. Globaal gezien lijken er manieren te bestaan om de facturen van de aanvragers daadwerkelijk te beïnvloeden. De OCMW's schrijven hun beperkte acties in dit domein ook hier toe aan een gebrek aan middelen. Het gebrek aan communicatie en soms aan ondersteuning of begeleiding op federaal niveau ten aanzien van bepaalde maatregelen die zouden moeten worden genomen, wordt eveneens genoemd.
- Naast het vaak aangehaalde gebrek aan middelen, hekelen heel wat OCMW's ook de veel te hoge brandstofprijzen. Die doen soms concrete inspanningen van de begunstigten en de preventiemaatregelen van de OCMW's teniet. Deze vaststelling wordt het vaakst genoemd door de Vlaamse OCMW's.
- Heel wat OCMW's gaan ook verder en zeggen dat ook het beleid zou moeten bijdragen tot een grotere daling van de energiefacturen. Ze noemen bijvoorbeeld de toekenning van renovatiepremies of verbouwingspremies voor maatregelen die het energieverbruik doen dalen. De OCMW's wijzen in dit verband op een gebrek aan middelen om een echte verandering te induceren, met name in overleg met de eigenaars.
- Sommige OCMW's leggen ook de link met het Stookoliefonds in die zin dat de verschillende steunmaatregelen ter bestrijding van de energiearmoede zouden moeten worden verenigd in één systeem of mechanisme. De goede werking van het Energiefonds wordt aangehaald en verscherpt nog de tekortkomingen, met name op het vlak van begeleiding van de gerechtigden, van het Stookoliefonds. Aansluitend bij de vaststelling dat de brandstoffen die in aanmerking komen voor steun te beperkt zijn, menen sommigen dat een dergelijk fonds of mechanisme onafhankelijk zou moeten zijn van een bepaald type brandstof.

Uit de interacties met de OCMW's komen dus heel wat uitdagingen naar voor, al wordt het nut van het Fonds en de rol van de OCMW's in de werking ervan relevant geacht in de strijd tegen de energiearmoede.

Op basis van deze vaststelling, zou men moeten nagaan of een beter gepland preventiebeleid niet voordeliger zou kunnen zijn en of het de OCMW's niet in staat zou kunnen stellen om meer te veranderen aan de situatie van de aanvragers. Een betere coördinatie tussen de OCMW's, misschien vooral tussen de kleinere OCMW's, zou bijvoorbeeld kunnen helpen om bepaalde schaaieconomieën te realiseren.

Identificatie van de goede praktijken

Tijdens de werkgroepen en de enquête, gaven de OCMW's ook een aantal goede praktijken aan. Vooral in de volgende domeinen:

- Het werk van de OCMW's bij de opvolging van de aanvragers wordt in het bijzonder benadrukt. De OCMW's verwijzen meermaals naar de meerwaarde van het advies dat zij verstrekken inzake energieverbruik, maar ook om de aanvragers door te verwijzen naar andere diensten zoals bijvoorbeeld schuldbemiddeling en andere vormen van steunmaatregelen wanneer die relevant zijn. In die zin hechten ze belang aan een goede coördinatie van de diensten en de steunmaatregelen ter bestrijding van de energiearmoede.

- Bepaalde OCMW's benadrukken ook dat ze naast deze opvolging bijvoorbeeld ook tussenkomen bij de vervanging van huishoudtoestellen die veel energie verbruiken en dus een aanzienlijke impact hebben op de facturen van bepaalde aanvragers. Ook de relaties met de eigenaars lijken belangrijk om de woningen aan te passen en een betere energie-efficiëntie te halen wanneer dat mogelijk is.
- Op het vlak van energiebegeleiding en preventie, verwijzen heel wat OCMW's naar de beschikbaarheid van de maatschappelijk werkers, maar ook naar de mogelijkheid om een beroep te doen op energie-experts. Vaak zijn het de grootste OCMW's die het meest kunnen bijdragen in dit domein. De aanwezigheid van energiecellen, die we vaker zien in de grotere OCMW's, lijkt bijzonder nuttig.

De energiepermanentie en verschillende acties zoals speciale infodagen, worden genoemd als relevante maatregelen om het doelpubliek zo goed mogelijk te informeren.

- Overigens dient opgemerkt dat heel wat OCMW's, vooral kleinere OCMW's die meer budgettaire problemen kennen, zich inspannen om het hele jaar door steun te kunnen aanbieden. Ze trachten daarvoor de toelagen op een zo eerlijk mogelijke basis te verdelen tussen de verschillende aanvragers. Het gebruik van de middelen van het Fonds wordt ook gemonitord om ervoor te zorgen dat de toegekende enveloppe niet wordt overschreden.

Evaluatie van het Sociaal Tarief

Relevantie van de categorieën van personen die in aanmerking komen voor het fonds

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat de ondervraagde OCMW's de huidige categorieën van personen die in aanmerking komen voor het federale sociaal tarief over het algemeen relevant zijn. Over slechts één categorie zijn de meningen verdeeld.

Het criterium "sociale huurders die in een appartementsgebouw wonen (uitsluitend voor aardgas)" wordt door een kwart van de OCMW's weinig of niet relevant geacht. Zoals we al zagen wordt het sociaal tarief voor deze categorie niet geautomatiseerd omdat het energiecontract niet wordt afgesloten door de begunstigden zelf. Niettemin hebben alle bewoners van sociale huisvesting – op aanvraag van de eigenaar/beheerder – wel recht op het sociaal tarief.

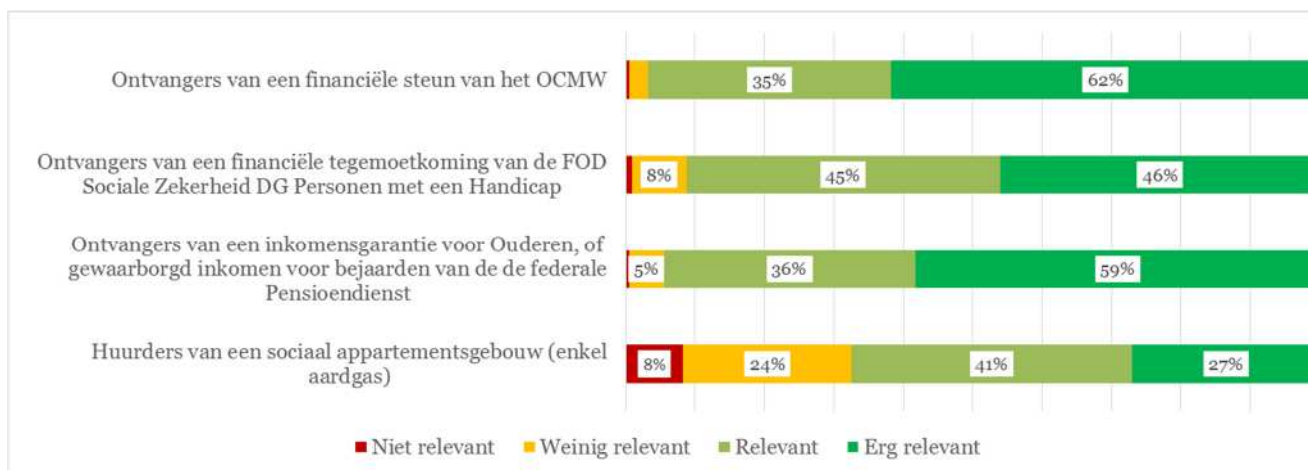
De OCMW's vernoemen nog andere categorieën. Globaal stellen ze voor om zich te baseren op een minimumniveau van het (totale) inkomen eerder dan op categorieën – zelfs als binnen de categorieën van het sociaal tarief het inkomen vaak reeds een rol speelt. Net als bij het Sociaal Verwarmingsfonds, zou dit in elk geval een zekere gelijkheid bevorderen in de toegang tot het sociaal tarief.

Een alternatief zou er voor enkele OCMW's in kunnen bestaan om de criteria uit te breiden tot andere categorieën, bijvoorbeeld kroostrijke huishoudens, alleenstaanden, personen met invaliditeit. Enkele OCMW's menen dat de uitbreiding van de categorieën tot alle begunstigden van het RVV-statuuut de discriminatie ten opzichte van de verwarmingstoelage zou kunnen wegwerken (al zijn hier dus ook alle commentaren van toepassing rond de relevantie van het RVV-statuuut van toepassing). Uit de gesprekken met de OCMW's blijkt dat ze de criteria in het algemeen vrij streng vinden. Deze criteria sluiten mogelijk categorieën van personen uit die toch daadwerkelijk hulpbehoevend zijn.

Ook de werkgroepen stipten in het algemeen aan dat de OCMW's de voorkeur zouden geven aan een inkomenscriterium⁷⁰. Zo zouden alle aanvragers op voet van gelijkheid staan bij de evaluatie van hun hulpbehoevendheid.

⁷⁰ Er moet hierbij ook rekening gehouden worden dat de gekende inkomens (in databank FOD Fin.) 2 jaar terug keren in de tijd.

Figuur 27 : antwoorden op vraag 26 – Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal Sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?

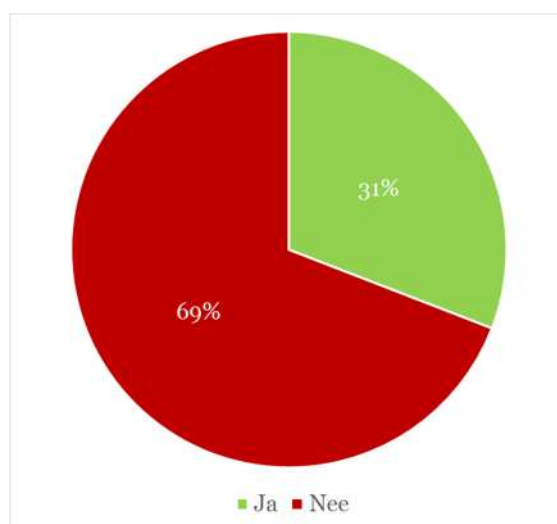
$n = 230$

Automatische toekenning van het Sociaal Tarief

Omdat het sociaal tarief in beperkte mate werd onderzocht, focussen we ons hierbij vooral op de werking van het Energiefonds. De interacties met de OCMW's waren er vooral op gericht om de relevantie van de toekenningscriteria en de werking van de automatische toekenning te onderzoeken, zodat we ze konden vergelijken met de analyses van de Energiefonds.

Zoals blijkt uit Figuur 28 ondervinden de meeste OCMW's geen moeilijkheden met de automatische toekenning van het federale sociaal tarief.

Figuur 28 : antwoorden op vraag 24 – Voor wat betreft de automatische toekenning van het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas, ondervindt u op het terrein moeilijkheden met het functioneren van deze automatische toekenning ?

$n = 230$

- De meeste problemen die zich voordoen bij een derde van de OCMW's, hebben betrekking op de communicatie met de leveranciers. Die krijgen immers niet altijd de informatie die ze nodig hebben voor de toepassing van het tarief.
- Ook de driemaandelijke bijwerking van de rechten verbonden aan het sociaal tarief veroorzaakt problemen wanneer de rechthebbenden van statuut veranderen, al is het belangrijk aan te merken dat deze termijn verkort is van één jaar naar drie maand sinds de automatisering.
- Enkele OCMW's verklaren ook dat voor personen met een erkende handicap, alleen de datum van de beslissingname in aanmerking wordt genomen, hoewel de situatie erkend wordt met terugwerkende kracht.

Conclusies

Conclusies

Globaal gezien blijkt uit de interacties met de OCMW's en met alle betrokken partijen dat de Fondsen ter bestrijding van de energiearmoede nuttig en relevant worden geacht. Deze vaststelling geldt ook voor het Sociaal Tarief. Heel wat mensen hebben het immers alsmaar moeilijker om de hoge energiekosten te betalen, en algemeen genomen doen steeds meer mensen een beroep op de federale hulpmiddelen in de strijd tegen de energiearmoede. In 2016 genoten respectievelijk 492.964 (elektriciteit) en 294.154 (aardgas) gezinnen van het sociaal tarief. Het Sociaal Verwarmingsfonds daarenboven hielp 82.953 gezinnen terwijl het Fonds Gas en Elektriciteit het voor de OCMW's mogelijk maakte om 145.811 dossiers⁷¹ te behandelen (zowel onder artikel 4 – schuldbemiddeling – als onder artikel 6 – financiële hulp en preventieve maatregelen). Tegelijk plaatst de werking van deze fondsen met het oog op deze realiteit de OCMW's voor tal van uitdagingen.

Uit de analyse van de verschillende maatregelen blijkt eerst en vooral dat ze aanzienlijk van elkaar verschillen, zowel in toekenningsvoorwaarden als in werking. In het kader van hun implementatie zien we dat de rollen en de impact van de OCMW's aanzienlijk variëren naargelang de aanvragen waaraan ze moeten voldoen.

Vervolgens kwam uit de gesprekken, het werk in de gerichte werkgroepen en de enquêtes en ook ons onderzoek waarop dit eindrapport is gestoeld, een belangrijke strategische vaststelling naar voren met betrekking tot de doelstelling en het opzet van verschillende instrumenten, specifiek m.b.t. het Sociaal Verwarmingsfonds en Gas- en Elektriciteitsfonds:

- Langs de ene kant, stellen we vast dat net zoals in het geval van het Sociaal Tarief voor gas en elektriciteit, de verwarmingstoelage van het Sociaal Verwarmingsfonds een objectief recht is voor een welomlijnde doelgroep (die hier weliswaar breder opgevat is dan de doelgroep voor het Sociaal Tarief voor gas en elektriciteit).
- Langs de andere kant stellen we vast dat de hulp en bijstand komende van het Gas- en Elektriciteitsfonds eerder gebaseerd zijn op een individuele evaluatie van de hulpbehoefte van de aanvragers, uitgevoerd door iedere OCMW. Dit komt doordat de wetgeving een minder afgelijnd kader voorziet met betrekking tot de behoevende.

In die zin sluit de werking van het Gas- en Elektriciteitsfonds aan bij de geest van de organieke wet op de OCMW's en hun werking in het algemeen, waarbij de OCMW's dossier per dossier de 'behoefte' vaststellen en een interventie voorstellen aan hun Raad. Het is natuurlijk ook dit verschil dat verklaart waarom de OCMW's algemeen weinig meerwaarde zien in het (voor het merendeel zuiver) administratief controleren van de toegangsvoorwaarden en het verstrekken van de verwarmingstoelage: een dergelijke procedure gaat in zeker zin in tegen de geest van hun eigen werking.

Het Sociaal Verwarmingsfonds onderscheidt zich verder doordat het zich richt tot een doelpubliek dat wordt afgebakend aan de hand van criteria die wel als relevant maar niet optimaal worden bestempeld. Dat geldt vooral voor een bepaalde categorie van personen die in aanmerking komen voor een toelage (verhoogde tegemoetkoming-statuuut). Voor deze categorie beschikt het OCMW immers over weinig armslag om in te schatten of een toelage aangewezen is, aangezien het gedefinieerde objectieve criterium bepalend is.

Uit de vergelijking van de verschillende maatregelen ter bestrijding van de energiearmoede blijkt overigens dat in het kader van het sociaal tarief **hogere eenheidstoelagen voor aardgas en elektriciteit** worden uitgekeerd dan in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds voor stookolie. De analyse heeft eveneens

⁷¹ Gegevens voor het jaar 2015

aangetoond dat de jaarlijkse ondersteuning via het sociaal tarief aardgas de marktprijs volgt, terwijl dit momenteel niet het geval is voor stookolie (waarbij de prijs al jaren onder de 1,12 €/l ligt). Vanuit het standpunt van de behandeling van de consument, zowel voor wat de toegang tot de hulp als de omvang ervan betreft, is er een duidelijk verschil afhankelijk van de gekozen verwarmingsbron. Voor het Sociaal Tarief is de toegang beperkter dan voor de verwarmingstoelage, maar de financiële hulp is groter en het merendeel van de begunstigden hoeft er zelfs niets voor aan te vragen vermits het automatisch wordt toegekend.

Eenzijds zouden we kunnen stellen dat het hanteren van objectieve criteria met betrekking tot het Sociaal Verwarmingsfonds de behoefte aan een doorgedreven automatisering van de procedures rechtvaardigt, zoals al het geval is voor het Sociaal Tarief. De hoofdmoot van de OCMW's noemt zich trouwens tevreden over het systeem van automatische toekenning, hoewel er nog een aantal knelpunten zijn, vooral dan op het vlak van de melding aan de leveranciers dat bepaalde aanvragers recht hebben op dit tarief. Anderzijds zouden we kunnen stellen dat het aangewezen is de werking van het Sociaal Verwarmingsfonds af te stellen op die van het Gas- en Elektriciteitsfonds op het vlak van de toekenningsvoorwaarden. Het zou leiden tot een meer proactieve rol voor de OCMW's ten aanzien van de aanvragers en het zou de deur openzetten voor het invoeren van preventieve maatregelen voor de bevolking.

In het kader van de werking van het Sociaal Verwarmingsfonds, wordt de rol van de OCMW's in vraag gesteld. De OCMW's zijn van mening dat, als ze bij de toekenning van de steun louter moeten optreden als tussenpersoon, de toekenning van een sociaal tarief, of althans van het systeem voor automatische toekenning, efficiënter is.

Tegelijk achten ze een werking zoals die van het Gas- en Elektriciteitsfonds interessanter. Ze vervullen daarbij een belangrijkere controle-, advies- en preventierol en kunnen de aanvragers beter begeleiden en meer impact hebben op hun situatie. Deze opmerking is des te relevanter gezien de OCMW's deze vormen van steun al toepassen in de rol in het kader van de werking van het Gas- en Elektriciteitsfonds. Interessant hierbij is trouwens dat de goede praktijken die bij de OCMW's worden geïdentificeerd vooral betrekking hebben op begeleiding inzake energieverbruik, preventie wanneer die kan worden toegepast en doorverwijzing en coördinatie tussen de verschillende bestaande bijstandsdiensten.

We stellen globaal gezien vast dat de relatief grote mate van autonomie waarvan de OCMW's genieten bij het toekennen van de hulp uit het Gas- en Elektriciteitsfonds als positief wordt ervaren door de OCMW's. Anderzijds creëert deze autonomie ook verschillen in de manier waarop hulp wordt verstrekt. Het gevolg daarvan is dat de aanvragers op een andere manier worden behandeld al naargelang van de gemeente waar ze wonen. Sommige OCMW's gebruiken interventiebarema's, andere niet; sommige laten hun interventieritme afhangen van het tijdstip van het jaar, andere niet. Ter verduidelijking: dit is het volste recht van de OCMW's. Maar het resultaat is wel dat ondanks de algemeen als coherent geziene aanpak van de inspectie, we toch zien dat gelijke gevallen overal te lande erg verschillend behandeld worden, en dit in functie van de lokale aanpak van het OCMW.

Globaal gezien stellen we aldus vast dat deze verschillen in de opmaak en de werking tussen de federale instrumenten om energiearmoede te bestrijden tot grote verschillen leiden. Daar moet nog aan toegevoegd worden dat de gerechtigden van de steun van het Gas- en Elektriciteitsfonds ook bevoorrecht zijn in die zin dat ze toegang hebben tot een vorm van preventieve steun, bovenop curatieve steun, wat in theorie niet het geval is voor de rechthebbenden op een verwarmingstoelage.

Deze vaststelling werd echter genuanceerd door de enquête op het terrein. Deze laatste maakte mogelijk om aan te tonen dat bepaalde OCMW's niettemin een preventieve dimensie verwerken in hun interacties met de begunstigden van de verwarmingstoelage. Deze realiteit op het terrein houdt dan in dat deze vorm van bijkomende steun mogelijk onrechtstreeks gefinancierd wordt door de fondsen die er niet voor bestemd zijn, gezien de dienst energiepreventie van de OCMW's gefinancierd wordt door het Gas- en Elektriciteitsfonds (naast de gewestelijke financieringen zoals het PAPE-fonds in Wallonië).

Nog een belangrijke vaststelling is het feit dat deze instrumenten uit hun interventieperimeter de consumenten uitsluiten die andere brandstoffen dan de vernoemde gebruiken, zoals kolen in bulk, pellets of hout.

De OCMW's geven in het algemeen aan dat ze niet over voldoende middelen beschikken om het hoofd te bieden aan de evolutie van de energieprijzen. Energiearmoede komt naar voor als een latent probleem, ondanks de relevantie van de sociale steunmaatregelen in dit domein. Met meer middelen zouden de OCMW's volgens hen de armoedesituaties beter kunnen voorkomen. Ze zouden immers meer bekwaam personeel kunnen aanwerven voor de begeleiding van en communicatie met de doelgroep. Op het vlak van het Sociaal Verwarmingsfonds stellen we daarbij vast dat er blijkbaar een gebrek aan omkadering is van de betrokkenen in verband met gespreide betalingen. De bevolking is blijkbaar onvoldoende geïnformeerd en het gebruik ervan is blijkbaar vaak ingewikkeld of moeilijk toegankelijk; het wordt in elk geval weinig toegepast en ook weinig voorgesteld door de leveranciers.

Een belangrijk aspect van de strijd tegen energiearmoede, waar vaak over gedebatteerd wordt tijdens de interacties met de betrokken partijen, betreft het tekort aan middelen voor de modernisering van gebouwen en de wijzen waarop energie verbruikt wordt. Het gebrek aan investeringen blijkt inderdaad een rem te zetten op de mogelijkheid om efficiënter, aan de bron en duurzamer in te werken op het verbruik van de huishoudens in moeilijkheden. De belangrijkste boodschap is hier dat de steun van de Fondsen meer een integrerend deel zou moeten zijn van een globaal beleid, in een holistische aanpak van bestrijding van energiearmoede en betere energie-efficiëntie.

Bovendien duidt de analyse van beide fondsen op een algemene neerwaartse tendens voor de uitgaven in de strijd tegen de energiearmoede, en dit meer in het bijzonder voor het Sociaal Verwarmingsfonds. Voor wat betreft het Fonds Gas en Elektriciteit wordt het ter beschikking gestelde bedrag niet meer geïndexeerd sinds 2012. Gezien de stijging van het aantal ontvangers van een leefloon automatisch de middelen besteed aan lonen van medewerkers doet stijgen (artikel 4), blijft jaar na jaar een kleiner budget over voor curatieve en preventieve maatregelen (artikel 6).

De maatregelen ter bestrijding van de energiearmoede zouden dus kunnen worden geoptimaliseerd door enerzijds de toekenningsvoorwaarden en anderzijds de toelagen te harmoniseren. Wat de financiering van deze maatregelen betreft, rijst de vraag naar de geschikte financieringsbronnen. Het is belangrijk om na te gaan in welke orde van grootte de verschillende bijdragen en directe contributies van de overheden de steunmaatregelen voor de verschillende brandstoftypes zouden moeten voeden. Deze overwegingen en de vraag naar de efficiëntie van de financiering moeten dus het voorwerp uitmaken van een grondiger onderzoek.

Aanbevelingen

Aanbevelingen

Zoals het ook aangetoond wordt in onze analyse, wordt de relevantie van de sociale energiefondsen in de strijd tegen de energiearmoede breed erkend. Niettemin is het aangewezen om een aantal aanbevelingen te doen die zowel op structureel als op operationeel gebied een aantal verbeteringen kunnen aanbrengen aan het actuele kader, om het meer doeltreffend en meer rechtvaardig te maken.

Eerst en vooral is het belangrijk om de bestaande ongelijke behandeling weg te werken tussen enerzijds de gebruikers van aardgas (of elektriciteit) als verwarmingsbron, en anderzijds de gebruikers van andere brandstoffen (in hoofdzaak maar niet uitsluitend stookolie). Deze ongelijkheid kan op vier verschillende vlakken weggewerkt worden:

1. Ten eerste door grondig te analyseren hoe men de categorieën rechthebbenden op het sociaal tarief gas en elektriciteit en op het sociaal verwarmingsfonds kan gelijkenschakelen. Een **harmonisering van de criteria** zou een logisch gevolg zijn van het feit dat beide ondersteuning i) dezelfde doelstelling nastreven (energiearmoede bestrijden) ii) voor eenzelfde algemene doelgroep, iii) op dezelfde manier (door het toekennen van een objectief recht op financiële hulp). Het is belangrijk om hierbij aan te geven dat het hier niet aangewezen is om een neerwaartse nivellering teweeg te brengen, ook al gezien de resultaten van de recente energiearmoede barometer van de Koning Boudewijnstichting die aangaf dat 21% van de gezinnen een vorm van energi-armoede kent.
2. Deze harmonisering tussen de toekenningscriteria van het Sociaal Verwarmingsfonds en van het Sociaal Tarief zou trouwens gepaard kunnen gaan met **een automatisering van de toekenning van de hulp**, net zoals het Sociaal Tarief voor gas en elektriciteit werkt. Dit kan met name leiden tot een grote administratieve vereenvoudiging en heel wat meer efficiëntie en tijdswinst voor de OCMW's. Fundamenteel zou deze objectivering van het recht op de steun, gekoppeld aan een automatisering, dicht aanleunen bij de werking van het Sociaal Tarief en er dus in bestaan om een soort Sociaal Tarief voor stookolie in te stellen.

In het licht van deze twee aanbevelingen zal het natuurlijk van essentieel belang zijn om de budgettaire effecten van de invoering van een dergelijke wijziging onder de loep te nemen – evenals mogelijke impacten op de federale bijdrage. Dit betreft zowel de financiering van het Sociaal Verwarmingsfonds en de sociale tarieven als de nodige kosten om de automatisering van de toekenning van de verwarmingstoelagedaadwerkelijk in te voeren.

3. De harmonisering van de toekenning van de steun tussen het Sociaal Verwarmingsfonds en het Sociaal Tarief zal trouwens gepaard moeten gaan met een wijziging die het mogelijk maakt om **het verschil weg te werken in de behandeling van de begunstigden inzake de preventieve en curatieve hulp die de OCMW's door middel van het Gas- en Elektriciteitsfonds biedt**. In die zin zou de verruiming van de toegankelijkheid tot het Gas- en Elektriciteitsfonds voor verbruikers van andere brandstoffen (stookolie, pellets, hout, ...) mogelijk maken om de behandeling van de kansarme verbruikers en de hulp die ze krijgen, eenvormig te maken.

In dat opzicht zal het van cruciaal belang zijn om rekening te houden met de budgettaire effecten van een verruiming van de dekking van de preventieve en curatieve maatregelen en van een globalere wijziging van het systeem. Daarnaast zal zeker ook moeten nagegaan worden in welke verhoudingen de preventieve diensten van de OCMW's zo rechtvaardig mogelijk gefinancierd zouden moeten worden door deze of gene financieringsbron, gezien deze laatste momenteel verbonden zijn aan de gedekte brandstof.

4. Volgens een zelfde gedachtegang leidde de vergelijking tussen de subsidies van de verschillende fondsen tot de vaststelling van grote discrepanties in de eenheidssubsidie van verschillende brandstoffen. Dit zorgt voor een ongelijke behandeling op basis van de brandstofkeuze, waardoor de verbruikers van stookolie voor hun verwarming duidelijk in het nadeel zijn. Het zou in dat opzicht dus aan te bevelen zijn om een **harmonisering van de eenheidsbedragen van de toegekende steun per type brandstof** te overwegen, bij voorkeur op basis van het gemiddeld nuttig verbruik van elk verwarmingsmiddel. Die zelfde denkoefening toont aan dat het interessant zou zijn om **mogelijk te maken dat de subsidiëring van stookolie⁷² de schommelingen van de brandstofprijzen op de markt weerspiegelt⁷³**, zoals momenteel het geval is voor gas en elektriciteit.

Daarnaast valt te noteren dat tevens, bij een mogelijke herbepaling van de subsidiëring, overwogen zou kunnen worden om een dimensie op te nemen die de kansarme verbruikers aanmoedigt om te kiezen voor brandstoffen en verwarmingswijzen die het meest wenselijk zijn vanuit het standpunt van de overheid, evenals op maatschappelijk, fiscaal en milieugebied.

Naast deze aanbevelingen betreffende de harmonisering tussen de brandstoffen, worden nog drie andere aanbevelingen verwoord.

Ten eerste zijn er zeker mogelijkheden voor verbetering betreffende de spreiding van de betaling van de stookoliefacturen. Om dit systeem vlotter te kunnen invoeren, zou **kunnen overwogen worden om de facturen in verband met de toekenning van een sociaal tarief voor stookolie** (zoals hierboven wordt voorgesteld) **te spreiden**. De OCMW's, of eventueel een ander bemiddelingsorganisme, zouden dan kunnen optreden in de spreiding van de facturen door bijvoorbeeld de rol op zich te nemen om het door de leveranciers vereiste minimumbedrag voor te schieten. Dit zou kunnen geënt worden op het huidige maximale steunbedrag van 210 euro. Deze nieuwe aanpak zou het mogelijk maken om de leveranciers meer garanties te bieden en de toekenning van de steun zou trouwens kunnen gebeuren door verhoudingsgewijze en dus gespreide terugbetalingen van de begunstigden aan de OCMW's die de betaling van hun facturen makkelijker maken.

Op grond van de algemene vaststelling dat de werkwijzen op het terrein – vaak aanzienlijk – verschillen per OCMW, zou het ten tweede nuttig zou om **de uitbreiding van de omkadering van de OCMW's voor hun toekenning van curatieve en preventieve steun** (het huidig Gas- en Elektriciteitsfonds) **te overwegen**. In dat opzicht, gezien de vele middelen en methodes die de OCMW's en de POD Maatschappelijke Integratie hanteren en die relevant blijken in het kader van de strijd tegen energiearmoede, zal eerder moeten ingezet worden op een verruiming van het bestaande dan op pogingen om nieuwe opties voor te stellen. Algemeen zouden de OCMW's baat kunnen hebben bij een betere communicatie over de (goede) werk- en handelwijzen, op basis van inspecties bij de OCMW's en de analyses van de werking van de steun. Het zou ook nuttig zijn om de samenwerking tussen de OCMW's aan te moedigen, om zo schaalvoordelen te hebben bij de invoering van bepaalde maatregelen. Dat geldt vooral voor de OCMW's van kleine gemeentes, die in verhouding vaak over minder middelen beschikken om bepaalde acties uit te voeren.

In het kader van deze overweging is het belangrijk om te noteren dat een uitbreiding van de omkadering van de OCMW's geen standaardisering van hun werkwijzen moet inhouden. De OCMW's moeten een zekere mate van zelfstandigheid behouden, om zo gepast mogelijk in te spelen op de lokale kenmerken van hun werkgebied.

Ten derde moet er geanalyseerd worden of de **huidige manier van financiering van het Fonds Gas en Elektriciteit** niet herzien dient te worden. Bij een ongewijzigd financieringssysteem zal de toename van het aantal ontvangers van een leefloon geleidelijk aan de voor OCMW's beschikbare middelen voor curatieve en

⁷² En eventueel andere brandstoffen die het Sociaal Verwarmingsfonds dekt.

⁷³ Zonder het bedrag op 210€ te begrenzen voor de verwarmingstoelage.

preventieve maatregelen blijven verminderen. Het herindexeren van de beschikbare middelen evenals het minder rigide maken van de scheiding tussen artikel 4 en artikel 6 kunnen hiertoe oplossingen bieden.

Algemeen moeten deze aanbevelingen in hun geheel worden bekeken, om een zo samenhangend en rechtvaardig mogelijke strijd tegen energiearmoede te kunnen waarborgen. Deze overwegingen moeten daarnaast ook verwerkt worden met kennis van zaken wat de globale socio-economische context betreft en ze dienen ook deel uit te maken van een ruimere denkoefening over de strijd tegen deze vorm van armoede en tegen armoede in het algemeen.

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1: Betrokken partijen die werden ontmoet in het kader van de opdracht, naast de OCMW's van het land

Interviews met administratieve verantwoordelijken

Directie Stookoliefonds

Vertegenwoordigers van BRACO en BPF, Voorzitter van de RvB van het Stookoliefonds (FEBUPRO)

Vertegenwoordigers van de FOD Economie

Federale Ombudsman Energie

Vertegenwoordigers van de FEBEG

Vertegenwoordigers van de CREG

Interviews met de gerechtigden van de fondsen

Réseau Wallon de la Lutte contre la Pauvreté

Forum Bruxellois de la Lutte contre la Pauvreté

Samenlevingsopbouw Vlaanderen

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, opgericht door de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten

Bijkomende interviews

Technische expertengroep Energiearmoede KBS

Auteurs barometer energiearmoede

Alexandre Lesiw

Bijlage 2: Vragenlijst van de enquête

Algemeen

* 1. In welke gemeente bevindt uw OCMW zich (postcode) ?

Sociaal Verwarmingsfonds

* 2. Acht u de huidige categorieën van begunstigden van de verwarmingstoelage relevant ?

	Niet relevant	Weinig relevant	Relevant	Erg relevant
Personen die een verhoogde tegemoetkoming genieten (BIM-statuuat e.a)	☐	☐	☐	☐
Personen met een beperkt inkomen	☐	☐	☐	☐
Personen die een schuldbemiddeling genieten	☐	☐	☐	☐

* 3. Welke categorieën zouden in aanmerking moeten komen voor de verwarmingstoelage (meerdere antwoorden mogelijk)?

- ☐ Personen die een verhoogde tegemoetkoming genieten (BIM-statuuat e.a)
- ☐ Personen met een beperkt inkomen
- ☐ Personen die een schuldbemiddeling genieten
- ☐ Geen, het is niet nodig categorieën te definiëren
- ☐ Andere categorieën, gelieve te specificeren
.....

* **4. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Sociaal Verwarmingsfonds?**

	Onbestaande	Klein	Gemiddeld	Groot	Commentaar
Op niveau van de controle van de rechthebbenden	☐	☐	☐	☐	
Op niveau van toekenning van toelagen	☐	☐	☐	☐	
Op niveau van informatieverstrekking aan de ontvangers van de toelagen	☐	☐	☐	☐	
Andere, gelieve te specificeren	☐	☐	☐	☐	

* **5. Bent u van mening dat er voldoende financiële middelen voorzien zijn voor uw OCMW om de kosten te dekken voor dossierbeheer in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds ?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

* **6. Op welke manier kan de rol van het OCMW, in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds, verbeterd worden?**

* **7. Vindt u het maximumbedrag van 210 EUR per jaar als verwarmingstoelage toereikend?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

8. Indien u “nee” hebt geantwoord aan de vorige vraag, wat zou het maximumbedrag van de toelage moeten zijn (in EUR)?

* **9. Vindt u de huidige wijze van uitbetaling van de toelage doeltreffend?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

10. Indien u “nee” hebt geantwoord op de vorige vraag, hoe zou ze meer doeltreffend gemaakt kunnen worden (meerdere antwoorden mogelijk) ?

- ☐ Door het maximumbedrag van 210 EUR te verhogen
- ☐ Door het maximumbedrag van 210 EUR te verlagen
- ☐ Door de huidige termijn voor het inbrengen van facturen van 60 dagen te verlengen ?
- ☐ Door de huidige termijn voor het inbrengen van facturen van 60 dagen te verkorten ?
- ☐ Andere, gelieve te specificeren
.....

* **11. Bent u van mening dat de maatregelen genomen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds voldoende zijn om de doelstelling te bereiken (met name het vergemakkelijken van de betaling van verwarmingsfacturen voor mensen in nood) ?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

* **12. Het Koninklijk Besluit van 28 november 2008 voorziet de mogelijkheid om de betaling van stookoliefacturen te spreiden. Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?**

- ☐ Nooit
- ☐ Soms
- ☐ Vaak
- ☐ Erg vaak

* **13. Wat zijn de voornaamste redenen die ontvangers van de verwarmingstoelage beletten om te genieten van de gespreide betaling verwarmingstoelage (meerdere antwoorden mogelijk) ?**

- ☐ De mogelijkheid van gespreide betaling is niet gekend
- ☐ Het bedrag van de voorafbetaling ligt te hoog
- ☐ De procedure is te ingewikkeld
- ☐ Er zijn geen brandstoffenhandelaars die het aanbieden
- ☐ Andere, gelieve te specificeren
.....

* **14. Welke maatregelen zouden de toegang tot de verwarmingstoelage vergemakkelijken voor mogelijke begunstigten die in collectieve woningen wonen zonder individuele facturatie (meerdere antwoorden mogelijk) ?**

- ☐ Het aanvaarden van facturen van de collectieve woning als bewijs van individuele betaling
- ☐ Geen, er is geen probleem van toegang tot de verwarmingstoelage voor deze mogelijke begunstigten in collectieve woningen
- ☐ Andere, gelieve te specificeren
.....

* **15. Bent u van mening dat het Sociaal Verwarmingsfonds en de verwarmingstoelage voldoende gekend zijn bij het doelpubliek ?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

16. Kan u een voorbeeld geven van goede praktijk(en) of werkmethoden die hun nut bewezen hebben binnen uw OCMW, in het kader van de uitreiking van de toelage van het Sociaal Verwarmingsfonds?

Energiefonds (Fonds Gas en Elektriciteit)

* 17. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW bij elk van de verschillende maatregelen die die het uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

	Onbestaande	Klein	Gemiddeld	Groot	Commentaar
Curatieve maatregel 1: Verschaffen van ondersteuning en sociale en budgettaire begeleiding aan personen die betalingsmoeilijkheden ondervinden voor gas- en elektriciteitsrekeningen door het onderhandelen van afbetalingsplannen	☐	☐	☐	☐	
Curatieve maatregel 2: Verschaffen van ondersteuning en sociale en budgettaire begeleiding aan personen die betalingsmoeilijkheden ondervinden voor gas- en elektriciteitsrekeningen door het opzetten van budgetbegeleiding	☐	☐	☐	☐	
Curatieve maatregel 3: Financiële steun toe te kennen aan personen waarvan de schuldenlast dusdanig is dat zij ondanks hun inspanning hun gas- en elektriciteitsrekeningen niet kunnen betalen	☐	☐	☐	☐	
Preventieve maatregelen	☐	☐	☐	☐	

* **18. Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit (meerdere antwoorden mogelijk) ?**

- ☐ Opleiding/Vorming omtrent energieconsumptie
- ☐ Collectieve informatiesessies/sensibilisering
- ☐ Verspreiden van informatiedocumenten/sensibilisering
- ☐ Investeringshulp (hulp bij aankoop, lening, aankoopbons, ...)
- ☐ Aanspreekpunt naar instanties voor investeringshulp
- ☐ Energie – audits, scans, energiediagnoses
- ☐ Bemiddelen met eigenaars
- ☐ Opvolging en aanbevelingen inzake energieconsumptie
- ☐ Toeleiding naar (federaal) sociaal tarief elektriciteit en aardgas
- ☐ Geen preventieve acties
- ☐ Andere, gelieve te specificeren
.....

* **19. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?**

	Niet van toepassing	Helemaal niet	Gedeeltelijk	Helemaal	Commentaar
Curatieve maatregel 1: onderhandelen van afbetalingsplannen	☐	☐	☐	☐	
Curatieve maatregel 2: opzetten van budgetbegeleiding	☐	☐	☐	☐	
Curatieve maatregel 3: toekennen van financiële steun	☐	☐	☐	☐	
Opleiding/Vorming omtrent energieconsumptie	☐	☐	☐	☐	
Collectieve informatiesessies/sensibilisering	☐	☐	☐	☐	
Verspreiden van informatiedocumenten/sensibilisering	☐	☐	☐	☐	
Investeringshulp (hulp bij aankoop, lening, aankoopbons, ...)	☐	☐	☐	☐	
Aanspreekpunt naar instanties voor investeringshulp	☐	☐	☐	☐	
Energie – audits, scans, energiediagnoses	☐	☐	☐	☐	
Bemiddelen met eigenaars	☐	☐	☐	☐	
Opvolging en aanbevelingen inzake energieconsumptie	☐	☐	☐	☐	
Toeleiding naar (federaal) sociaal tarief elektriciteit en aardgas	☐	☐	☐	☐	
Andere, gelieve te specificeren	☐	☐	☐	☐	

* **20. Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om ...**

	Ja	Nee
(1) Het personeel te voorzien dat de taken van het Fonds uitvoert (artikel 4)	☐	☐
(2) Tegemoetkoming inzake de aanzuivering van niet betaalde rekeningen (artikel 6)	☐	☐
(3) Tegemoetkoming inzake de maatregelen in het kader van een preventief sociaal energiebeleid (artikel 6)	☐	☐

* **21. Hoe zou het Energiefonds beter kunnen bijdragen tot de strijd tegen de energiearmoede?**

22. Zou u een voorbeeld kunnen geven van goede praktijk(en) of werkmethoden die hun nut bewezen hebben binnen uw OCMW, in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

23. Hebt u één (prioritaire) suggestie om de werking en/of mogelijkheden van het Energiefonds te verbeteren ?

Sociaal tarief elektriciteit en aardgas (federaal)

* **24. Voor wat betreft de automatische toekenning van het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas, ondervindt u op het terrein moeilijkheden met het functioneren van deze automatische toekenning ?**

Ja

Nee

25. Indien u “ja” hebt geantwoord aan de vorige vraag, welke moeilijkheden?

* **26. Vindt u de volgende categorieën van begunstigten voor het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?**

	Niet relevant	Weinig relevant	Relevant	Erg relevant
Ontvangers van een financiële steun van het OCMW	☐	☐	☐	☐
Ontvangers van een financiële tegemoetkoming van de FOD Sociale Zekerheid DG Personen met een Handicap	☐	☐	☐	☐
Ontvangers van een inkomensgarantie voor Ouderen, of gewaarborgd inkomen voor bejaarden van de federale Pensioendienst	☐	☐	☐	☐
Huurders van een sociaal appartementsgebouw (enkel aardgas)	☐	☐	☐	☐

* **27. Zijn er, naast de bovenstaande categorieën, andere categorieën die volgens u toegevoegd zouden moeten worden ?**

- ☐ Ja
- ☐ Nee

28. Indien u “ja” hebt geantwoord aan de vorige vraag, welke categorieën?

Bijlage 3 : Resultaten van de enquête

Status:	Afgesloten	Gedeeltelijk geantwoord:	0 (0%)
Begindatum:	23-02-2017	Afgedankt:	0 (0%)
Einddatum:	28-03-2017	Einde bereikt:	230 (100%)
Live:	34 dagen	Totaal beantwoord:	230
Vragen:	28		
Talen:	fr, nl		

Algemeen

1. In welke gemeente bevindt uw OCMW zich (postcode) ?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 255 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	230		100
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

Sociaal Verwarmingsfonds

2.1. Acht u de huidige categorieën van begunstigden van de verwarmingstoelage relevant ?

- Personen die een verhoogde tegemoetkoming genieten (BIM-statuuut e.a)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet relevant	21		9
2 Weinig relevant	52		23
3 Relevant	83		36
4 Erg relevant	74		32
Gemiddelde: 2,91 — Mediaan: 3			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

2.2. Acht u de huidige categorieën van begunstigden van de verwarmingstoelage relevant ?

- Personen met een beperkt inkomen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet relevant	1		0
2 Weinig relevant	15		7
3 Relevant	87		38
4 Erg relevant	127		55
Gemiddelde: 3,48 — Mediaan: 4			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

2.3. Acht u de huidige categorieën van begunstigden van de verwarmingstoelage relevant ?

- Personen die een schuldbemiddeling genieten

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet relevant	2		1
2 Weinig relevant	35		15
3 Relevant	106		46
4 Erg relevant	87		38
Gemiddelde: 3,21 — Mediaan: 3			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

3. Welke categorieën zouden in aanmerking moeten komen voor de verwarmingstoelage (meerdere antwoorden mogelijk)?

(Elke respondent kon MEERDERE antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Personen die een verhoogde tegemoetkoming genieten (BIM-statuuat e.a)	140		61
Personen met een beperkt inkomen	195		85
Personen die een schuldbemiddeling genieten	161		70
Geen, het is niet nodig categorieën te definiëren	20		9
Andere categorieën, gelieve te specificeren	55		24
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

4.1. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Sociaal Verwarmingsfonds?

- Op niveau van de controle van de rechthebbenden

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	33		14
2 Klein	60		26
3 Gemiddeld	58		25
4 Groot	79		34
Gemiddelde: 2,80 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	23		10
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

4.2. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Sociaal Verwarmingsfonds?

- Op niveau van toekenning van toelagen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	19		8
2 Klein	44		19
3 Gemiddeld	70		30
4 Groot	97		42
Gemiddelde: 3,07 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	15		7
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

4.3. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Sociaal Verwarmingsfonds?

- Op niveau van informatieverstrekking aan de ontvangers van de toelagen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	9		4
2 Klein	28		12
3 Gemiddeld	81		35
4 Groot	112		49
Gemiddelde: 3,29 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	16		7
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

4.4. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW inzake het Sociaal Verwarmingsfonds?

- Andere, gelieve te specificeren

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	2		9
2 Klein	2		9
3 Gemiddeld	6		26
4 Groot	13		57
Gemiddelde: 3,30 — Mediaan: 4			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	8		3
Totaal aantal respondenten: 23		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 207			

5. Bent u van mening dat er voldoende financiële middelen voorzien zijn voor uw OCMW om de kosten te dekken voor dossierbeheer in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds ?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	108		47
Nee	122		53
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

6. Op welke manier kan de rol van het OCMW, in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds, verbeterd worden?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	230		100
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

7. Vindt u het maximumbedrag van 210 EUR per jaar als verwarmingstoelage toereikend?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	136		59
Nee	94		41
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

8. Indien u “nee” hebt geantwoord aan de vorige vraag, wat zou het maximumbedrag van de toelage moeten zijn (in EUR)?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 255 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	96		42
Totaal aantal respondenten: 96		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 134			

9. Vindt u de huidige wijze van uitbetaling van de toelage doeltreffend?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	139		60
Nee	91		40
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

10. Indien u “nee” hebt geantwoord op de vorige vraag, hoe zou ze meer doeltreffend gemaakt kunnen worden (meerdere antwoorden mogelijk) ?

(Elke respondent kon MEERDERE antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Door het maximumbedrag van 210 EUR te verhogen	45		48
Door het maximumbedrag van 210 EUR te verlagen	0		0
Door de huidige termijn voor het inbrengen van facturen van 60 dagen te verlengen ?	38		41
Door de huidige termijn voor het inbrengen van facturen van 60 dagen te verkorten ?	2		2
Andere, gelieve te specificeren	51		55
Totaal aantal respondenten: 93 Vraag overgeslagen: 137			

11. Bent u van mening dat de maatregelen genomen in het kader van het Sociaal Verwarmingsfonds voldoende zijn om de doelstelling te bereiken (met name het vergemakkelijken van de betaling van verwarmingsfacturen voor mensen in nood) ?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	103		45
Nee	127		55
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0			

12. Het Koninklijk Besluit van 28 november 2008 voorziet de mogelijkheid om de betaling van stookoliefacturen te spreiden. Komt u gevallen tegen van gespreide betaling van stookoliefacturen binnen uw OCMW?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Nooit	85		37
Soms	124		54
Vaak	17		7
Erg vaak	4		2
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

13. Wat zijn de voornaamste redenen die ontvangers van de verwarmingstoelage beletten om te genieten van de gespreide betaling verwarmingstoelage (meerdere antwoorden mogelijk) ?

(Elke respondent kon MEERDERE antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
De mogelijkheid van gespreide betaling is niet gekend	101		44
Het bedrag van de voorafbetaling ligt te hoog	94		41
De procedure is te ingewikkeld	49		21
Er zijn geen brandstoffenhandelaars die het aanbieden	106		46
Andere, gelieve te specificeren	35		15
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

14. Welke maatregelen zouden de toegang tot de verwarmingstoelage vergemakkelijken voor mogelijke begunstigten die in collectieve woningen wonen zonder individuele facturatie (meerdere antwoorden mogelijk) ?

(Elke respondent kon MEERDERE antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Het aanvaarden van facturen van de collectieve woning als bewijs van individuele betaling	108		47
Geen, er is geen probleem van toegang tot de verwarmingstoelage voor deze mogelijke begunstigten in collectieve woningen	90		39
Andere, gelieve te specificeren	46		20
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

15. Bent u van mening dat het Sociaal Verwarmingsfonds en de verwarmingstoelage voldoende gekend zijn bij het doelpubliek ?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	149		65
Nee	81		35
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

16. Kan u een voorbeeld geven van goede praktijk(en) of werkmethoden die hun nut bewezen hebben binnen uw OCMW, in het kader van de uitreiking van de toelage van het Sociaal Verwarmingsfonds?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	89		39
Totaal aantal respondenten: 89		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 141			

Energiefonds (Fonds Gas en Elektriciteit)

17.1. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW bij elk van de verschillende maatregelen die die het uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

- Curatieve maatregel 1: Verschaffen van ondersteuning en sociale en budgettaire begeleiding aan personen die betalingsmoeilijkheden ondervinden voor gas- en elektriciteitsrekeningen door het onderhandelen van afbetalingsplannen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	3		1
2 Klein	12		5
3 Gemiddeld	60		26
4 Groot	155		67
Gemiddelde: 3,60 — Mediaan: 4			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	9		4
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

17.2. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW bij elk van de verschillende maatregelen die die het uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

- Curatieve maatregel 2: Verschaffen van ondersteuning en sociale en budgettaire begeleiding aan personen die betalingsmoeilijkheden ondervinden voor gas- en elektriciteitsrekeningen door het opzetten van budgetbegeleiding

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	3		1
2 Klein	31		13
3 Gemiddeld	70		30
4 Groot	126		55
Gemiddelde: 3,39 — Mediaan: 4			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	8		3
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

17.3. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW bij elk van de verschillende maatregelen die die het uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

- Curatieve maatregel 3: Financiële steun toe te kennen aan personen waarvan de schuldenlast dusdanig is dat zij ondanks hun inspanning hun gas- en elektriciteitsrekeningen niet kunnen betalen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	3		1
2 Klein	10		4
3 Gemiddeld	56		24
4 Groot	161		70
Gemiddelde: 3,63 — Mediaan: 4			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	6		3
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

17.4. Wat is volgens u de meerwaarde van uw OCMW bij elk van de verschillende maatregelen die die het uitvoert in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

- Preventieve maatregelen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Onbestaande	18		8
2 Klein	68		30
3 Gemiddeld	86		37
4 Groot	58		25
Gemiddelde: 2,80 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	20		9
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

18. Welke preventieve maatregelen worden door uw OCMW genomen in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit (meerdere antwoorden mogelijk) ?

(Elke respondent kon MEERDERE antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Opleiding/Vorming omtrent energieconsumptie	71		31
Collectieve informatiesessies/sensibilisering	98		43
Verspreiden van informatiedocumenten/sensibilisering	165		72
Investeringshulp (hulp bij aankoop, lening, aankoopbons, ...)	79		34
Aanspreekpunt naar instanties voor investeringshulp	65		28
Energie – audits, scans, energiediagnoses	127		55
Bemiddelen met eigenaars	93		40
Opvolging en aanbevelingen inzake energieconsumptie	137		60
Toeleiding naar (federaal) sociaal tarief elektriciteit en aardgas	198		86
Geen preventieve acties	11		5
Andere, gelieve te specificeren	31		13
Totaal aantal respondenten: 230			
Vraag overgeslagen: 0			

19.1. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Curatieve maatregel 1: onderhandelen van afbetalingsplannen

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	4		2
2 Helemaal niet	14		6
3 Gedeeltelijk	129		56
4 Helemaal	83		36
Gemiddelde: 3,27 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	4		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.2. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Curatieve maatregel 2: opzetten van budgetbegeleiding

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	5		2
2 Helemaal niet	10		4
3 Gedeeltelijk	117		51
4 Helemaal	98		43
Gemiddelde: 3,34 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	5		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.3. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Curatieve maatregel 3: toekennen van financiële steun

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	2		1
2 Helemaal niet	15		7
3 Gedeeltelijk	128		56
4 Helemaal	85		37
Gemiddelde: 3,29 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	6		3
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.4. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Opleiding/Vorming omtrent energieconsumptie

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	48		21
2 Helemaal niet	17		7
3 Gedeeltelijk	118		51
4 Helemaal	47		20
Gemiddelde: 2,71 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	4		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.5. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Collectieve informatiesessies/sensibilisering

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	42		18
2 Helemaal niet	21		9
3 Gedeeltelijk	120		52
4 Helemaal	47		20
Gemiddelde: 2,75 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	4		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.6. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Verspreiden van informatiedocumenten/sensibilisering

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	20		9
2 Helemaal niet	22		10
3 Gedeeltelijk	147		64
4 Helemaal	41		18
Gemiddelde: 2,91 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	2		1
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.7. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Investeringshulp (hulp bij aankoop, lening, aankoopbons, ...)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	55		24
2 Helemaal niet	24		10
3 Gedeeltelijk	100		43
4 Helemaal	51		22
Gemiddelde: 2,64 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	4		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.8. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Aanspreekpunt naar instanties voor investeringshulp

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	66		29
2 Helemaal niet	35		15
3 Gedeeltelijk	92		40
4 Helemaal	37		16
Gemiddelde: 2,43 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	5		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.9. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Energie – audits, scans, energiediagnoses

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	41		18
2 Helemaal niet	17		7
3 Gedeeltelijk	117		51
4 Helemaal	55		24
Gemiddelde: 2,81 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	9		4
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.10. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Bemiddelen met eigenaars

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	45		20
2 Helemaal niet	35		15
3 Gedeeltelijk	123		53
4 Helemaal	27		12
Gemiddelde: 2,57 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	5		2
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.11. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Opvolging en aanbevelingen inzake energieconsumptie

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	19		8
2 Helemaal niet	14		6
3 Gedeeltelijk	126		55
4 Helemaal	71		31
Gemiddelde: 3,08 — Mediaan: 3			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	3		1
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.12. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Toeleiding naar (federaal) sociaal tarief elektriciteit en aardgas

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	9		4
2 Helemaal niet	2		1
3 Gedeeltelijk	99		43
4 Helemaal	120		52
Gemiddelde: 3,43 — Mediaan: 4			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	2		1
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

19.13. Vindt u dat deze maatregelen bijdragen tot het bereiken van de doelstelling inzake de strijd tegen energiearmoede?

- Andere, gelieve te specificeren

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet van toepassing	16		73
2 Helemaal niet	0		0
3 Gedeeltelijk	0		0
4 Helemaal	6		27
Gemiddelde: 1,82 — Mediaan: 1			
Commentaar	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	3		1
Totaal aantal respondenten: 22 Vraag overgeslagen: 208		0% 20% 40% 60% 80%	

20.1. Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om ...

- (1) Het personeel te voorzien dat de taken van het Fonds uitvoert (artikel 4)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Ja	114		50
2 Nee	116		50
Gemiddelde: 1,50 — Mediaan: 2			
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

20.2. Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om ...

- (2) Tegemoetkoming inzake de aanzuivering van niet betaalde rekeningen (artikel 6)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Ja	106		46
2 Nee	124		54
Gemiddelde: 1,54 — Mediaan: 2			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

20.3. Bent u van mening dat de middelen ter beschikking gesteld van uw OCMW in het kader van het Energiefonds voldoende zijn om ...

- (3) Tegemoetkoming inzake de maatregelen in het kader van een preventief sociaal energiebeleid (artikel 6)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Ja	127		55
2 Nee	103		45
Gemiddelde: 1,45 — Mediaan: 1			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

21. Hoe zou het Energiefonds beter kunnen bijdragen tot de strijd tegen de energiearmoede?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	230		100
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

22. Zou u een voorbeeld kunnen geven van goede praktijk(en) of werkmethoden die hun nut bewezen hebben binnen uw OCMW, in het kader van het Fonds Gas en Elektriciteit?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	113		49
Totaal aantal respondenten: 113 Vraag overgeslagen: 117		0% 20% 40% 60% 80%	

23. Hebt u één (prioritaire) suggestie om de werking en/of mogelijkheden van het Energiefonds te verbeteren ?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	115		50
Totaal aantal respondenten: 115 Vraag overgeslagen: 115		0% 20% 40% 60% 80%	

Sociaal tarief elektriciteit en aardgas (federaal)

24. Voor wat betreft de automatische toekenning van het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas, ondervindt u op het terrein moeilijkheden met het functioneren van deze automatische toekenning ?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	69		30
Nee	161		70
Totaal aantal respondenten: 230 Vraag overgeslagen: 0		0% 20% 40% 60% 80%	

25. Indien u “ja” hebt geantwoord aan de vorige vraag, welke moeilijkheden?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	69		30
Totaal aantal respondenten: 69 Vraag overgeslagen: 161		0% 20% 40% 60% 80%	

26.1. Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?

- Ontvangers van een financiële steun van het OCMW

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet relevant	1		0
2 Weinig relevant	6		3
3 Relevant	80		35
4 Erg relevant	143		62
Gemiddelde: 3,59 — Mediaan: 4			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

26.2. Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?

- Ontvangers van een financiële tegemoetkoming van de FOD Sociale Zekerheid DG Personen met een Handicap

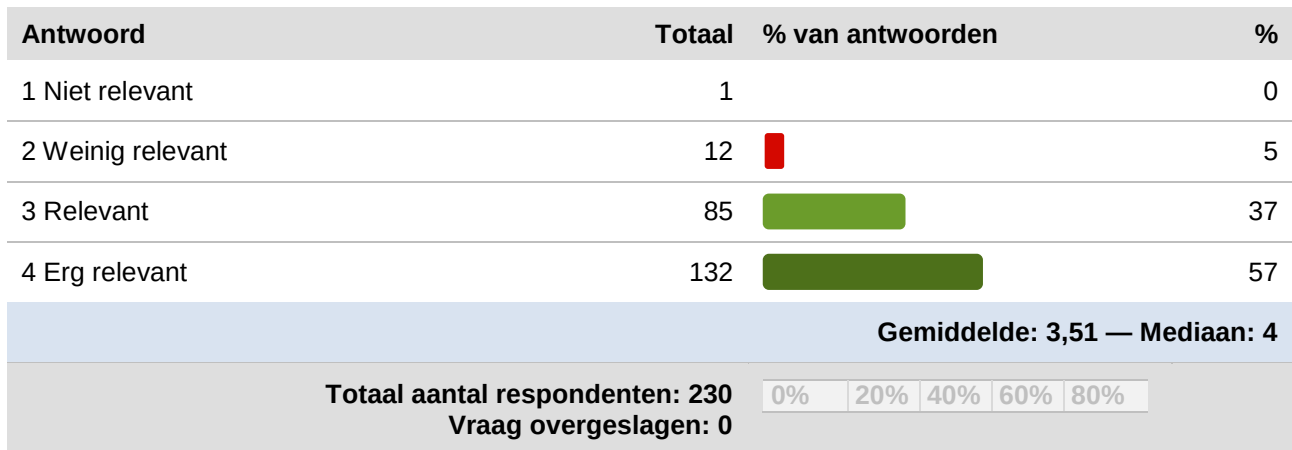
(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
1 Niet relevant	2		1
2 Weinig relevant	18		8
3 Relevant	108		47
4 Erg relevant	102		44
Gemiddelde: 3,35 — Mediaan: 3			
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

26.3. Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?

- Ontvangers van een inkomensgarantie voor Ouderen, of gewaarborgd inkomen voor bejaarden van de de federale Pensioendienst

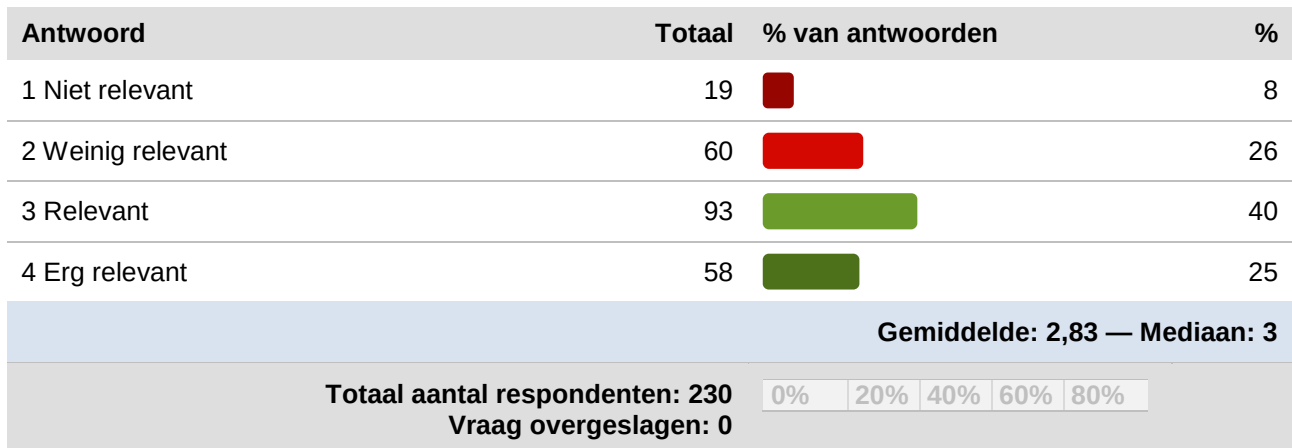
(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

26.4. Vindt u de volgende categorieën van begunstigden voor het federaal sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas relevant ?

- Huurders van een sociaal appartementsgebouw (enkel aardgas)

(Elke respondent kon slechts ÉÉN antwoord kiezen per subvraag.)

27. Zijn er, naast de bovenstaande categorieën, andere categorieën die volgens u toegevoegd zouden moeten worden ?

(Elke respondent kon slechts ÉÉN van de volgende antwoorden kiezen.)

Antwoord	Totaal	% van antwoorden	%
Ja	120		52
Nee	110		48
Totaal aantal respondenten: 230		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 0			

28. Indien u “ja” hebt geantwoord aan de vorige vraag, welke categorieën?

(Iedere respondent kon één enkel open antwoord van maximum 2000 tekens ingeven.)

Antwoord	Totaal	% van totaal aantal respondenten	%
Open antwoord	119		52
Totaal aantal respondenten: 119		0% 20% 40% 60% 80%	
Vraag overgeslagen: 111			

